

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Špela Žura

OTROCI IN MLADOSTNIKI Z IZKUŠNJO

O SISTEMU REJNIŠTVA

Diplomsko delo

Ljubljana, 2018

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Špela Žura

OTROCI IN MLADOSTNIKI Z IZKUŠNJO

O SISTEMU REJNIŠTVA

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Petra Videmšek

Ljubljana, 2018

ZAHVALA

Posebna zahvala mentorici doc. dr. Petri Videmšek
za ves namenjen čas, spodbude in koristne
ter strokovne nasvete, ki so mi pomagali pri pisanju moje zaključne naloge.
Hvala mojim najbližjim za pomoč in podporo pri celotnem študiju.
Predvsem pa hvala mojim intervjuvancem za zaupanje in delitev svoje zgodbe.

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Špela Žura

Naslov diplomske naloge: Otroci in mladostniki z izkušnjo o sistemu rejništva

Mentorica: doc. dr. Petra Videmšek

Kraj: Ljubljana

Leto: 2018

Število strani: 113

Število prilog: 4

Ključne besede: rejništvo, socialno starševstvo, perspektiva usmerjena na otroka, individualna projektna skupina, matična družina, rejniška družina.

POVZETEK: V svoji diplomski nalogi sem raziskovala pogled otrok oziroma mladostnikov na sistem rejništva, v katerem so. V teoretičnem delu sem najprej povzela ključne teoretske koncepte, ki so se mi zdeli za mojo temo pomembni. Predstavim družino, spremembe družinskih oblik in kakšen vpliv ima družina na otroka oziroma posameznika nasploh. Opredelim, kaj je to socialno starševstvo, in ga povežem z rejništvom, ki ga tudi podrobno predstavim. Navedem tudi razloge za namestitev otrok v rejništvo in zakone, ki so za temo relevantni. Predstavim tudi vlogo socialnega dela v rejniškem sistemu in s tem povezano individualno projektno skupino. V zadnjem delu teoretičnega uvoda pa se osredotočim na otroka usmerjeno perspektivo dela. Opravila sem kvalitativno raziskavo, v kateri je sodelovalo 8 otrok oziroma mladostnikov, ki so trenutno v rejniškem sistemu. Z delno strukturiranim odprtim intervjujem s štirimi temami, kot so zgodba/ozadje rejništva, rejništvo in rejniška družina, individualna projektna skupina in odnos s socialno delavko/delavcem, odgovorim na raziskovalna vprašanja. Iz rezultatov je razvidno, da prednost rejništva osebe vidijo predvsem v konstruktivnem reševanju težav, pridobivanju novih znanj in izkušenj ter zadovoljitvi različnih potreb. Omenijo tudi različne pozitivne spremembe po prihodu v rejniško družino in delo rejnikov. Na drugi strani pa slabosti prepoznavajo v doživljanju različnih negativnih občutkov in v prav tako v delu rejnikov. Imensko jim je individualna projektna skupina dokaj neznana, a v njej sicer vsi sodelujejo. Pogostost srečanj je redka: od enkrat do največ trikrat letno v zelo podobni sestavi skupin. V individualnih projektnih skupinah sodelujejo matična družina, rejniki, socialna delavka in otroci oziroma mladostniki. Vsi skupaj zastopajo mnenje, da ni potrebe po pogostejših srečanjih. Odnose s socialnimi delavkami oziroma delavci opisujejo različno. Najbolj pogosto navajajo prijaznost le-teh. Stiki so redki, in sicer pri večini le na srečanjih individualne projektne skupine. Prisoten je visok delež nezaupanja socialni delavki/delavcu. Največ sprememb, ki bi si jih otroci in mladostniki z izkušnjo rejništva v moji raziskavi želeli, se nanaša na odnos s socialno delavko, in sicer da bi bil ta bolj oseben in bolj pogost. Predlagam omejitve števila rejniških družin oziroma otroka na socialnega delavca oziroma delavko zaradi njihove prezasedenosti, tako da bi te imele več časa, ki bi ga lahko namenile otrokom in mladostnikom z rejniško izkušnjo ter z njimi poglobile odnose. Med drugim predlagam tudi bolj podrobno opredelitev pogostosti srečanj individualnih projektnih skupin v zakonodaji, ker se zaradi ohlapne opredelitve to v praksi dejansko v veliko primerih izvaja le enkrat letno.

Title: Children and Adolescents with an Experience About the Foster Care System

Keywords: foster care, social parenting, child's perspective, individual project group, birth family, foster family

Graduation Thesis Abstract: The aim of the thesis is to explore children's and adolescents' view on Slovenian foster care system. The theoretical part includes a brief summary of essential theoretical concepts important for my thesis's subject matter. I introduce the concept of family, changes in traditional family structures and family's influence on a child or a person in general. I identify what social parenting is, relate it to foster care and define latter in general. I lay out main reasons for a child to be placed into a foster care and indicate relevant legal sources. I define social work's part in foster care system and link it to an individual project group. Finally I focus on child's perspective. The thesis is based on the qualitative survey I had carried out. As part of the above mentioned survey I had interviewed eight children and adolescents that are a part of the Slovenian foster care system. In partially structured open-ended interview consisting of four main themes, namely the foster care background, the foster care and foster family, the individual project group and the child's relationship with social worker, I answer on posed research questions. The result of the survey indicates that children recognize constructive problem solving mechanisms, gaining knowledge and experience and fulfilling different needs as the advantages in the foster care system. In their answers children also mention a positive influence of them being placed into a foster family. As they acknowledge effective foster parents' role in their development, they also notice some weaknesses in their work. Children also report different kind of negative feelings in connection to their foster family. They do not recognize the theoretical concept of an individual project group, however all of them do participate in it on a practical level. Children comment on a rarity of mentioned meetings, that are usually carried out once to three times a year. An individual project group consists of members of a birth family, a foster family, a social worker and children or adolescents. Interviewees share the opinion that there is no need for a more frequent conduction of these meetings. Interviewed children describe their relationship with an assigned social worker differently. Although contacts between social workers and all children interviewed are rare - primarily at the meetings of the individual project groups - latter portray their social workers as kind and warm. In a majority of interviews, children express distrust in their social workers, mainly due to the lack of communication between them. Thus the majority of changes to the foster care system proposed by children interviewed are in regard to making the interaction between the latter and their social worker more personal and frequent. At the end of the thesis due to the severe preoccupation of social workers, I propose the restriction on a number of foster families and children in foster care that are assigned to one social worker. The reduction of a number of families and children entrusted to a social worker would give the specific social worker a capability to interact with every entrusted foster family and child in a higher degree and to deepen their relationship. Hence I consider an adoption of the legislation including detailed provisions on a frequency of the individual project group's meetings useful. Latter would likely bring changes to the frequency of the conduction of the individual project groups' meetings, that are at the moment conducted far too rarely.

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD (PREGLED PROBLEMATIKE).....	1
1.1	DRUŽINA.....	1
1.2	REJNIŠTVO KOT SOCIALNO STARŠEVSTVO	3
1.3	ZAKONODAJA NA PODROČJU REJNIŠTVA.....	8
1.4	SOCIALNO DELO NA PODROČJU REJNIŠTVA.....	14
1.5	PERSPEKTIVA USMERJENA NA OTROKA.....	23
2.	PROBLEM.....	28
3.	METODOLOGIJA	30
3.1	VRSTA RAZISKAVE.....	30
3.2	MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV	30
3.3	POPULACIJA IN VZOREC	31
3.4	ZBIRANJE PODATKOV	31
3.5	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	32
4.	REZULTATI	35
4.1	PREDSTAVITEV SOGOVORNIKA	35
4.2	OZADJE REJNIŠTVA	35
4.3	PREDNOSTI REJNIŠTVA	37
4.4	SLABOSTI REJNIŠTVA	39
4.5	PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE	40
4.6	INDIVIDUALNA PROJEKTN A SKUPINA	41
4.7	ODNOS S SOCIALNO DELAVKO/ DELAVCEM	43
4.8	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	45
5.	RAZPRAVA	48
6.	SKLEPI	54
7.	PREDLOGI	56
8.	UPORABLJENA LITERATURA	58
9.	PRILOGE.....	61
	PRILOGA 1: VODILA ZA INTERVJU	61
	PRILOGA 2: ZAPISI INTERVJUJEV IN DOLOČITEV ENOT KODIRANJA.....	62
	PRILOGA 3: ODPRTO KODIRANJE	74
	PRILOGA 4: OSNO KODIRANJE	103

1. UVOD (PREGLED PROBLEMATIKE)

1.1 DRUŽINA

Družinsko življenje je podobno ledeni gori. Ljudje se večinoma zavedajo le desetine tega, kar se dejansko dogaja, in sicer tiste desetine, ki jo lahko vidijo in slišijo. Mislijo, da je to vse, kar obstaja (Satir, 1995).

Človek je družinski človek. Družinska izkušnja je eden najpomembnejših delov njegovega življenja. Družina je več kot skupek sorodnikov. Izkušnje, ki jih dobimo v družini, so zelo dragocene, za odraščanje pomembne in težko nadomestljive (Tomec in Hudobivnik, 2012b, str. 65).

Družinska skupina je prvi socialni sistem, v katerem otrok živi. S svojimi značilnostmi močno vpliva na osebnost otroka v vseh fazah njegovega razvoja. Starši kot pomembni drugi določajo svet, ki ga mora otrok internalizirati. Otroci si pomembnih drugih ne more izbrati: internalizirati mora svet, ki ga pomembni drugi zanj določajo. (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 23).

Družino definiramo v ožjem smislu kot jedrno družino, torej kot dve osebi ali več oseb, ki živijo v skupnem gospodinjstvu in so med seboj povezane z zakonsko zvezo, kohabitacijo ali starševskim razmerjem (Keilman, 2003, str. 11).

Čačinovič Vogrinčič družino opisuje kot malo skupino, vendar s posebnostmi, ki jo razlikujejo od vseh drugih malih skupin. Prva značilnost, ki družino razlikuje od malih skupin, je njena zgodovina. Družina je skupina z zgodovino, tisto posebno – svojsko (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 128-129).

Tvorita jo dva ali več posameznikov, ki so v interakciji, imajo skupne motive in cilje. Povezujejo jih skupna pravila, norme in vrednote. Odnose v njej odraža in določa relativno trajna struktura statusov in vlog. V njej se oblikujeta zanjo značilna struktura moči in način vodenja. Izoblikuje se relativno trajna mreža komunikacij ter statusov in vlog posameznih

družinskih članov. Diferencirajo se vloge glede na delitev dela. Razločijo se čustveni odnosi med člani (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 131).

Družina je družbena skupina in institucija. Velikokrat se poudarja, da je družina osnovna celica celotne družbe. Splošna deklaracija o človekovih pravicah v 6. členu določa, da je družina naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva. Tudi 10. člen Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah določa, da države, članice tega pakta, priznavajo, da mora biti družina, ki je naravni in temeljni sestavni del družbe, deležna čim širšega varstva in pomoči, zlasti po njeni ustanovitvi, ter tisti čas, dokler za preživljanje in vzgojo otrok skrbijo člani družine znotraj družine (Končina Peternel, 1998, str. 13,14).

1.1.2 SPREMEMBE DRUŽINSKIH OBLIK

Spremembe družin po obliki obsegajo pluralizacijo družinskih oblik in zmanjševanje števila družinskih članov. Pluralizacija družinskih oblik obsega več vzporednih pojavov: zmanjševanje števila nuklearnih družin, naraščanje števila reorganiziranih in enostarševskih družin, naraščanje števila istospolnih družin ter enočlanskih gospodinjstev.

Hkrati se dogaja tudi proces zmanjševanja števila družinskih članov kot posledica zniževanja rodnosti. Znižuje se tudi število družin, ki imajo več kot tri otroke. Istočasno je vedno več družin, ki imajo enega otroka. Veča se tudi število družin brez otrok, kamor se uvrščajo tudi družine v obdobju t. i. praznega gnezda – obdobja, ko otroci že odrastejo in se odselijo od doma. V Sloveniji je mogoče opaziti trend, da se mladi odločajo za otroke vedno kasneje v svojem življenjskem poteku. Pred tem lahko več let živijo skupaj s partnerjem/partnerico (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006, str. 35-37).

V zadnjih nekaj desetletjih torej opazamo pomembne spremembe oblik družinskega življenja, ki jasno kažejo na to, da se družine odmikajo od modernega modela nuklearne družine kot neolokalne skupnosti, sestavljene iz heteroseksualnih poročenih parov z otroki. Družinsko življenje v Sloveniji tako postaja izredno raznovrstno. Družina, ki je še vedno temeljna družbena institucija, se spreminja po spolni in starostni strukturi. Spreminjajo se družinske vloge in delitev družinskega dela. Pomembno drugačni so tudi družinski poteki (Rener, Sedmak, Švab in Urek, 2006, str. 63).

1.1.3 VPLIV DRUŽINE NA OTROKA

Družina, v kateri otrok odrašča, je zanj zelo pomembna. Temeljne psihološke pravice otroka je najlažje zagotoviti v družini, v skupini, ki je otroku hkrati varna in razvidna (Tomec in Hudobivnik, 2012b).

Otrokov razvoj poteka v polju njegovih pomembnih odnosov. Otrok skozi izkušnje s starši razvije pričakovanja o razpoložljivosti pomembnih drugih oseb v svojem življenju (Bouwkamp, 2014, str. 24).

Zlasti v najzgodnejšem obdobju potrebuje otrok za razvoj in napredek naklonjen in spodbuden odnos. Kadar je otrok negovan zanesljivo, ljubeče in stalno, bo razvil varno navezanost in s tem temelj zaupanja in samozaupanja. Varna navezanost je prototip poznejših zadovoljujočih odnosov navezanosti, ljubezni in vir človeškega veselja (Križnik Novšak, 2012, str. 81).

Če otrok v najzgodnejšem obdobju (pre)pogosto izkuša stisko zaradi nezanesljive, nepozorne in nezadostne nege in oskrbe, bo njegova navezanost tesnobnega tipa. Posledično bo otrok odraslega skušal vezati v odnos, ne bo pa se mu uspelo prepustiti zaupanju. V odnosu bo ostajal z oklepanjem in upiranjem. Kadar otrok v teh zgodnjih izkušnjah okuša prikrajšanost za zanesljivo oskrbo in naklonjen odnos, sledi tega zgodnjega prikrajšanja res ostajajo, a ne smemo nanje gledati kot na dokončne. Upoštevati je potrebno tudi vplive okolja v poznejšem otroštvu in adolescenci. Ta razmislek je še posebno pomemben za področje rejništva. (Križnik Novšak, 2012, str. 82).

Vsak otrok si zasluži pravico do urejene družine, do možnosti, da se nekje počuti doma v pravem pomenu besede. Zasluži si brezskrbno otroštvo, umeščenost v določeno okolje, ljubezen, iskrenost in ljubeč odnos (Mikič, 2010, str. 17).

1.2 REJNIŠTVO KOT SOCIALNO STARŠEVSTVO

Družina je torej tista, ki naj bi v osnovi poskrbela za otrokov razvoj. V primerih, ko starši zaradi različnih razlogov ne znajo, ne zmorejo ali nočejo poskrbeti za svojega otroka, mora ukrepati država in otroka zaščititi. Država se zavezuje, da z ustreznimi ukrepi zagotovi uveljavitev otrokovih pravic, ki so navedene v Ustavi Republike Slovenije (Ustava

Republike Slovenije, 1991) in da izpolnjuje ustavna določila, ki opredeljujejo pravice, kamor spada tudi opredelitev, da otroci in mladoletniki brez ustrezne družinske oskrbe uživajo posebno varstvo države. Oblike posebnega državnega varstva otrok so različne. Najpomembnejše izhodišče pri odločitvi za posamezno obliko varstva sta vsekakor zaščita in korist otrok (Rakar idr., 2010, str. 6).

Odločitev o tem, kakšna je najustreznejša pomoč otroku, je odvisna od različnih dejavnikov. Pri namestitvah gre lahko za nadomeščanje ene ali več družinskih nalog oziroma za prevzem vseh nalog v družini pri skrbi za otroka, bodisi za krajši ali daljši čas (Rakar idr., 2010, str. 6).

Socialno starševstvo tako postaja zaradi družbenih sprememb ekonomske, socialne, tehnološke in čustvene narave pomembna sociološka in psihosocialna kategorija in obenem izkušnja, ki jo v globalnem svetu deli vse več ljudi. Zaviršek (2012b, str. 31) socialno starševstvo opredeljuje kot razmerje med odraslim in otrokom, ki temelji na dolgotrajnem, socialnem, ekonomskem ter čustvenem odnosu skrbi in navezanosti, znotraj katerega odrasli opravlja starševske funkcije ter ima starševske dolžnosti in pravice (Zaviršek, 2012b, str. 31).

Koncept socialnega starševstva uvajamo zato, ker v tradicionalnih pojmovanjih pojem »starš« praviloma predpostavlja, da so odrasli in otroci med seboj biološko povezani ali pa je ta povezava samoumevno formalizirana z obstojem zakonske zveze dveh odraslih. Čeprav zgodovinska perspektiva pokaže, da je socialno starševstvo obstajalo v vseh družbah in ga poznajo vse znane kulture, je bilo zaradi močnega normativnega statusa zakonske zveze in mistifikacije instinktivne povezave med biološkim staršem in otrokom bodisi nevidno bodisi manjvredno. Biološka ali krvna zveza med odraslim in otrokom je sprva otroka utemeljevala kot lastnino staršev. Z vse večjim poudarkom na odnosnih razmerjih v družinah se je krvna vez uveljavila kar kot merilo kvalitetnega starševstva. Z rahljanjem ideološkega pomena materinstva kot naravne povezanosti med materjo in otrokom je socialno starševstvo postalo bolj družbeno sprejemljivo. (Zaviršek, 2012b, str. 31,32).

Ene najbolj pogostih oblik socialnega starševstva pri nas sta rejništvo in posvojitev.

1.2.1 KAJ JE REJNIŠTVO?

Rejništvo obstaja, odkar poznamo današnjo družino. Dolgo je bilo bolj ali manj zasebna zadeva, stvar solidarnosti znotraj sorodstvenih vezi posameznih družin (Tomec, 2012, str. 19).

Danes namestitev v rejniško družino poznamo kot eno od možnih oblik podpore in pomoči otroku in njegovi družini (Rakar idr., 2010, str. 64).

Rejništvo je institucionalna oblika skrbi za otroka, ki v nekem časovnem obdobju v svoji družini nima dobrih pogojev za življenje. Država in stroka morata v tem primeru otroku zagotoviti dobre varne pogoje za rast in razvoj zunaj njegove družine v skladu z vsemi temi temeljnimi pravicami otroka. (Rakar idr., 2010, str. 64).

Rejništvo je socialno-varstveni ukrep pomoči tako otroku kot njegovi družini. Obveznost zagotoviti takšno pomoč in izvesti vse potrebne socialno-varstvene ukrepe (med drugim tudi namestitev v rejniško družino) je obveznost države. To obveznost je država z institutom javnega pooblastila prenesla na strokovne službe centrov za socialno delo. Sam ukrep rejništva je opredelila kot začasen ukrep kratkotrajne oblike pomoči družini z namenom, da se razmere, ki so pripeljale do tega s pomočjo strokovnih služb centra za socialno delo čim prej uredijo in se otrok v čim krajšem času lahko vrne domov (Berglez idr., 2008, str. 33).

Ukrepa rejništva so deležni otroci staršev, ki ne znajo, ne morejo ali nočejo ustrezno skrbeti za svoje otroke. Starše teh otrok ne doleti nikakršen ukrep. Otrok ohrani svojo biološko družino, center za socialno delo pa naj bi si v času trajanja rejništva prizadeval, da se odpravijo vzroki za ukrep rejništva (Berglez idr., 2008, str. 16).

Namenjeno je torej otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini, otroku, ki začasno nima svoje družine, otroku, ki iz različnih razlogov začasno ne more živeti pri starših, in otroku, čigar telesni in duševni razvoj je prehodno ogrožen v okolju, kjer živi (Novak, 2017, str. 276).

Otrokom se v rejniških družinah omogoči zdrava rast, skladen osebni razvoj, izobraževanje in usposobitev za življenje in delo (Rakar idr., 2010, str. 6).

Predstavlja pomemben ukrep države, s katerim ta zavaruje otroka na način, s katerim poseže v pravice staršev. Odločitev o namestitvi otroka v rejniško družino sprejme center za socialno delo ob otrokovi ogroženosti, da zagotovi največjo korist otroka in s ciljem, da ga zavaruje ter mu omogoči nemoten razvoj, ki mu ga družina v določenem trenutku ni zmožna zagotoviti. Zato je otrok sprejet v nadomestno družino, ki mu mora zagotoviti ustrezno zadovoljevanje potreb ter dobro izkušnjo za naprej (Vodičar, 2012).

Pomembna prednost namestitve otroka v rejniško družino pred drugimi oblikami zavodskega varstva je, da je to namestitev v družino, kjer veljajo določena družinska pravila, kjer so vloge razdeljene med družinske člane, kjer se rešujejo konflikti, kjer se delijo delo in obveznosti in kjer so prisotna čustva. Da pa bi bile družine, ki sprejemajo otroka ali otroke v svoj dom, čim bolj pripravljene in usposobljene, je odgovornost strokovnih delavcev, da se lotijo tega profesionalno in sodelujejo pri izbiri kandidat/kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, torej pri izbiri družine, ki bo izvajala rejniško dejavnost za določenega otroka, ter seveda pri samem izvajanju rejništva ali odpravi vzrokov, ki so pripeljali do namestitve otrok v rejništvo (Vodičar, 2012, str. 11).

1.2.3 RAZLOGI ZA NAMESTITEV V REJNIŠTVO

Pri odločanju za rejništvo obstajajo določeni vzroki za takšno odločitev, ki so različni od primera do primera. V teh vzrokih mora obstajati tudi pot iz rejništva za biološke starše, torej tisto, kar je sporno ali neprimerno morajo spremeniti (Berglez idr., 2008, str. 64).

O težavah v družini je center za socialno delo lahko obveščen s strani policije, šole, zdravstvenega doma, sosedov ali bližnjih sorodnikov (Cvetko, 2011, str. 249).

Otroci, ki so nameščeni v rejniško družino zaradi najrazličnejših razlogov nimajo možnosti, da bi živeli v matični družini, zato zanje nastopi rejniška družina kot nadomestna družina, v kateri zadovoljujejo svoje osnovne potrebe (Zakšek, 2006, str. 3).

Potrebo po tem, da se nekega otroka namesti v drugo (rejniško) družino, najprej vidijo zgoraj omenjeni posamezniki v okolju otroka in strokovne službe, ne pa toliko otrok sam, ki je vpet v svojo družino in relativno prilagojen celo njeni nefunkcionalnosti (Crnkovič, 2008).

Tomec in Hudobivnik (2012, str. 67, 68) navajata različne razloge za namestitev v rejniško družino. Med razlogi močno izstopajo različne zasvojenosti – skupaj 66,48 %. Med njimi še vedno prednjači alkoholizem in z njim povezan življenjski slog, ki ovira starše pri odgovornem izpolnjevanju starševskih pravic in dolžnosti. Močno se povečuje delež otrok, katerih starši so zasvojeni z drugimi drogami. Takoj za zasvojenostjo so v sicer precej manjšem deležu otroci, ki prihajajo v rejništvo od staršev uporabnikov psihiatrične pomoči – 16,48%, staršev, ki zaradi zaostanka v razvoju ne zmorejo skrbeti zanje – 3,98 %, staršev s hudimi motnjami vedenja in posledično osebnostno neurejenostjo – 4,55 %. Včasih je razlog za namestitev v rejništvo slabo zdravstveno stanje starša – 1,7 %, otrokova telesna ali intelektualna oviranost – 1,7 %; manj je namestitev v rejništvu zaradi spolne zlorabe – 0,58 % ali nasilja v družini – 1,7 %.

1.2.4 DOLGOTRAJNO REJNIŠTVO- POSVOJITEV

Kot že omenjeno, sta rejništvo in posvojitev otrok obliki socialnega starševstva. Stigmatizacija otrok z oznako »rejenci« in »posvojenci« je posledica tradicionalnega povičevanja krvnih vezi. V tradicionalni skupnosti tako rejniška družina in družina, v kateri so posvojili otroka, nista simbolno enakovredni. Tudi na področju poimenovanja, formalno-pravne ureditve rejništva in posvojitve ostajajo številna zastarela strokovna pojmovanja (Gajšek, 2011, str. 381).

Posvojitev je oblika socialnega starševstva, pri kateri nobeden od staršev z otrokom ne deli genskega materiala. Danes je ta oblika socialnega starševstva namenjena v otrokovo korist in je hkrati najučinkovitejši socialno varstveni ukrep za otroke, ki nimajo možnosti odraščanja v biološki družini. Je metoda, ki ustvari pravno-formalno vez med otrokom in starši, ki ni obstajala ob rojstvu (Zaviršek, 2012a, str. 25).

Glavna razlika med rejništvom in posvojitvijo je torej v trajnosti. Rejništvo naj bi bila začasna oblika, medtem ko s posvojitvijo otrok pridobi vse pravice, ki jih ima biološki

otrok, in se v celoti vključi v sorodstveno mrežo oseb, ki sta otroka posvojila (Zaviršek, 2012a, str. 23).

Rejništvo v praksi pogosto postane večno rejništvo, v katerem otroci ostajajo predolgo. Mnogi odraščajoči otroci takšno dolgotrajno rejništvo občutijo kot odvzem pravice biti posvojen in dobiti formalne socialne starše s strani socialnih služb. Čeprav je namen ukrepa rejništva vrnitev otrok v matično družino, se to zgodi le v približno tretjini primerov (Zaviršek, 2012c, str. 15).

Statistični podatki namreč kažejo, da v praksi kljub začasnosti rejništva pogosto prihaja do trajnega in s tem neperspektivnega rejništva otrok, za katere ni verjetno, da se bodo še kdaj lahko vrnili k svojim staršem. Večina otrok se iz rejništva ne vrne k staršem, temveč v rejništvu dočaka polnoletnost (Novak, 2017, str. 276).

- Med letoma 2004 in 2011 se je od 645 otrok v Sloveniji, pri katerih se je končalo rejništvo, v matično družino vrnilo 220 otrok oziroma zgoraj omenjena tretjina otrok (34 %).

Praksa navaja, da starši, ki jim je bil otrok odvzet in nameščen v rejništvo, navadno sicer sodelujejo s centrom za socialno delo, vendar svojega življenja ne spremenijo v takšni meri, da bi se otrok lahko kdaj vrnil k njim (Novak, 2017, str. 277).

1.3 ZAKONODAJA NA PODROČJU REJNIŠTVA

Pravni institut rejništva urejata dva zakona. Splošne določbe vsebuje Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (v nadaljevanju: ZZZDR) (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, 2004), podrobnejše pa Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (v nadaljevanju: ZIRD) (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002). Zakona rejništvo opredeljujeta kot posebno obliko družinskega varstva otroka, ki se izvaja z nego, vzgojo in oskrbovanjem v tuji družini, tj. pri osebah, ki niso otrokovi starši ali skrbniki. Te osebe so lahko tudi otrokovi sorodniki, na primer stari starši, bratje in sestre. Za rejništvo se ne štejeta vzgoja in oskrba otroka v zavodu (Novak, 2017, str. 276).

Pojem začasnosti je pravni standard, ki ga mora organ odločanja v vsakem primeru posebej napolniti z vsebino in pri tem napolnjevanju upoštevati otrokovo korist. Ta je pri različnih otrocih različna, zato lahko pojem začasnosti v enem primeru pomeni nekaj mesecev, v drugem pa več let, če bo otroku rejništvo bolj v korist kot pa trajna izguba stikov z biološkimi starši zaradi posvojitve (Novak, 2017, str. 276).

1.3.1 ZAKON O ZAKONSKI ZVEZI IN DRUŽINSKIH RAZMERJIH

Splošna določila o institutu rejništva vsebuje Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR, 2004), ki rejništvo okvirno določa v svojem 8. členu in ga nadalje natančneje definira v celotnem petem delu, torej od vključno 154. do 177. člena.

Z oddajo otroka v rejništvo ne prenehajo pravice in dolžnosti staršev oziroma skrbnika, vendar jih starši oziroma skrbnik lahko izvršujejo le v obsegu, ki je združljiv z namenom rejništva (156. člen ZZZDR, 2004).

Center za socialno delo praviloma namesti otroka v rejništvo na podlagi soglasja otrokovih staršev. Soglasje staršev ni potrebno, če je bil otrok z odločbo centra za socialno delo ali drugega pristojnega organa izločen iz družinskega okolja (158. člen ZZZDR, 2004).

V 160. členu ZZZDR je določena obveznost CSD, da po oddaji otroka v rejništvo, o le-tem izda odločbo. Po oddaji si mora skladno s 161. členom ZZZDR prizadevati, da se odpravijo vzroki, zaradi katerih je bil otrok oddan v rejništvo.

Rejnik otroka ni dolžan preživljati. Otroka, ki je nameščen v rejništvo, so dolžni preživljati njegovi starši (tudi če jim je bila odvzeta roditeljska pravica). V praksi večina staršev otrok v rejništvu nima potrebnih sredstev za preživljanje, zato sredstva za otrokovo življenje zagotovi država. Staršem poleg dolžnosti zagotovitve sredstev za preživljanje (tudi po namestitvi otroka v rejništvo) ostanejo upravičenja na premoženjskem področju. Rejnik namreč ne upravlja otrokovega premoženja in ne zastopa otroka v premoženjskih zadevah, pač pa je to dolžnost staršev (Novak, 2017, str. 285).

Starši otrok v rejništvu imajo pravico do stikov z otrokom v obsegu in na način, ki je otroku v korist. Stiki so namreč predvsem pravica otroka, s katero se zagotavlja njegova korist (Novak, 2017, str. 286).

Otrok ima pravico do stikov tudi z drugimi osebami, s katerimi je družinsko povezan in je nanje osebno navezan (106.a člen ZZZDR, 2004).

Rejništvo preneha, če prenehajo razlogi, zaradi katerih je bila potrebna oddaja otroka v rejništvo, ali če rejenec postane sposoben za samostojno življenje. To se navadno zgodi s polnoletnostjo (170. člen ZZZDR, 2004), lahko pa tudi že pred njo, če je otrok prej pridobil popolno poslovno sposobnost in je tako sposoben samostojnega življenja.

Čeprav je institut rejništva po svoji naravi namenjen varstvu otroka, se rejništvo s soglasjem rejenca lahko podaljša na čas po njegovi polnoletnosti, če rejenec ostane v rejniški družini zaradi nadaljevanja šolanja, vendar najdlje do 26. leta starosti (Novak, 2017, str. 288).

Nov družinski zakonik (Družinski zakonik, 2017) določa vse skupaj malo drugače. O rejništvu govori v sedmem delu, in sicer od 232. do 238. člena. Bistveno razliko pa opiše v 235. členu, kjer govori o pristojnosti za odločanje o namestitvi otroka, ki jo od centrov za socialno delo premešča na sodišča. Sodišče torej po novem odloči o namestitvi otroka v rejništvo in o imenovanju rejnika. Sodišče pravnomočno sodno odločbo o namestitvi otroka v rejništvo pošlje pristojnemu centru za socialno delo.

Nov zakon se začne uporabljati 15. 4. 2019.

1.3.2 ZAKON O IZVAJANJU REJNIŠKE DEJAVNOSTI

ZIRD (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, 2002) ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, če želi izvajati rejniško dejavnost, postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, pogoje in postopek za izvajanje rejniške dejavnosti kot edini poklic, določa normative za izvajanje rejniške dejavnosti, opredeljuje dolžnosti rejnikov in naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti, ureja financiranje rejniške dejavnosti ter nekatera druga vprašanja, vezana na izvajanje zakona (Rakar idr., 2010, str. 10).

Skladno z ZIRD je center za socialno delo zavezan, da po namestitvi otroka v rejniško družino sestavi in koordinira individualno projektno skupino, ki načrtuje ustrezno ravnanje

in strokovno obravnavo rejenca ter rejenca neposredno spremlja v rejniški družini (Novak, 2017, str. 277).

V skladu z zakonom je torej center za socialno delo dolžan ustanoviti individualno projektno skupino (IPS) za izvajanje konkretnega primera rejništva (Škerlj, 2012, str. 121).

ZIRD v svojem 5. členu določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi pridobiti status rejnika. Rejnik je torej lahko le polnoletna oseba s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Zaključeno mora imeti vsaj poklicno oziroma strokovno izobrazbo (razen če bi bilo glede na vse okoliščine primera nedvomno v rejenčevo korist, da rejništvo opravlja oseba, ki ima nižjo izobrazbo od predpisane) (ZIRD, 2002).

Rejnik mora imeti ustrezne lastnosti, ki zagotavljajo, da zaradi njih ne bo ogrožena otrokova korist. Tako rejnik ne more biti oseba, ki ji je odvzeta roditeljska pravica ali ki živi s tako osebo, ki ji je bila odvzeta poslovna sposobnost, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ali zoper spolno nedotakljivost. Rejnik tudi ne more biti tisti, ki živi z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi takega dejanja (6. člen ZIRD, 2002).

Oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, vloži vlogo za izvajanje rejniške dejavnosti pri krajevno pristojnem centru za socialno delo glede na svoje stalno prebivališče. Center rejnika po prejemu vloge najprej preveri, ali oseba izpolnjuje splošne pogoje za rejnika, nato izdelava oceno o primernosti kandidata in njegove družine za izvajanje rejniške dejavnosti (9. člen ZIRD, 2002) ter jo pošlje ministrstvu, pristojnemu za družino, na katerem posebna komisija izbere ustrezne kandidate za izvajanje rejništva. Ti se morajo udeležiti posebnega usposabljanja. Ministrstvo jim nato izda dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti in jih vpiše v evidenco izdanih dovoljenj (13. člen ZIRD, 2002).

Rejnik je dolžan omogočati in spodbujati stike med rejencem in starši, razen če so bili stiki staršem odvzeti ali omejeni (26. člen ZIRD, 2002).

Rejnik sme izvajati rejniške dejavnosti poleg svojega poklica ali kot edini poklic. Rejnik, ki želi izvajati rejniško dejavnost kot poklic, ne sme biti v delovnem razmerju oziroma ne

sme opravljati dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katerega je vključen v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje (Novak, 2017, str. 278).

Rejnik je lahko tudi otrokov sorodnik, če center za socialno delo glede na okoliščine posameznega primera presodi, da je to otroku v korist (7. člen ZIRD, 2002). Za otrokove sorodnike šteje zakon samo babico, dedka, strica, teto, brata in sestro rejenca. Otrokovemu sorodniku ni treba kandidirati za izvajanje rejniške dejavnosti. Ministrstvo mu izda dovoljenje za opravljanje dejavnosti zgolj na podlagi pisne in obrazložene ugotovitve centra, ki je pristojen za otroka, da je tovrstna oblika rejništva otroku v korist (14. člen ZIRD, 2002).

Rejnik ima lahko istočasno nameščene največ tri rejence. Izjemoma ima lahko nameščenih več rejencev, če gre za namestitev bratov in sester ali če je namestitev otroka k določenemu rejniku v otrokovo posebno korist (23. člen ZIRD, 2002).

O namestitvi otroka v rejništvo odloča center otroka, ki med rejniki z dovoljenjem za opravljanje rejniške dejavnosti izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka. Center namesti otroka v rejništvo z odločbo, v kateri navede tudi osebo rejnika. Po izvršljivosti odločbe sklene center otroka z rejnikom še pisno rejniško pogodbo, s katero se opredelijo čas trajanja pogodbe, obseg oskrbe rejenca in druge obveznosti rejnika ter višina mesečne rejnine, do katere je upravičen rejnik (45. člen ZIRD, 2002).

Rejnina obsega oskrbnino in plačilo dela (Novak 2017: 281).

Center otroka mora po izdaji odločbe o namestitvi otroka v rejništvo poskrbeti za ustrezno pripravo otroka, staršev, rejnika in njegove družine na začetek izvajanja rejništva (33. člen ZIRD, 2002). Nato so njegove naloge odpravljanje vzrokov, zaradi katerih je bil otrok dan v rejništvo, spremljanje otroka v rejništvu ter nadzor nad izpolnjevanjem rejnikovih obveznosti iz rejniške pogodbe (Novak, 2017, str. 282).

Na prvem sestanku mora projektna skupina pisno pripraviti individualni načrt obravnave rejenca, ki mora biti prilagojen starosti oziroma stopnji razvoja otroka in otrokovim potrebam ter zastavljen tako, da zagotavlja celostno obravnavo in spremljanje otroka.

Individualni načrt obravnave rejenca mora vsebovati razumne cilje in biti sprotno ažuriran (36. člen ZIRD, 2002).

Enkrat na leto mora projektna skupina centru za socialno delo otroka predložiti pisno poročilo, ki vsebuje predloge nadaljnjih ukrepov glede otroka (Novak, 2017, str. 283).

Poleg dejavnosti v okviru individualne projektne skupine spremlja center za socialno delo otroka rejenca tudi z obiski na domu, pogovori na centru, obiski v šoli in sodelovanjem z drugimi institucijami (38. člen ZIRD, 2002).

Rejniška pogodba preneha (47. člen ZIRD, 2002):

- če je prenehalo rejništvo,
- s potekom časa, če je bila pogodba sklenjena za določen čas,
- z odpovedjo,
- z razvezo,
- s smrtjo rejnika ali rejenca.

Pomemben del slovenskega pravnega reda predstavljata tudi Konvencija o otrokovih pravicah (Konvencija o otrokovih pravicah, 1990) in Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti, 2003).

Slednji določa kriterije za sestavo komisij, imenovanje članov in način dela komisij, natančnejši postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, pogoje in postopek za znižanje normativa in zvišanje plačila dela, pogoje za zvišanje oskrbnine, delo individualne projektne skupine, vsebino in trajanje usposabljanja, natančnejše pogoje za podelitev priznanj ter predpisuje vsebino obrazcev vlog, ki so sestavni del tega pravilnika (Rakar idr., 2010, str. 11).

Konvencija o otrokovih pravicah (v nadaljevanju KOP) zavezuje vse države članice, da se morajo zavedati, da mora otrok za poln in skladen razvoj svoje osebnosti odraščati v družinskem okolju, v ozračju sreče, ljubezni in razumevanja.

V svojem 20. členu (KOP, 1990) ureja institut rejništva kot obveznost države, da otroku, ki je začasno ali za stalno prikrajšan za svoje družinsko okolje ali katerega koristi ne dopuščajo, da bi še naprej ostal v tem okolju, zagotovi posebno varstvo in pomoč. Takšno varstvo in pomoč se lahko zagotavlja tudi z rejništvom (Tomec, 2012, str. 20).

Tudi Republika Slovenija je država članica KOP in je tako zavezana brezpogojno spoštovati določbe KOP in jih implementirati v svoje nacionalne cilje, strategije in zakonodajo (Rakar idr., 2010, str. 7).

1.4 SOCIALNO DELO NA PODROČJU REJNIŠTVA

Rejništvo danes izvajamo v skladu z doktrino socialnega dela na področju rejništva oziroma s sodobnimi teoretskimi koncepti socialnega dela, v katerem uporabljamo različne metode, tehnike in spretnosti uspešnega in učinkovitega socialnega dela:

- individualno delo (svetovalni pogovori),
- terensko delo (obiski družin) ter
- projektno, skupinsko in skupnostno delo s poudarkom na spontanem nabiranju dobrih socialnih izkušenj, ki omogočajo ustrežnejši odziv posameznika na težave v življenju

(Tomec, 2012, str. 20).

V podpori in pomoči je poudarek v sodelovanju in soustvarjanju vseh udeležениh, v iskanju spontanosti, izkustvenem učenju razvijanja dobrih odnosov, sodelovanju z družinami, ki izvajajo rejniško dejavnost, in otroki pri odkrivanju koristnih ter zanje uporabnih rešitev. Pri tem se usmerjamo v sedanjost, v male, konkretne, uresničljive cilje in načrtovanje njihove izpeljave. Pomoč je v soodvisnosti od potreb posameznega otroka ali družine, ki se ukvarja z rejniško dejavnostjo. Sem sodita tudi pomoč in podpora biološkim staršem, torej podpora matični družini, da se odločijo za spremembe življenjskega sloga in preoblikovanje vedenjskih vzorcev in navad, ki jih ovirajo pri skupnem življenju s svojim otrokom. Starši, ki imajo otroka v rejništvu, ohranijo roditeljsko pravico in pravico do stikov z otrokom, ki pa morajo potekati na način, ki je otroku v korist. To pomeni, da prihajajo starši k otroku urejeni, trezni, pripravljeni na sodelovanje z družino, ki izvaja rejniško dejavnost in s strokovnimi delavci v otrokovem življenju. V tem delu je nujno poudariti vlogo strokovnih delavcev in centrov za socialno delo, ki morajo biti skrbni

opazovalci opisanih sistemov in pri skrbi za otroka slišati, videti in zapisovati vse, kar je povezano s koristjo otroka v rejništvu (Tomec, 2012, str. 21).

Sodobno socialno delo je z razvojem sistemskih in postmodernističnih konceptov razvilo drugačen okvir za razumevanje rejništva od tradicionalnega. Iz rejništva kot popolne osnovne skrbi za otroka, ki nima staršev ali ti zanj ne morejo skrbeti, se je razvilo soustvarjanje in skupno načrtovanje v individualnih projektnih skupinah, torej skupno skrbništvo otroka, pri katerem sodelujejo starši, rejniki in center za socialno delo kot soustvarjalci, sodelavci (Sitar Surić, 2014, str. 109).

1.4.1 SOCIALNO DELO Z DRUŽINO

Definicija socialnega dela z družinami že pove, kaj in kako delamo. Predmet socialnega dela z družinami je pomoč – opora in podpora družini pri reševanju kompleksnih psihosocialnih težav. Vzpostavljen delovni odnos zagotavlja instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev tako, da se v procesu sodelovanja mobilizira moč družine same. Socialno delo z družino lahko opišemo kot izvirni delovni projekt sodelovanja, ki temelji na sporazumevanju, dogovarjanju in skupnem oblikovanju rešitev, da bi udeleženi v problemu postali udeleženi v rešitvi. Pred seboj imamo dve družini, dva sklopa instrumentalne definicije problema in rešitev kot temo dela v individualni projektni skupini (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 22).

V procesu instrumentalne definicije problema se družini pridružimo, da bi razumeli njen pogled, razlago, obup, nemoč, odpore, jezo in strahove (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 107).

1.4.2 DELO Z DRUŽINO, KI IZVAJA REJNIŠKO DEJAVNOST

Rejniška ali nadomestna družina ima dvojno nalogo: je otrokova družina kot fizična in čustvena bližina skupine ljudi (socialna družina), v kateri odrasli v ekonomskem, socialnem in čustvenem pomenu skrbijo za otroka in mu dajejo čustveno in socialno oporo in spoštovanje ter obenem skupina, ki kompenzira otrokove izkušnje izgub in poškodovanosti. V ta namen mora biti rejniška družina usposobljena in bolj reflektirana, kot so običajne tradicionalne družine (Zaviršek, 2012c, str. 17).

Rejniška družina prispeva k temu, da otrok pridobi zaupanje, spoštovanje, izkusi ljubezen, nadomesti pomanjkanje in dobi nove moči. Otroci v rejništvu bivajo pri osebah, ki niso njihovi biološki starši, niti posvojitelji ali skrbniki. Rejništvo kot strokovna delovna naloga obsega zelo širok spekter dela, posega v celotno življenje otroka, ki je v rejništvu, in v obe družini – matično in rejniško. S tem, ko se skrb za otroka razdeli med rejniško, matično družino in center za socialno delo, to ne pomeni zmanjšanja obsega dela, ampak povečanje. Upoštevati je potrebno lastnosti vsakega posameznega otroka, njegove posebnosti in zgodovino. Na prvo mesto je potrebno postaviti njegove potrebe in interese, potrebno je slišati njegov glas in skozi proces pomoči iskati možne rešitve (Rakar idr., 2010, str. 6).

Rejniška družina ne prevzema nadomestne vloge, ampak je komplementarna biološki družini. Spoštovala naj bi otrokov izvor, njegovo preteklost, njegov odnos do biološke družine in mu dala možnost, da spregovori o njej (Prosen Boštjančič, 2007, str. 21-22).

Družina, ki izvaja rejniško dejavnost, pri svojem delu sodeluje s svojim krajevno pristojnim centrom za socialno delo, otrokovim matičnim centrom za socialno delo, njegovo biološko družino, zdravstvenim domom, šolo ali vrtcem in skladno z otrokovimi potrebami še z določenimi specialističnimi ustanovami in strokovnjaki (Tomec in Hudobivnik, 2012a, str. 99).

Rejniko so dragoceni strokovni sodelavci centrov za socialno delo. V projektu rejništva imajo posebno vlogo soustvarjalcev opore otroku, ki jim je zaupan v vzgojo in varstvo. Kot sodelavci morajo imeti znanje, da omogočijo otroku dobre izkušnje, da ga znajo socialno okrepiti, da ga zmorejo sprejeti in mu dati izkušnjo spoštovanja, skrbi in zavzetega zanimanja. So šolani sodelavci, ki si upajo videti otrokove rane in znajo zaprositi za pomoč, kadar sami ne morejo dovolj dobro pomagati. In so sodelavci v projektu socialnega dela, ki zahteva soustvarjanje v projektni skupini in sodelovanje z matično družino. V doktrini socialnega dela, ki nastaja na področju rejništva, je jasno, da so rejniko po definiciji sodelavci matičnih staršev (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 110).

Pri delu z rejniško družino je potrebna tudi psihološka podpora rejnikom in rejnicam, saj je njihovo delo pogosto tudi stresno. Otroci, ki pridejo v rejništvo, so v veliki meri že izoblikovani in seboj prinesejo močne pretekle družinske vzorce, za katere je največkrat značilen alkoholizem ali druge oblike odvisnosti staršev (Zakšek, 2006, str. 9).

1.4.3 DELO Z MATIČNO DRUŽINO

Matična družina je družina, v kateri se je otrok rodil in v njej živel, dokler družina sama ali strokovnjaki niso ugotovili, da otroku ne more dati tistega, kar je razumno pričakovati, da bo mogla zagotoviti za otrokovo rast in razvoj (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 107-108).

V samem konceptu rejniške družine je v stroki socialnega dela poleg začasnosti pomen del doktrine tudi strokovna zaveza, da je odločitev za rejništvo pospremljena z načrtom sodelovanja z matično družino, ki vsebuje delovni projekt podpore in pomoči za želene spremembe. Tako se stikov z matično družino ne prekinja. Nasprotno. Posebej dragocena naloga je varovanje in krepitev otroka v tem posebnem položaju otroka z in med dvema družinama. To pomeni, da je delo v rejništvu delo v sistemu in s sistemom, ki obsega vse udeležene v projektu rejništva: otroka, družino, v kateri je živel in ki se jo najpogosteje poimenuje matična družina, rejniško družino in delavce centra za socialno delo, ki so strokovno odgovorni za varovanje rejniškega projekta za vsakega otroka (Rakar idr., 2010, str. 64).

Pomen dela z matično družino (Maj, 2012, str. 109):

- pomoč matični družini, da izboljša svoje delovanje v dobro otroka, ki je v rejništvu, in tudi v dobro drugih članov matične družine,
- ustvarjanje razmer za prekinitev rejništva in vrnitev otroka v matično družino in
- zagotavljanje kakovostnih stikov med otrokom in njegovi starši ter sorodniki.

Sodelovanje in delo z matično družino narekuje zakonodaja – ZZZDR in ZIRD ter tudi strokovne smernice in etika (Maj, 2012, str. 109).

Rakar (2010, str. 64, 65) kot enega od možnih zelenih izidov rejniškega projekta opredeljuje vrnitev otroka v matično družino. Praksa pa pokaže, da to ni nujno edini dober zelen izid. Dober in zelen izid je tudi dobro sodelovanje rejniške in matične družine, premagovanje ali vsaj boljše obvladovanje ovir v matični družini, ki so pripeljale do namestitve otroka v rejništvo in krepitev njene sposobnosti za varovanje otroka.

Kot dober in zelen izid opredeljujemo tudi krepitev moči in sposobnosti otroka, razviti se v kompetentnega mladega človeka, ki je uspešen v šoli in ki razvija svoje sposobnosti in

talente, socialne veščine in sposobnost reševanja problemov, ki jih življenje postavlja (Rakar idr., 2010, str. 64, 65).

Delo z matično družino obsega (Maj, 2012, str. 115, 116):

- vzpostavitev sodelovanja, dejavno sodelovanje matične družine v otrokovem rejniškem sistemu,
- koordiniranje in neposredno dajanje podpore, svetovanja in drugih vrst pomoči ter
- nadaljnje preverjanje razmer in sprememb v družini zaradi potreb otroka v rejništvu in zaradi potreb otrok, ki so morda še v družini.

Matična družina torej potrebuje pomoč, da začne reševati svoje probleme in se usposobi, da se lahko otrok vrne (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 110).

Delo z matičnimi starši mora biti usklajeno s potrebami otroka v rejništvu. Je pomembna strokovna naloga na področju rejništva. Prizadevanje pri delu z matičnimi družinami kaže prizadevanja centra za socialno delo za čim krajša rejništva ali pa vsaj za izboljšanje odnosa med otrokom in njegovim izvornim okoljem (Maj, 2012, str. 120).

1.4.4 DELO CENTRA ZA SOCIALNO DELO

Delo v rejniškem sistemu je težka, zahtevna in kompleksna naloga za centre za socialno delo, naloga, ki potrebuje čas, da se ustvarijo institucionalni in strokovni pogoji za delo (Rakar idr., 2010, str. 65).

Naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti so razdeljene na tri področja, in sicer na izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, na naloge pri samem izvajanju rejništva ter na druge naloge, ki izhajajo iz izvajanja rejniške dejavnosti (Rakar idr., 2010, str. 13).

Po odločitvi, da se rejništvo zaključi, je naloga centra za socialno delo otroka, da na odhod pripravi otroka, rejniško družino in biološko družino. Če se rejniška pogodba razveže ali odpove, mora pristojni CSD storiti, kar je potrebno za nadaljnje varstvo otroka (Rakar idr., 2010, str. 14).

Rejništvo je nedvomno dobra priložnost za podporo otroku, ki ne more živeti v svoji družini. Danes socialno delo pojmuje rejništvo kot skrbno načrtovan sistem sodelovanja, kjer nihče od udeleženih ničesar ne dela sam in kjer nihče od udeleženih ne ostane brez pomoči in podpore. Rejniški sistem potrebuje institucijo, kot je center za socialno delo, torej javni zavod, ki zagotavlja kvaliteto in pogoje za vzdrževanje kompleksnega sistema projektnih skupin in ekip strokovnjakov, ki sodelujejo v procesih pomoči in podpore (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 104).

V jeziku socialnega dela je torej potrebno vzpostaviti sodelovanje med vsemi udeleženi v rejniškem sistemu na način delovnega odnosa, ki omogoča soustvarjanje sprememb in podpore otroku tako, da vsi prispevajo svoj delež in s tem soustvarjajo boljše pogoje za sodelovanje in življenje (Rakar idr., 2010, str. 65).

Slabost dela na področju rejništva je, da strokovnjaki ne znajo, ne zmorejo – oboje je kdaj res – ravnati v skladu s temeljno zahtevo v rejništvu: vzpostaviti sodelovanje z vsemi, varovati in razvijati to sodelovanje kot individualno načrtovane projekte pomoči socialnega dela (Rakar idr., 2010, str. 66).

1.4.4.1 INDIVIDUALNA PROJEKTNA SKUPINA

V Sloveniji smo izoblikovali koncept individualne projektne skupine v rejništvu (Čačinovič Vogrinčič 2006), ki je vnesen v Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD 2002) in v Pravilnik o pogojih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (2003) (Rakar idr., 2010, str. 66).

Projektna skupina je poimenovana kot sistem, ki vzpostavlja in vzdržuje sodelovanje med matično družino, rejniško družino, centrom za socialno delo in otrokom v reji. Projektno skupino oblikujemo za vsakega otroka posebej že v procesu odločanja o najboljši obliki pomoči; matična in rejniška družina morata sodelovati od začetka. Vsi udeleženi potrebujejo projektno skupino, da bi v potrpežljivem procesu učenja soustvarili sodelovanje v delovnem odnosu (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 101).

Že samo poimenovanje individualna skupina poudarja, da se skupina vzpostavi za vsakega otroka posebej (Rakar idr., 2010, str. 69).

V individualni projektni skupini torej sodelujejo socialni delavec centra otoka, socialni delavec centra rejnika, rejnik, biološka družina in otrok. Delo IPS koordinira socialni delavec centra za socialno delo otroka. Namen IPS je celostna obravnava in spremljanje otroka, ki naj bi se sestajala v skladu z načrtom in konkretnimi dogovori. Poleg tega mora najmanj enkrat letno centru otroka oddati poročilo, v katerem predlaga nadaljnje ukrepe v zvezi z otrokom. V okviru IPS se spremlja predvsem čustveni razvoj in vedenje otroka, zdravje otroka, odnose v rejniški družini, odnose z matično družino, odnose z vrstniki ter skrb za izobraževanje oz. poklicno usposabljanje (Rakar idr., 2010, str. 14).

Skupina je mesto načrtovanja in dogovarjanja, mesto učenja in odkrivanja možnosti za sodelovanje. V okviru IPS se pripravi konkreten načrt izvajanja rejništva. Spodaj omenjeni individualni načrt, ki mora biti prilagojen otrokovi starosti, njegovim potrebam, posebnosti družinskega in življenjskega okolja, iz katerega izhaja (Škerlj, 2012, str. 121).

V individualnem načrtu se spremlja (Škerlj, 2012, str. 121):

- otrokovo zdravje,
- izobraževanje, usposabljanje, zaposlitev,
- čustveni in vedenjski razvoj,
- odnos do družine in vrstnikov,
- skrb zase,
- otrokova identiteta,
- družbeni vtis.

Individualni načrt mora vedno vsebovati cilje, ki so razumno načrtovani. Če je potrebno, sodelujejo v skupini tudi drugi, za otroka pomembne osebe, ki niso stalni člani. Ustvariti je treba projekt, ki temelji na perspektivi moči in prinaša vsem udeleženi v rejništvu več moči (Škerlj, 2012, str. 121).

Naloga centrov za socialno delo je tu ključna, saj imajo le oni pooblastila, da zagotovijo sodelovanje strokovnjakov, da izdelajo načrt srečanj oziroma individualni delovni projekt pomoči (Čačinovič Vogrinčič 2006), da skličejo sestanek individualne projektne skupine, da zagotovijo sredstva za potovanja in prostore za delo. Ko zagotovijo pogoje za delo, so oni nosilci procesa, ki vzpostavi delovni odnos v IPS in omogoča soustvarjanje rešitev na

instrumentalni definiciji problema od srečanja do srečanja. Centri za socialno delo morajo zagotoviti, da se sodelovanje zgodi in vzdržuje (Rakar idr., 2010, str. 73).

IPS je torej zasnovana tako, da je odprta za vse, ki jih v izbirnih delovnih projektih potrebujemo. Včasih je to učitelj ali razrednik, včasih psihologinja iz šole ali psihiater, ki dela z očetom. Ko socialni delavec povabi sodelavce v individualno projektno skupino, jih povabi tudi v socialno-delovni način dela, ki je za mnoge nov. Zato je tako pomembno, da socialna delavka zmore vzpostaviti in varovati delovni odnos, saj družina in otrok potrebujeta delež povabljenega sodelavca, njegov prispevek v procesu pomoči (Rakar idr., 2010, str. 70).

Strokovna delavka, ki koordinira skupino, mora odgovorno presoditi, kdaj povabiti k sodelovanju v skupino otroka in kdaj samo odrasle (Škerlj, 2012, str. 121, 122).

Naloga socialne službe je torej, da podpre vse udeležene: otroka, starše in rejniške starše in seveda da kar najbolj podpira medsebojno sodelovanje udeleženi. Vse skupaj z namenom, da ustvarimo razmere, v katerih se bo otrok čutil dovolj varnega, da bo lahko napredoval in v rejništvu pridobival (Križnik Novšak, 2012, str. 80).

Socialni delavci kot udeleženci projektnih skupin zagotavljajo, da nastane varen vmesni prostor, iz katerega lahko rejniška družina, matična družina in otrok pogledajo na svoj delež tudi iz zornega kota stroke in drugega udeleženca ter tako omogočijo procese soustvarjanja (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 114).

Delovni odnos soustvarjanja temelji na dveh pomembnih konceptih: na etiki udeležnosti in perspektivi moči. Etika udeležnosti (Hoffmann 1994) je temeljni koncept nove paradigme v odnosih soustvarjanja pomoči v socialnem delu: socialna delavka ni več edina posestnica resnice, temveč šteje tudi resnica otroka, rejnika, uporabnika in s tem odnos, v katerem se resnično soustvari pomoč, delo. Moč socialne delavke nadomesti občutljivo skupno iskanje in raziskovanje z eksperti iz izkušenj. Socialna delavka mora zdaj zdržati negotovost iskanja in osebno udeležnost: je udeležena kot sogovornik, soustvarjalec. Etiki socialnega dela se dodaja etika udeležnosti in soustvarjanje pomoči in znanja, ki nastaja (Rakar idr., 2010, str. 70).

Delovni odnos vzpostavi socialna delavka s centra za socialno delo. V dogovoru o sodelovanju pojasni koncept soustvarjanja, predstavi in zagotovi instrumentalno definicijo problema, ki že oblikuje delež posameznika v skupnem projektu. Delo iz perspektive moči omogoči, da vedno znova zberemo vire, pripravljenost, znanje vsakega, da bi ustvarili otrokovo nosilno socialno mrežo. Otrok potrebuje vse, kar mu lahko damo na pot iz družine, v kateri se je rodil, iz rejniške družine, ki ga je sprejela, od nas, ki smo zavezani temu, da mu bo bolje, kot mu je bilo doslej (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 102).

Naprej je delovni projekt namenjen otroku. Hkrati so pomembni družina, ki izvaja rejniško dejavnost, matična družina, rejniška strokovna delavka itn. Socialna delavka otroka povezuje in usklajuje skupino ter je s svojim znanjem odgovorna, da poteka delo v skupini v smislu koncepta etike soudeležnosti, v katerem nima nihče končne besede, temveč je to pogovor, ki se nadaljuje. Da bi skupina dobro delala, mora vsak imeti svoj prostor, da se sliši in dogovarja v okviru mogočega. Izid delovnega procesa v IPS so dogovori, v katerih vsak udeleženec nosi svoj delež nalog in odgovornosti. Naloge morajo biti konkretizirane, časovno dorečene in v pisni obliki. V IPS je treba pregledati dosežke, učinke in izide dogovorjenega dela (Škerlj, 2012, str. 122).

Projekt mora temeljiti na perspektivi moči, ki prinaša vsakemu udeležnemu več moči. Delovanje IPS mora omogočiti, da postane vsak udeleženi v problemu tudi udeleženi v rešitvi. Strokovni delavec, ki skrbi za rejništvo, ima vlogo koordinatorja v tem projektu. Njegova naloga je, da poskrbi za usklajeno medinstitucionalno sodelovanje. Potrebna je koordinacija vseh služb, ki so vpletene v rejniški sistem. Cilj tega je pomoč otroku, matični družini in družini, ki izvaja rejniško dejavnost (Škerlj, 2012, str. 127).

V delovnem odnosu sta perspektiva moči in etika udeležnosti učinkoviti varovali soustvarjalnega procesa, ki zagotavlja spoštovanje in dostojanstvo vseh udeleženi. Definicija socialne delavke, socialnega delavca kot spoštljivega in odgovornega zaveznika (Madsen 1999) v IPS in uporabnikov kot ekspertov iz lastnih izkušenj v sodobnem jeziku socialnega dela, sta opora učinkovitemu soustvarjanju (Rakar idr., 2010, str. 70).

Socialna delavka, ki je spoštljiva in odgovorna zaveznica v individualni projektni skupini, vidi udeležene iz perspektive moči in je z njim v odnosih in pogovorih, ki to omogočijo. Je zaveznik v soustvarjanju rešitev, dobrih izidov in zaveznik v krepitevi otrokove moči. Delati

iz perspektive moči pomeni spodbujati razvoj kompetenc, sposobnosti, virov, a nas koncept perspektive moči usmerja tudi v skrb za razvoj varovalnih mehanizmov pri otroku oz. za razvoj odpornosti otroka, da bo zmož delati, da bo zmož sprejeti težavo, jo omiliti, živeti z njo, kaj spremeniti (Rakar idr., 2010, str. 70).

Tudi za rejniške družine je projektna skupina prostor, kjer se učijo jezik socialnega dela in odkrivajo možnosti sodelovanja v delovnem odnosu, ki obsega vse povezane v rejniškem sistemu, v koncept soustvarjanja dobrih izidov. Od centrov za socialno delo potrebujejo kontinuirano izobraževanje, podporo in pomoč pri problemih, s katerimi se srečujejo, zagotovilo, da obstaja ekipa strokovnjakov, ki bodo pomagali, ko otroku ali njegovim staršem ne bodo znali pomagati sami (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 112).

Rejniška družina potrebuje v projektni skupini sogovornike za podporo in pomoč otroku, priložnost za pridobivanje novih znanj in za reševanje problemov življenja z otrokom v taki družini ter varen, učinkovit okvir za sodelovanje z matično družino v korist otroka (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 112).

Ko zagotavljamo odprt prostor za pogovor v IPS, moramo biti še posebej občutljivi, da odpiramo in varujemo prostor za besede otroka. Celó več: potrpežljivo jih moramo podpreti pri iskanju besed, ki pričajo o njihovem doživljanju. Vsi uporabniki, sogovorniki so eksperti iz izkušenj, tudi otroci (Rakar idr., 2010, str. 71).

Vsak korak k izboljšanju življenjskih pogojev družine, socialni krepitvi staršev in učenju drugačnega ravnanja je v korist otroka (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 103).

Otrok v rejništvu potrebuje živo, delujočo individualno projektno skupino, s katero soustvarja spremembe za svoje življenje. To prav gotovo ne more biti skupina, ki se sestane enkrat na leto (Rakar idr., 2010, str. 75).

1.5 PERSPEKTIVA USMERJENA NA OTROKA

Delo iz perspektive, usmerjene na otroka pomeni, da smo osredotočeni na to, kakšen pomen otroci dajejo dogodkom, osebam in stvarim, ter da uporabljamo njim razumljiv jezik, načine govora in vedenja. Rejništvo za otroka predstavlja oboje, življenjsko tragedijo in mogoč korak k boljšemu življenju (Zaviršek, 2012c, str. 13).

Otrok je nameščen v rejniško družino s splošnim ciljem, da se mu omogoči zdrav, vsestranski osebni razvoj in napredek. Z namestitvijo otroka v rejništvo ustvarimo nov sistem otrokovih družinskih odnosov. Otrokova prvotna družinska izkušnja se dopolni z izkušnjo življenja v rejniški družini. Tako nastane celosten sistem otrokovih pomembnih odnosov (Križnik Novšak, 2012, str. 80).

Rejniški sistem je vzpostavljen za pomoč otroku kot dobra možnost zanj. Žal pa se otroka, v sistemu rejništva in v individualni projektni skupini večkrat ne sliši, ne vidi in tako tudi ne upošteva njegovih želja in volje (Škerlj, 2012, str. 123).

Otroci so prvi in najbolj upravičeni, da prisluhnemo njihovim pogledom, upoštevamo njihovo mnenje v skladu z njihovo zrelostjo in starostjo, saj te odločitve bistveno vplivajo na njihovo življenje. Pozorno se moramo naučiti poslušati vsakega udeleženega v IPS, še posebej otroka, da ne bi postal pozabljen v veliki čustveni stiski (Škerlj, 2012, str. 123).

Otrok v rejništvu živi med dvema družinama v vmesnem prostoru. Potuje od ene do druge in nazaj. Potrebuje prostor za premislek in prevajanje resničnosti ene družine v drugo. Ta prostor je tako dragocen, da ga moramo varovati. Varujemo ga na način, da varujemo pogovore, kateri otrok lahko pove, kdo je, kaj si želi, kaj misli in čuti ter kako se vidi in razume v odnosu z obema družinama (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 106-107).

Pomembno je tudi, da otrok razume, zakaj je odšel v rejništvo. Ko otroku pomagamo, da sprejme nujnost namestitve, ustvarjamo temeljni pogoj za to, da bo otrok imel možnost ugodno izkoristiti svojo rejniško izkušnjo. Če se to ne zgodi, otrok novi položaj zanika, njegova energija pa ostaja usmerjena v preteklost. To pa je položaj, ki ne daje ustreznega prostora in pogojev za otrokov razvoj in napredek v rejništvu (Križnik Novšak, 2008).

Otrok je človeško bitje. Na to pozabljamo, ker je majhen. Prav ne pozabiti je zaveza strokovnjaka, ki se uči, kako varovati prostor za otroka v kompleksnem rejniškem sistemu. Še več. Zaveza strokovnjaka je, da spodbudi in podpre učenje odraslih v življenju z otrokom. Otrok potrebuje prostor in varno spodbudo, da sodeluje in pove. Potrebuje možnost, da razvije občutek lastne vrednosti. Ima pravico do resničnosti, da jo pove in da

jo vidimo. Potrebuje dovolj dobre izkušnje za razvoj samosvojesti, avtonomije, neodvisnosti, da bo znal in smel skrbeti zase in za druge, torej izkušnje povezanosti, bližine, ljubezni in prijateljstva (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 106).

Obstajajo zelo močni razlogi zato, da bi dali otrokovemu glasu bolj osrednje mesto pri odločanju in načrtovanju storitev (Kelly in Gilligan, 2000, str. 41-42):

- Pragmatični razlogi: bolj verjetno je, da se bodo otroci zaradi večje informiranosti (in ker se bo otrok počutil slišan) držali načrtov in odločitev, ki smo jih skupaj oblikovali ali določili.
- Terapevtski razlogi: za otrokovo okrevanje, njegovo samozavest in občutek samozadostnosti je dobro in potrebno, da damo otroku glas, da se vključi na vplivanje na svojo usodo danes in v prihodnosti.
- Etični razlogi: vključevanje prispeva k zmanjševanju moči oziroma neravnovesja med odraslimi in otrokom ter tveganju škode, ki izhaja iz tega neravnovesja moči.
- Filozofski razlogi: če cenimo in se zavzemamo za otrokovo blaginjo in interese, bi morali tudi ceniti njihove poglede in njihov glas.
- Pravni razlogi: upoštevanje in poslušanje otrokovega glasu je zahteva Konvencije o otrokovih pravicah.

Govoriti otroku znamo odlično, medtem ko je govoriti z otrokom nujna dragocena izkušnja, ki jo moramo raziskati in utrditi. A ne gre zgolj za pogovor z otrokom, temveč za mnogo več: za pogovor, s katerim se otroku pridružimo, da bi slišali njegov glas in skupaj raziskovali v procesu dela na zelenih izidih (Rakar idr., 2010, str. 83).

Ustvariti prostor za to, da se v soustvarjalnih procesih v rejništvu sliši in upošteva glas otroka, je nova težka naloga, ki jo moramo odrasli znati dobro opraviti. Odrasli in otroci se šele učimo soustvarjanja, zato smo odrasli odgovorni, da se naučimo vzpostaviti in vzdrževati odnos, ki temelji na soustvarjanju pomoči. Poudarek je na učenju v odnosu, ki omogoča pogovor, v katerem se zgodi vse: da se poslušamo, slišimo, si odgovorimo, da otroka v družini ali IPS poslušamo, da zagotovimo, da smo se slišali in razumeli, da bi lahko odgovorili. (Rakar idr., 2010, str. 83).

Projektna skupina je odlična priložnost za pogovore, ki mu morajo dati priložnost, da ga vidimo in slišimo. Otrok, nameščen v rejništvu, je človek-sogovornik. Doktrina dela v

projektni skupini nas zavezuje, da ne spregledamo, da je otrok soustvarjalec svojega življenja v rejništvu (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 107).

Prav zato, ker odrasli v vsakdanjem življenju mislimo, sklepamo, odločamo brez otroka, je pomembno, da imamo to posebno strokovno znanje, da se mu znamo pridružiti, da bi ga razumeli (Rakar idr., 2010, str. 83).

Pa ne gre samo za razumevanje. Gre tudi za dragoceno izkušnjo lastne kompetentnosti in moči, ki jo otrok raziskuje, ubesedi, uporabi. Kot vsak človek tudi vsak otrok že ima vse, kar potrebuje za to, da pride do zelenega izida. Samo pomoč potrebuje, da bi svoje vire odkril, ubesedil, uporabil. Vabilo otroku, da nam razloži, kako on vidi problem, povezano z vabilom, da že razmišlja o tem, kaj bi on naredil, kaj bi bil njegov prispevek k rešitvi, prinaša upanje in nove možnosti, ki jih kompetentno oblikuje tudi otrok sam (Rakar idr., 2010, str. 83).

Izkusiti biti slišan in razumljen je zdravilna izkušnja. Je izkušnja, ki pomeni biti priznan in potrjen s strani druge osebe, ki ljudem lahko omogoči, da priznavajo tudi sami sebe. Poslušati z razumevanjem pomeni prizadevati si, da bi slišali in razumeli, kaj otroci mislijo s tem, kar rečejo, ali s tem, kar naredijo. Pomeni preveriti, če je to, kar smo slišali, res to, kar je otrok želel, da je slišano (Milner in Carolin, 1999, str. 31).

Otroku moramo zagotoviti vse varovalne dejavnike, ki jih premore, in prav možnost učenja reševanje problemov v tako kompleksni življenjski situaciji, kot je življenje v rejništvu, je izredno pomembna izkušnja (Rakar idr., 2010, str. 83).

Posebna naloga IPS je, da s polnoletnim otrokom, ki je v rejništvu, in družino, ki opravlja rejniško dejavnost, oblikuje nov dogovor, da ostane otrok v rejništvu tudi po polnoletnosti zaradi šolanja (Škerlj, 2012, str. 124).

Usmerjenost k poslušanju glasu otrok v sistemu lahko okrepi njihovo sposobnost delovanja v socialnih razmerjih in delovanju kot polnopravnih državljanov v družbi (Kelly in Gilligan, 2000, str. 42).

Premestitev otroka iz prve družine v družino, ki sprejme otroka v rejništvo za omejeno obdobje, mora biti za otroka prehod v okolje, kjer bo lahko čustveno in kognitivno rasel, obkrožen z odraslimi, ki ga spoštujejo, ga podpirajo, mu pomagajo, ga spremljajo in so osredotočeni na njegove potrebe. Tako bo otrok, ki je rojen odraslim, ki bodisi ne znajo ali pa mu nočejo zagotoviti pravice do otroštva, imel možnost, da to dobi z drugimi odraslimi, a samo, če mu bodo ti stali ob strani tako močno, da bo razvil svojo avtonomijo, dobro samopodobo, svoje spretnosti in veselje do stvari, ki jih ima rad, ter če bodo sposobni ohranjati odnos z otrokovo prvo družino in bodo širili otrokovo socialno mrežo med vrstniki in odraslimi, ki ne zlorablajo. Rejništvo nikoli ne sme postati še ena slaba izkušnja za otroka (Zaviršek, 2012c, str. 13).

Naklonjeni, iskreni in pozorni odnosi do otroka v rejništvu mu lahko zelo pomagajo, da zmore sprejeti nujnosti namestitve. Šele ko v rejništvu otrok svojim prejšnjim odnosom dodaja nove pomembne odnose, se zanj odpira možnost, da bo ugodno izrabil rejniško izkušnjo (Križnik Novšak, 2012, str. 83).

Otroci, ki so prišli v rejništvo, niso otroci, ki jih je treba porediti, ampak otroci, ki potrebujejo kakovostno družinsko okolje, v katerem so odrasli, ki ga bodo imeli radi, ga spoštovali in zanj skrbeli, dokler se ne vrnejo k svoji družini (Zaviršek, 2012c, str. 13).

V takem okolju otrok lahko dobi novo pozitivno družinsko izkušnjo, s katero bo lahko šel v svet ali se ob spremenjenih okoliščinah morda celo vrnil v svojo izvirno družino (Kompan Erzar, Rožič in Simonič, 2011, str. 106).

2. PROBLEM

V času svojega študija sem se želela preizkusiti na čim več področjih socialnega dela in tako spoznati celotno sliko moje bodoče izobrazbe. Svoje kompetence sem v času prakse pridobivala tako na področju mladih kot starih ter tako pridelu s posameznikom kot delu s skupino.

S pomočjo predavanj pri modulu Socialna pravičnost in vključevanje pa se je moje zanimanje vse bolj usmerjalo na posvojitve in rejništvo. Vedno bolj me je zanimalo delo z otroki ter z njihovimi družinami.

V četrtem letniku sem prakso opravljala na centru za socialno delo in se z njimi udeležila tudi dveh taborov, na katerih so bili prisotni večinoma otroci z izkušnjo rejništva. Njihove zgodbe so se me zelo dotaknile, zato sem se odločila, da svojo diplomsko posvetim prav njim, saj bi rada o sistemu in o delu na področju rejništva izvedela čim več, da bi lahko nekoč na tem mestu opravljala dobro strokovno delo.

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, nameščenih v rejniško družino na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja, ali drugega zakona. Namenjeno je otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v matičnih družinah (Lešnik, 2012, str. 130).

Pri rejništvu in uspešnosti le-tega je še kako pomembna stroka – socialno delo.

Z diplomsko nalogo želim podrobno raziskati vidik rejništva s strani ljudi, ki o tem vedo največ – otrok oziroma mladostnikov z izkušnjo rejništva. Osredotočila se bom predvsem na vidik socialnega dela, saj želim, da moja diplomska pripomore meni in stroki.

Namen raziskave je, da dam glas dejanskim uporabnikom, da povedo, kako se v sistemu rejništva počutijo, povejo svoje dobre in slabe izkušnje in potrebne predloge za izboljšanje.

Z raziskavo želim odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kje osebe z izkušnjo rejništva vidijo prednosti rejništva?
- Kje osebe z izkušnjo rejništva vidijo slabosti rejništva?
- Kakšne so izkušnje oseb z izkušnjo rejništva z individualno projektno skupino?
- Kakšen je odnos otrok in mladostnikov z izkušnjo rejništva s socialno delavko/delavcem?
- Kaj bi osebe z izkušnjo rejništva še potrebovale v sistemu rejništva, da bi sistem bolj sledil njihovim potrebam?

3. METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava, ki sem jo izvedla, je kvalitativna, saj osnovno izkustveno gradivo sestavljajo besedni opisi in pripovedi. Zbirala sem torej besedne opise, ki se nanašajo na raziskovani pojav. Osnovno empirično gradivo te raziskave sestavljajo poglobljeni opisni podatki oseb z izkušnjo rejništva o izbranih temah.

S spraševanjem sem zbirala novo izkustveno gradivo (besedne opise), zato je glede na odnos do neposrednega izkustvenega gradiva moja raziskava empirična (Mesec, 1997, str. 40).

3.2 MERSKI INSTRUMENT IN VIRI PODATKOV

Odločila sem se, da uporabim kvalitativno metodo zbiranja podatkov, in sicer delno strukturiran odprt intervju, kjer sem glavna in bistvena vprašanja imela določena vnaprej. Dodatna vprašanja sem postavila oziroma tudi izpustila glede na potek pogovora. Za tak merski instrument sem se odločila, saj sem želela od intervjuvancev izvedeti čim več, saj sem predvidela, da mogoče obstaja pomembna tema v pogovoru, ki je v svojih vodilih nisem predvidela in ker sem želela, da moj intervju ni povsem strukturiran, da omogoči intervjuvancem in meni odprte možnosti.

Vprašanja za intervju sem sestavila sama na podlagi prebrane literature in znanj, ki sem jih pridobila v letih študija. Vsebuje več odprtih, nekaj pa je tudi zaprtih vprašanj.

Intervju obsega štiri teme. V vsaki temi je več vprašanj. Vprašanja se navezujejo druga na drugo.

Osrednje teme so:

- Tema 1: Zgodba/ozadje rejništva, saj sem želela o rejništvu izvedeti čim več in dobiti širšo sliko, ki bi mi pri moji raziskavi pomagala.
- Tema 2: Rejništvo in rejniška družina, kjer sem želela izvedeti o doživljanju in počutju v rejništvu, odnosih med družinami in slabostih ter prednostih rejništva s strani otrok oziroma mladostnikov.
- Tema 3: Individualna projektna skupina, kjer sem želela izvedeti, ali skupina dejansko služi namenu, kako pogosta so srečanja znotraj skupine in mnenje o koristnosti IPS-a.

-Tema 4: Odnos s socialno delavko/delavcem, ki je tudi tema, ki sem ji želela nameniti posebno pozornost in v kateri sem želela izvedeti o odnosih, ki jih imajo s socialnimi delavkami/delavci, o delu SD in o tem, kje bi še potrebovali pomoč in oporo.

Vodila za intervju/vprašanja so priložena v Prilogi 1 te diplomske naloge.

3.3 POPULACIJA IN VZOREC

Ciljno populacijo v raziskavi predstavljajo otroci in mladostniki z izkušnjo rejništva - osebe z izkušnjo rejništva. Uporabila sem neslučajnostni priročni vzorec ter intervjuje izvedla z skupino otrok/mladostnikov, ki so mi bili dostopni in bili pripravljeni sodelovati.

Stvarna populacija so torej otroci/mladostniki, ki so trenutno v rejništvu.

Krajevno opredelitev populacije predstavlja Slovenija, časovna opredelitev pa sta meseca april in maj 2018.

Po podatkih Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti iz meseca marca 2018 je v rejništvu v Sloveniji 895 otrok. Zato sem se odločila, da bo vzorec neslučajnosti – priročni in tako raziskala skupino ljudi, ki so mi bili najbolj dostopni.

Velikost vzorca je osem otrok oziroma mladostnikov, ki so trenutno v rejništvu.

Od tega je pet mladostnic ženskega spola in trije moškega. Prav tako je bilo pet intervjuvancev v času intervjuja polnoletnih, trije pa so bili mladoletni. Za izvedbo intervjuja z mladoletnimi sem pridobila soglasje njihovih rejnikov.

Intervjuvanci živijo v mestnem in tudi vaškem okolju.

Vzorec se mi zaradi različne spolne in starostne strukture in tudi glede kraja prebivanja zdi zelo pester.

3.4 ZBIRANJE PODATKOV

Zbiranje podatkov je potekalo v maju 2018.

Z intervjuvanci sem najprej v mesecu aprilu preko različnih mrež vzpostavila kontakt. Z nekaterimi sem stopila v stik preko telefonskih pogovorov, z nekaterimi pa prek e-pošte ali družbenih omrežij. Vsakemu sem predstavila temo in namen raziskave ter se dogovorila za njim ustrezen datum, uro in za kraj izvajanja intervjuja. Pri mladoletnih sem vzpostavila

kontakt z njihovimi rejniki oziroma rejnicami, jim predstavila namen svoje raziskave in pridobila njihovo dovoljenje oziroma soglasje za izvedbo intervjuja.

Vsem intervjuvancem sem dala možnost, da sami izberejo prostor/ kraj izvajanja intervjuja in jim s tem želela omogočiti, da se bodo počutili čim bolj sproščeno in domačno.

Vse intervjuvance sem spraševala individualno. Vsak pogovor sem po predhodnem dogovoru posnela s snemalnikom. Vsem intervjuvancem sem zagotovila, da bodo podatki anonimni, kar se je zaradi osebnih podatkov vsem zdelo zelo pomembno.

Pred začetkom vsakega intervjuja sem povedala tudi, kako bo intervju potekal, in sicer tako, da sem predstavila štiri teme, ki jih intervju vsebuje.

Intervjuji so trajali zelo različno: od 30 minut do 45 minut.

3.5 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Iz intervjujev sem zbrala opisne/besedne podatke, zato je način obdelave podatkov kvalitativen.

Moje gradivo je obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajejo števila, in brez operacij nad števili (Mesec, 2007, str. 11).

Intervjuje sem v prvi fazi čim bolj dobessedno zapisala v obliki dialoga. Iz snemalnika sem torej besedilo prepisala v Wordov dokument. Intervjuje sem označila s črkami, in sicer od A-H glede na datum opravljenega intervjuja. Besedilo sem nato smiselno razčlenila na sestavne dele, da sem dobila izjave, ki sem jih označila kot A1, A2, A3... in tako dobila enote kodiranja.

Primer: V rejništvu sem od petnajstega leta, torej že šest let (A2), pred tem sem bila v vikend rejništvu dve leti (A3).

Prepisi intervjujev in določitve enot kodiranja so v Prilogi št. 2.

Nato sem po postopku odprtega kodiranja s pomočjo tabele posameznim delom besedila pripisala pojme, ki so mi prišli na misel ob pogledu na izjavo, in sicer s pomočjo »brainstorminga«. Pojme sem nato primerjala med seboj in ugotavljala, kateri se nanašajo na podobne pojave, in jih razvrstila oziroma združila v kategorije in nato tudi v nadkategorije.

Primer:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
A2	V rejništvu sem od petnajstega leta, torej že šest let,	Od petnajstega leta – šest let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
A3	pred tem pa sem bila v vikend rejništvu dve leti	Vikend rejništvo: dve leti	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva

Odprto kodiranje je v Prilogi številka 3.

Definirane kategorije sem na koncu primerjala med seboj ali znotraj njih po principu osnega kodiranja. Razdelila sem posamezne nadkategorije jim dodala pripadajoče kategorije in nato še pojme znotraj njih.

Primer:

PREDNOSTI REJNIŠTVA

NOVA ZNANJA IN IZKUŠNJE:

- novi vzorci, pravilen vzor (A20),
- drugačno videnje, druge smernice v življenju (A21),
- pomembnost odnosov (A22),
- izkušnje glede svoje prihodnosti, svoje družine (B12),
- prava vzgoja (D26),
- priprava na samostojno in dobro življenje (D27),
- samostojnost (E13),
- pripravljenost pomagati drugim (E14),
- zna poskrbeti zase (H22).

Prednosti rejništva v navedenem primeru tako predstavljajo nadkategorijo, nova znanja in izkušnje pa kategorijo. Znotraj kategorije navedeni pojmi so označeni tudi po izjavah (A20, A21...).

Oсно kodiranje je v Prilogi številka 4.

Z osnim kodiranjem sem dobila širši pregled nad izjavami in odgovori glede na raziskovalna vprašanja oziroma raziskovalne teme. V četrtem poglavju rezultate, zbrane s kvalitativno obdelavo, predstavim po nadkategorijah, kjer znotraj kategorij pripišem tudi izjave intervjuvancem za bolj nazoren pregled.

4. REZULTATI

Rezultate raziskave predstavim skozi nadkategorije, ki sem jih dobila pri svoji kvalitativni obdelavi. Nadkategorije, ki sem jih dobila, so: predstavitev sogovornika, ozadje rejništva, prednosti rejništva, slabosti rejništva, predlogi za izboljšanje, individualna projektna skupina, odnos s socialno delavko/delavcem.

V zadnjem delu predstavitve rezultatov odgovorim tudi na zastavljena raziskovalna vprašanja.

4.1 PREDSTAVITEV SOGOVORNIKA

Starost

Otroci in mladostniki z izkušnjo rejništva so v raziskavi stari od 13 pa do 21 let. Kot že omenjeno v predstavitvi vzorca, je pet od njih ženskega spola in trije moškega. Prav tako so trije intervjuvanci mladoletni, pet jih je polnoletnih.

4.2 OZADJE REJNIŠTVA

V času intervjujev sem si prizadevala dobiti čim več informacij o rejništvu ter tudi ozadju le-tega in tako dobiti vpogled v celotno situacijo ter videti širšo sliko.

Razlog za namestitev v rejniško družino

Večina jih kot razlog namestitve v rejniško družino navaja alkoholizem staršev oziroma težave z alkoholom. Ena od intervjuvank točnih razlogov ni navedla (*V rejništvo sem prišla, ker doma niso bile dobre razmere – D4*); pri enem od intervjuvancev je bil razlog odvisnost matere in namestitev očeta v zapor (*Potem, ko so očeta zaprli, je mama postala odvisna in ni več skrbela zame, niti tako niti finančno – F3*). Pri zadnji je do namestitve v rejništvo pripeljalo več razlogov, povezanih z nemočjo očeta po materini smrti (*Oči se po tem ni mogel pobrati in ni preveč dobro skrbel zame, me je bolj zanemarjal - H4*).

Kjer je bil omenjen alkoholizem, ga je navadno spremljajo tudi še kaj drugega kot npr. zanemarjanje, premajhna finančna sredstva in nasilje.

Situacija pred rejništvom

Nekateri so navedli tudi situacijo pred rejništvom, in sicer kar trije od njih so bili prej nameščeni v mladinskem domu. Vsi trije so si sami želeli dom zapustiti zaradi podobnih

razlogov (*V mladinskem domu sva s sestro bila že okoli 3 leta in sva ga prerasla – C4, Mladinski dom naju je utesnjeval s svojimi pravili – C6, Tam mi ni bilo všeč in zelo sem si želela iz tam in nazaj v Ljubljano – D6*). In sami izrazili željo po rejništvu.

Trajanje rejništva

Trajanje rejništva pri intervjuvancih je različno, in sicer od dveh let pa do kar štirinajst let. Pet intervjuvancev je v rejništvu pet ali šest let, ostali pa, kot omenjeno, dve leti in pol, štirinajst let in ena od intervjuvank štiri leta.

Prehod iz matične v rejniško družino

Sam prehod iz matične v rejniško družino je pri intervjuvancih pustil zelo mešane občutke in spomine. Štirje intervjuvanci se ga spominjajo kot dobrega in ne težkega prehoda. Najmlajši intervjuvanec je ob prehodu doživel veliko žalost in občutke krivde (*Predvsem z veliko žalosti in pa občutki krivde – E4*). Dve pa se prehoda zelo bežno spominjata, saj sta bili ob namestitvi zelo mladi. Ena izmed intervjuvank je navedla, da je bil prehod težak, a se je življenja v rejništvu hitro navadila (*Vem, da mi je bilo zelo težko, ampak sem se kar hitro navadila – G5*).

Doživljanje rejniške izkušnje

Na vprašanje o tem, kako sedaj doživljajo rejniško izkušnjo, so vsi odgovorili, da v povezavi s pozitivnimi vidiki. Šest jih omenja, da se počutijo »vredno oziroma dobro«; omenjajo tudi občutek sprejetosti. Eden je omenil, da doživlja rejništvo kot pomemben korak na bolje in da meni, da bi bil sedaj na slabši poti, če v rejništvo ne bi prišel. Intervjuvanka je vesela, da je prišla in da se je njeno življenje spremenilo na bolje (*Vesela sem, da sem prišla – D16, in da se je moje življenje spremenilo na bolje – D17*).

Na vprašanje je najmlajši odgovoril, da se *počuti sprejeto, srečno, varno in veselo – E6*.

Edini, ki je v sorodstvenem rejništvu – rejniško izkušnjo doživlja drugače kot ostali, in sicer ne izpostavlja rejništva, ampak dejstvo, da živi pri teti (*Nobenemu pa ne rečem, da sem v rejništvu, ampak, če že vpraša, da živim pri teti – F10*).

Stiki z matično družino

Tudi stiki z matično družino so pri intervjuvancih zelo različni. O najpogostejšem stiku poročajo trije, in sicer stik z mamo enkrat tedensko. Ostali omenjajo stike enkrat mesečno, dvakrat mesečno, enkrat na dva meseca in stik vsaki drugi vikend. Drugi stiki so zelo redki; veliko jih kot stik omenja tudi stik preko telefona.

Le ena od intervjuvank je izpostavila, da bi želela bolj pogost stik in tudi vrnitev domov v prihodnosti (*In upam, da bova lahko kdaj spet skupaj se družila bolj pogosto ali pa da se bom lahko vrnila domov in skrbela zanj – H19*).

Odnosi v rejniški družini

Vsi v svojih odgovorih navajajo dober odnos z rejnico oziroma rejnikom in ostalimi v rejniški družini. Mladostnica omenja občutek sprejetosti (*Odkar sem prvič prišla se počutim sprejeto – D20*) in občutek prave družine (*Zelo mi je všeč, da smo res kot ena prava družina in da ni to samo 'navidezno' ampak se imamo res radi – D22*).

Intervjuvanec, ki je v sorodstvenem rejništvu, pa pravi, da se drugače v redu razumejo, ampak da so vidne spremembe, odkar je v rejništvu (*ampak se je dosti spremenilo med nami, odkar dejansko živim pri teti – F12*) in da sta imela pred tem s teto-rejnico drugačen odnos kot danes (*Prej sva imela bolj zaupen in kulski odnos – F13*).

4.3 PREDNOSTI REJNIŠTVA

Iz odgovorov je vidno, da so njihove izkušnje in prednosti, ki so jih opazili v rejništvu, dokaj različne.

Konstruktivno reševanje težav

Kot prednosti rejništva sta dve navedli tudi konstruktivno reševanje težav, in sicer da je, odkar sta v rejništvu, ena izmed prednosti tudi to, da rešujejo težave s pomočjo pogovora (*Včasih sicer se pojavijo kakšne težave, ampak gremo čez to, imamo družinske pogovore, vedno hočemo izboljšati situacijo – A13*) in, kot pravi intervjuvanka: *Ni dretja, grdih besed, čudnih tipov (G15)*.

Nova znanja in izkušnje

Kar nekaj jih je na vprašanje o prednosti rejništva odgovorilo o pridobitvi novih znanj in izkušenj, ki se jim zdijo pomembne. Omenjajo, da imajo zaradi rejništva nove vzorce, pravilen vzor, drugačno videnje in izkušnje glede svoje prihodnosti, svoje družine oziroma

prave vzgoje (*Predvsem to, da imam neke nove vzorce, torej pač nek pravilen vzor oziroma boljši, kot sem mela prej – A20. Imam pa tudi izkušnje za vnaprej glede na področju svoje prihodnosti, svoje družine – B12, v rejništvu dobiš neko pravo vzgojo – D26*).

Zadovoljitev potreb

V rejništvu so jim bile zadovoljene tudi nekatere potrebe, predvsem potreba po ljubezni (*Mislim, da je bil res potreben tudi čas, da sva dobila tisto potrebno dozo ljubezni – A23*), občutek varnosti in sprejetosti (*Rejništvo je dobro za stabilizacijo razmer otroka, da se počuti varno in sprejeto – C28*) ter nudenje tega, česar doma ne morejo ali niso mogli dobiti (*in ti daje tisto neki nadomestila, kar doma ne moreš dobit – F19*).

Spremembe po prihodu v rejniško družino

Sogovorniki so izpostavili različne spremembe po prihodu v rejniško družino, ki jih ocenjujejo kot prednost rejništva.

Dva primerjata življenje v mladinskem domu z življenjem v rejništvu. Omenjata, da imata v rejništvu več ljubezni (*ker v domu je bilo vse tko zelo neosebno, tukaj pa dobiš ljubezen, ki si jo potreboval – A11*). Na drugi strani je veliko manj omejitev in odnosi so veliko bolj osebni (*V novem okolju mi je bilo všeč, da nimam več toliko omejitev, kakor sem jih imel v mladinskem domu, ker tam je vse bilo postavljeno kot v vojski, vse je bilo kolektivizirano. Sicer drugače ne bi mogli funkcionirati in imeti red. – C13, odnosi so postali bolj osebni – C14*).

Srednješolka navaja, da se zaradi izkušnje rejništva obnaša veliko bolj zrelo kot njene vrstnice (*zaradi te izkušnje se obnašam bolj zrelo od ostalih vrstnic – B6*).

Omenjajo tudi napredek v šoli in v življenju (*V napredku v šoli in življenju – E12*) in s tem povezane pozitivne spremembe.

Delo rejnikov- vloge in naloge

Velik del življenja v rejništvu je odvisen tudi od rejnikov. Z odgovori intervjuvancev sem izvedela, da jim veliko pomeni to, da jih rejniki spodbujajo in motivirajo k različnim stvarem (*Rejniki te bolj spodbujajo, motivirajo k različnim stvarem, kot je izobrazba, šport... – D25*), da skrbijo za njih (*ampak prej, ko sem bila pa še mlajša, je pa sigurno prednost to, da nekdo dejansko skrbi zate – H23*) in jim pomagajo pri šoli in šolskih

obveznostih (*Pa, da ti pomaga pri šoli – H 25. Oba mi tudi pomagata s šolo, ker imam velik težav z matematiko, kar mi mami nikoli ni – G11*).

4.4 SLABOSTI REJNIŠTVA

Tako kot so sogovorniki navajali različne prednosti, opažene v rejništvu, so navajali tudi zelo različne slabosti, ki jih v sistemu rejništva zaznavajo.

Občutki

Mnogi kot slabost oziroma negativno stran rejništva navajajo različne občutke povezane z njim.

Nekateri občutki so skupni, in sicer sta dva izpostavila občutek, da kljub vsemu to ni tvoja prava družina (*Mogoče to, da veš, da to vseeno ni tvoja prava družina, kokr kol se pretvarjaš, da to je – F20. Čeprav se navadiš živeti pri njih in se dobro razumete, to še vedno ni tvoja družina – H26*). Drugi občutki so bili občutek biti odveč, občutek neenakovrednosti, odvisnosti od ostalih, pomanjkanja svobode in občutek, da ti nekaj manjka.

Zakonodajna plat rejništva

Le ena sogovornica je izpostavila slabo plat rejništva, ki se tiče zakonodaje, in sicer da jo skrbi zaradi prekinitve le-tega po njenem končanem študiju (*Ko bom končala študij, se bo rejništvo prekinilo, vsaj uradno in bom mogla čez noč postati samostojna. To me malo skrbi. – A26*).

Delo rejnikov – vloge in naloge

Nekateri so delo rejnikov izpostavili kot prednost rejništva, medtem ko so trije to izpostavili tudi kot slabost.

Posameznik se je na delo rejnikov močno osredotočil in pravi, da slabost rejništva vidi v tem, da so rejniki pristranski, da nimajo spoštovanja do bioloških staršev ter da uporabljajo preteklost v prepirih. Prav tako pogreša podporo in razumevanja s strani rejnice glede njegove ambicioznosti in manj očitkov.

Druga sogovornica je navedla, da je njen rejnik zelo strog in da je ne razume.

4.5 PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE

Zanimalo me je tudi, ali imajo sogovorniki kakšne predloge, ki bi omogočili, da bi sistem bolj sledil njihovim potrebam. Intervjuvanci so navajali različne predloge, ki jih navajam spodaj.

Zakonodajna plat rejništva

Sogovornica bi si želela drugačen sistem po končanju študija (*Mogoče kakšen drugačen sistem, da ko postaneš polnoleten, nisi kr prepuščen sam sebi – A28*).

Rejniška družina

Kot predlog iz lastne izkušnje je ena od mlajših sogovornic navedla delitev izkušenj oziroma spominov ob težkih trenutkih z drugo osebo v rejništvu (*Mogoče mam srečo, da je v rejniški družini še ena punca, s katero se dobro razumeva, pa malo deliva spomine na družine, če nama je težko. Mogoče je to dobra rešitev – H31*).

Najstarejša sogovornica pogreša očetovsko figuro v rejniški družini, s katero bi verjetno, kot navaja, veliko lažje vstopala v odnose (*Pri nas pa, da bi mogoče imela neko očetovsko figuro, to bi mi bilo ful fajn, bi bila boljša v teh odnosih – A29*).

Odnos s socialno delavko/delavcem

Kot predlog jih je kar sedem od osmih sogovornikov navedlo vsaj enega v povezavi z odnosom socialne delavke oziroma delavca.

Pojavlja se potreba po bolj zasebnem stiku s socialno delavko/delavcem, torej stik ena na ena, ki ga pogrešajo (*Mogoče, da bi se videle kdaj tudi same, da bi se lahko bolj odkrito pogovorile – B41. Mogoče pa res kakšen pogovor na samem, tudi glede očeta in mame, saj se s teto o tem zelo težko pogovarjam, kaj šele s kom drugim – F42. Razen, da bi se večkrat videle na samem – H62*).

Želijo si bolj osebni in zaupni odnos, večjo podporo in večjo informiranost glede financ.

Matična družina

Mladostnica ima željo po boljših odnosih z očetom in materjo. Druga bi želela, da bi socialna delavka bolj pomagala njeni matični družini oziroma očetu.

4.6 INDIVIDUALNA PROJEKTNNA SKUPINA

Pri odgovorih na vprašanja v povezavi z individualno projektno skupino sem zaznala dosti podobnosti predvsem glede poznavanja, pogostosti le-teh in mnenja o potrebnosti po pogostejših srečanjih.

Poznavanje individualne projektne skupine

Od osmih intervjuvancev jih kar pet ni poznalo pojma individualna projektna skupina. Dve intervjuvanki pojem poznata; eden od intervjuvancev je za IPS že slišal, a ne ve točno, kaj to je (*Sem slišal, ne vem pa točno, kaj bi to blo. – C36*).

Intervjuvanka, ki je na vprašanje o poznavanju IPS takoj odgovorila pravilno, navaja, da pojem pozna, ker ga njena socialna delavka vseskozi uporablja (*Ja, te besedo socialna delavka vedno ponavlja, tako da vem – H32*).

Sodelovanje v skupini

Prav vsi sodelujejo v individualni projektni skupini. Zelo podobne so tudi sestave teh skupin, in sicer običajno sodelujejo sami, njihovi rejniki, starši in socialni delavec/delavka. Le v dveh primerih se kdaj priključi tudi kdo drug, in sicer učiteljica ali pa psihologinja (*Včasih se priključi še učiteljica, če jo povabijo – B22, Mami, učiteljica iz šole, socialna delavka, pa psihologinja in mi trije – G25*).

Pogostost IPS

Pogostost srečanj je zelo podobna med vsemi vprašanimi. Najpogosteje se sestajajo enkrat letno, in sicer v primerih treh intervjuvanih. Pri dveh se srečujejo enkrat do dvakrat letno, pri tretji intervjuvanki pa dvakrat letno.

Najbolj pogosto se srečujejo pri intervjuvanki, ki je pogostost individualne projektne skupine opredelila kot trikrat letno (*Ob začetku šole, ob novem letu in ob koncu šole – H37*).

Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih

Prav vsi so mnenja, da so srečanja individualnih projektne skupin dovolj pogosta. Na vprašanje o tem, če bi želeli, da so srečanja torej bolj pogosta, jih je kar šest odgovorilo z »ne, sploh ne in mislim, da ne«.

Intervjuvanka je navedla tudi razlog, zakaj se ji srečanja ne zdijo bolj pomembna. Pravi, da vse težave rešijo sproti v družini (*ker mi mamu zelo vrede zadeve urejene doma, mislim, da če bi bila neka potreba po tem, da bi se večkrat sestajal. Vse kar je, sproti rešimo, znotraj družine – A37*).

Mladostnica z izkušnjo rejništva, ki ima izkušnjo najpogostejših srečanj, pa je izrazila, da se ji zdi taka pogostost srečanj primerna, saj se v tem času lahko vidi dejanski napredek in spremlja dogovore (*Zdi se mi, da so naša glih vrede pogosta, saj v teh parih mesecih res lahko vidiš napredek in pa če smo se držali tega, kar smo se zmenili – H39*).

Vključenost v pogovore

Prisotno je mišljenje, da imajo vsi možnost za deljenje svojega mnenja in so vključeni v pogovore znotraj individualne projektne skupine. Sogovornica je celo omenila, da jo res sprejemajo kot enakovredno sogovornico znotraj skupine (*in se mi zdi, da me sedaj sprejemajo kot eno izmed njih, enakovredno mislm – H41*).

Mnenje o koristnosti IPS

Večina je mnenja, da je IPS »v redu«. Nekateri so zato navedli tudi razloge. Razlogi so, da ima socialni delavec vpogled v stanje (*ker socialni delavec vidi, dobi nek vpogled v to, kakšno je stanje, ga nekak pomiriš, pa tut zapisnik lahko naredi – A43*), da lahko v skupini skupaj napredujejo (*saj se mi zdi, da na skupini veliko napredujemo skupaj – B27*) ter da je v redu, da so vsaj enkrat letno vsi skupaj ter spremljajo napredek.

Najmlajši je izpostavil, da je IPS koristen, saj gre za redno preverjanje in obveščanje o življenju v rejništvu in življenju matične družine.

Po drugi strani je eden intervjuvanec mnenja, da je v redu, če skupina je, nič pa ne bi bilo hudega, če je ne bi bilo.

Pozitivna/ negativna izkušnja z IPS

Nihče ni navedel negativne izkušnje z individualno projektno skupino. Štiri intervjuvanke so mi zaupale svojo pozitivno izkušnjo z njo. Kar tri izkušnje so povezane s šolo in problematiko, povezano z njo. Omenjajo rešitev problemov, povezanih s sošolkami (*pozitivna pa, ko sem imela v šoli določene probleme s sošolkami in smo ga skupaj z učiteljico in socialno pedagoginjo rešili na tej skupini - B29*), izbiro srednje šole (*Ja, lani ko sem imela veliko težav s tem, v katero srednjo šolo naj se vpišem, in se z rejnico o tem*

nisva strinjali, mi je bilo super, da smo se na sestanku o tem pogovorili in so mi veliko svetovali – H44) in prednost tega, da je na IPS prisotna učiteljica (*Fajn je k je učiteljica zravna in pol me tut v šoli mal bolj razume, če sm kej slabe volje al pa nimam dobrih ocen. Potem ne dreza vame, ker itak ve, kaj se dogaja – G31*).

Pri četrti sogovornici je bila pozitivna izkušnja usmerjena k reševanju problemov z mamo (*Aha, mogoče mi je pomagal pri tem, ko sem mela z mami probleme, ker je skos klicala in midva sva se nehala javlat, ker je blo res obremenjujoče. Pol smo to zrihtal nekako lih na tem sestanku – A45*).

4.7 ODNOS S SOCIALNO DELAVKO/ DELAVCEM

V raziskavi sem velik del posvetila prav odnosu, ki ga imajo otroci oziroma mladostniki v rejništvu s socialnimi delavci oziroma delavkami.

Opis odnosa s socialno delavko/delavcem

Od osmih intervjuvanih je prisoten le en socialni delavec moškega spola. Večinski delež torej predstavljajo socialne delavke.

Trije za opis zopet uporabljajo besede »v redu, zelo v redu in v redu, nič posebnega«. Intervjuvanec, ki odnos vpisuje kot »v redu, nič posebnega«, svojega socialnega delavca med izbiri kot prijatelja ali znanca opredeli kot znanca (*Če bi ga mogel opredeliti med znanecem in prijateljem, bi bil pač znanec – F33*). Prva zgoraj navedena pa pri opisu odnosa ceni prijaznost in iskrenost socialne delavke. Slednjo omeni kot merilo dobrega odnosa (*Tudi sama sem zelo iskrena do nje in zato se mi zdi, da imava zelo dober odnos – H49*).

Prva intervjuvanka predstavi njun odnos, ki ga opredeli kot normalen in kulturn odnos, ki ni globok, čuti nepovezanost in omeni, da ima socialna delavka premalo znanja o njih in njihovih situacijah. Nekateri omenjajo, da socialno delavko lahko pokličejo, če jo potrebujejo oziroma se nanjo obrnejo v primeru težav (*Lahko ji povem, če kaj rabim – D45. Zavedam se, da jo lahko pokličem, če jo potrebujem – E28*).

Kar nekaj jih pri opisu odnosa s socialno delavko omeni, da je ta prijazna.

Lastnosti socialne delavke/delavca

Kot odgovore na vprašanja intervjuvanci navajajo različne pozitivne lastnosti svojih socialni delavk oziroma delavca. Dva omenita, da je socialna delavka prijazna. Na drugi

strani eden od njih izpostavi to, da je zelo težko najti dobre stvari pri osebi, ki jo vidiš enkrat do dvakrat letno. Druga poleg prijaznosti omeni tudi to, da ji veliko pomaga in da ji ni nič težko narediti.

Najmlajšemu se zdi pomembno to, da socialna delavka pokaže pomembnost njegovega počutja (*Jasno pokaže, da ji je pomembno moje počutje – E35*).

Edinega moškega socialnega delavca intervjuvanec opiše kot »kul, skuliranega tipa«, ki ne pritiska in ima smisel za humor.

Pogostost stikov/obiskov socialne delavka/delavca

Pogostost stikov je redka. Pri kar petih je ta stik le takrat, ko imajo enkrat ali največ dvakrat letno IPS (*Najbrž to enkrat na leto, ta IPS – A52, dvakrat letno na srečanju skupine – B32, Vidiva se samo na letnem sestanku – C47, Načeloma enkrat do dvakrat letno razen, če je kaj nujnega – D49, Na IPS in preko rejnice – E29*). Šesti intervjuvanec navaja, da je imel v času rejništva stik s svojim socialnim delavcem le dvakrat in na praznovanju centra – Dedku Mrazu (*Odkar pa sem v rejništvu, pa sem ga videl dvakrat in pa na Dedku Mrazu decembra, ki ga center vedno organizira – F35*).

Še neomenjene intervjuvanke socialna delavka ne obiskuje. Imata pa pogost stik poleg IPS tudi po telefonu (*Poleg sestankov me velikrat pokliče in vpraša o tem, kako mi gre – H50*).

Najpogostejši stik omenja intervjuvanka, ki pogostost stikov oceni kot stik na dva meseca. Socialna delavka jo obišče, pelje pa jo na sladoled ali prinese darilo (*Kar velikrat nas obišče, takrat me vedno pelje na kakšen sladoled ali pa mi kaj prinese – G35*).

Način spremljanja rejništva

Polovica jih je na vprašanje o načinu spremljanja rejništva kot način spremljanja omenilo stik z rejnico (*Vse, kar se je potrebno zmenit, se sliši z mojo rejnico – A56. Ma reden stik z rejnico – D52. Velikokrat pokliče teto – rejnico in jo vpraša glede mene – F37. Pogovori z rejnico – E31*). Prav tako jih je polovica izpostavila, da je način spremljanja njihove socialne delavke le delo na individualni projektni skupini.

Le tri od osmih socialnih delavk sodelujejo oziroma so v preteklosti že sodelovale s šolo.

Zaupanje socialni delavki/delavcu

Glede zaupanja raznih težav/misli socialnemu delavcu oziroma delavki jih zopet polovica odgovori negativno. Nekateri za nezaupanje navedejo tudi razloge: odsotnost odnosa (*Ne, ker nimava nobenega odnosa – C51*), odsotnost priložnosti (*Ne vidim priložnosti, da bi se mu (F40))* in zaradi zaupanja prejšnji socialni delavki in posledičnega nezaupanja sedanji (*Ne zaupam se ji, tej novi ne, stari pa ja – A57*).

Ena intervjuvanka izpostavi, da se ji je zaupala v domu, sedaj pa se ji zaupa malo manj. Druga raje sama rešuje svoje težave.

Dve intervjuvanki se svoji socialni delavki zaupata – ena ob priložnosti, če sta sami (*Če imava kdaj priložnost biti same, ja, ji kar povem – H56*). Zadnja ji pogosto zaupa glede različnih stvari, povezanih z njenim življenjem (*Ja, velikrat ji povem, kako je bilo, ko je bila mami na obisku, o težavah v šoli in s prijatelci – G39*).

4.8 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

a) Kje osebe z izkušnjo rejništva vidijo prednosti rejništva?

Osebe z izkušnjo rejništvo vidijo prednost rejništva v drugačnem reševanju težav kot v matični družini, in sicer konstruktivnem reševanju težav, v pridobivanju novih znanj in izkušenj, povezanih z drugačnimi vzorci in smernicami, ter v zadovoljitvi različnih potreb, med drugim potrebe po ljubezni, varnosti in sprejetosti.

Kot prednosti navajajo tudi različne spremembe po prihodu v rejniško družino, pozitivne spremembe pri sebi in napredek v šoli in življenju.

Omenjajo tudi delo rejnikov, kjer še posebej izpostavljajo spodbujanje in motiviranje rejnikov k različnim stvarem, skrb nekoga zate in pomoč pri šolskih opravilih.

b) Kje osebe z izkušnjo rejništva vidijo slabosti rejništva?

Slabosti prepoznavajo v doživljanju različnih občutkov, povezanih z njihovo rejniško izkušnjo. Tako se počutijo odvisne od ostalih, čutijo pomanjkanje svobode, delijo občutek neenakovrednosti in občutek biti odveč. Zavedajo se, da to ni njihova »prava« družina.

Slabost predstavlja tudi zakonodajna plat rejništva, ki jih po končanem študiju postavi na preizkušnjo samostojnosti.

Ovira jih tudi različno delo rejnikov, in sicer njihova pristranskost in nespoštovanje do bioloških staršev, nezadostno namenjanje pozornosti in nerazumevanje rejnikov.

c) Kakšne so izkušnje oseb z izkušnjo rejništva z individualno projektno skupino?

Poimenovanje individualna projektna skupina jim je bolj neznano. Vsi sodelujejo oziroma se udeležujejo sestankov individualne projektne skupine, kjer je pogostost srečanj redka. Srečanja so od enkrat do največ trikrat letno; prevladuje srečanje enkrat letno. Sestave teh skupin so si med seboj zelo podobne. V skupinah sodelujejo njihovi starši oziroma matična družina, rejnica ali rejnik, socialna delavka/delavec in oni sami. Delijo si mnenje, da so individualne projektne skupine kljub redkosti dovolj pogoste in si bolj pogostejših srečanj ne želijo. Večina jih zastopa mnenje, da so dovolj vključeni v pogovore v sklopu srečanj in da svoje mnenje znotraj skupine lahko delijo. Koristnost individualne projektne skupine vidijo v vpogledu socialnega delavca v stanje, v skupnem srečanju vseh udeleženi v rejniškem sistemu, v rednem preverjanju in obveščanju o življenju v rejništvu in življenju matične družine ter v pregledu napredka. Negativne izkušnje, povezane s skupino, ne navajajo. Nekaj jih deli pozitivno izkušnjo s skupino, povezano z reševanjem težav v šoli in v matični družini.

d) Kakšen je odnos otrok in mladostnikov z izkušnjo rejništva s socialno delavko/delavcem?

Odnose opredeljujejo zelo različno od normalnega in kulturnega, vendar ne globokega odnosa do »v redu« in dobrega odnosa. Najbolj pogosta lastnost, ki jo navajajo pri opisu, je prijaznost socialnega delavca oziroma delavke. Pogostost stikov večina enači s stikom na individualni projektni skupini, kar pomeni zgolj enkrat do dvakrat letno. Najbolj pogosto zastopan stik je dvakrat mesečno z obiskom socialne delavke na domu. Največ odgovorov je način spremljanja rejništva socialne delavke/delavca povezovalo s stiki na IPS in s stiki z rejnico. Večinoma je prisotno nezaupanje socialni delavki, kjer so izpostavljeni različni razlogi.

e) Kaj bi osebe z izkušnjo rejništva še potrebovale v sistemu rejništva, da bi ta bolj sledil njihovim potrebam?

Odgovore na to vprašanje se v intervjuji redko zasledi. Omenjena je zakonodajna plat rejništva, kjer bi potrebovali spremembo sistema po prenehanju rejništva in možnost finančne neodvisnosti. Nekateri bi potrebovali spremembe v rejniški in matični družini. V

slednji omenjajo željo po boljših odnosih z materjo in očetom in željo po večji pomoči matični družini s strani socialne delavke.

Želeli bi kar nekaj sprememb v odnosu s socialno delavko. Pogrešajo bolj osebni odnos in večjo podporo socialne delavke in predvsem več zasebnih stikov.

5. RAZPRAVA

Na podlagi dobljenih rezultatov lahko vidimo, da je trajanje rejništva različno, in sicer, kot že omenjeno, od dveh let in do kar štirinajst let. Najbolj pogosto omenjeno trajanje je pet oziroma šest let. To potrjuje dejstvo, da je rejništvo vse prej kot začasna oblika, saj začasnost nikakor ne more biti opredeljena kot štirinajst let. Po mojem lastnem mnenju niti kot šest. S tem se potrjuje stališče Zavirškove (2012c, str. 15), ki pravi, da rejništvo pogosto postane prav »večno rejništvo«, kjer otroci ostajajo predolgo.

Tomec in Hudobivnik (2012, str. 66) omenjata, da je kljub temu, da prihajajo v rejništvo iz različnih razlogov, otrokom skupno prav to, da njihovi starši niso znali ali pa mogoče niso zmogli poskrbeti za temeljne pogoje za zdrav otrokov razvoj. To lahko skozi rezultate potrdim tudi sama. Večina jih je kot razlog za namestitev navedla težave z alkoholizmom, kjer se zopet lahko navežem na Tomec in Hudobivnik (2012, str. 66), ki kot najpogostejši razlog v kar 50 % namestitev navajata prav alkoholizem in z njim povezan slog življenja, ki starše ovira pri izpolnjevanju njihovih starševskih vlog. Starši se torej srečujejo z odvisnostmi, ki jim preprečujejo, da bi poskrbeli za svoje otroke na primeren način. Stiki z matično družino so različni (od pogostih enkrat tedenskih do redkejših enkrat na dva meseca).

Dejstvo, da doživljanje rejniške izkušnje vsi omenjajo kot pozitivno, se mi zdi izredno pomembno. Razlogi za to so pestri, in sicer vse od raznih občutkov sprejetosti do rejništva kot koraka na bolje. Tudi v rejniških družinah se vsi med seboj dobro razumejo, kar se mi zdi dobra osnova za njihov razvoj kot osebnosti in pri pridobivanju pozitivnih življenjskih izkušenj. Po lastnem mnenju predstavlja to tudi merilo uspešnosti rejništva oziroma rejniške izkušnje.

Rakar idr. (2010, str. 6) navajajo, da mora rejniška družina prispevati k temu, da otrok pridobi zaupanje, spoštovanje, predvsem izkusi ljubezen in nadomesti pomanjkanje ter pridobi nove potrebne moči. Kot ena prednosti, ki izhajajo iz rezultatov raziskave, je pogosto omenjena prav zadovoljitev zgoraj omenjenih potreb, predvsem potrebe po ljubezni. Tudi sama sem mnenja, da je to temeljna prednost rejništva. Otroci oziroma mladostniki lahko tako izkusijo ljubezen, različne občutke varnosti in sprejetosti in nudenje tistega, kar doma niso dobili ali pa niso dobili v zadostni meri. Je tudi ena od pomembnih prednosti glede na druge namestitve, kot je v moji raziskavi s strani intervjuvancev

predstavljen mladinski dom. Vidne so spremembe po prihodu iz mladinskega doma v rejništvo, kjer se te kažejo prav v zadovoljevanju teh temeljnih potreb po ljubezni in bolj osebnih odnosih. Kot pomembno prednost namestitve rejništva pred drugimi oblikami zavodskega varstva Vodičar (2012, str. 11) izpostavlja prav to, da v rejništvu veljajo določena družinska pravila in da se delijo delo in obveznosti. Glavno je, da so poleg vsega tega prisotna tudi čustva.

Pomembno za življenje teh otrok in mladostnikov se mi zdi to, da pridobijo tudi nova znanja in izkušnje, kjer izpostavljajo nove vzorce in pravilen vzor ne glede na delovanje njihove matične družine. Zagovarjam mnenje, da je v večji meri uspešnost rejništva in zadovoljstvo otrok v njem odvisno od rejnika in njegovega dela, kar se je pokazalo tudi tukaj. Pozitivno delo rejnikov tako opredeljujejo kot motivacijo rejnikov v različnih stvareh, skrb za njih in pa pomoč pri raznih obveznostih, predvsem šolskih.

Tako, kot so rejniki lahko zaslužni za uspešnost rejništva, pa je situacija lahko hitro obratna. Če so rejniki pristranski, nimajo spoštovanja do bioloških staršev in jim ne nudijo podpore in razumevanja, otroci ne doživijo izkušnje rejništva, kot bi jo morali. Kot pravi Zaviršek (2012c, str. 13), to niso otroci, ki jih je le potrebno »porediti«, kot je stereotipno veljalo včasih, in vsi rejniki, ne le nekateri, bi se morali tega zavedati. Tako otroci in mladostniki ne bi občutili takih občutkov, ko so jih navajali. Verjamem, da je z občutki neenakovrednosti in občutki biti odveč težko živeti v okolju, ki naj bi predstavljalo tvojo nadomestno družino in ni strokovno s strani rejnikov in rejnic, ki so se za svojo strokovnost zavezali. Rejniki naj bi spoštovali otrokov izbor, njegovo preteklost in njegov odnos do biološke družine in mu dali priložnost, da o njej spregovori (Prosen Boštjančič, 2007, str. 21-22).

Rejniki so eni izmed pomembnejših oseb v otrokovem življenju, zato je važno, kakšen odnos oblikujejo z otrokom, kakšno sporočilo mu skozi dejanja predajajo in kakšna čustva v njih vzbujajo – negativna ali pozitivna.

Zanimivo in hkrati žalostno se mi zdi dejstvo, da je le ena intervjuvanka izpostavila zakonodajno plat rejništva, in sicer situacijo, da bo po končanem študiju rejništvo prenehalo in bo prepuščena sama sebi. Posredno sem z raziskavo ugotovila, da otroci in mladostniki z izkušnjo rejništva zelo malo vedo o zakonodaji in je zato tudi ne morejo kritično ali pozitivno ovrednotiti.

Neznanje je povezano tudi s poznavanjem individualne projektne skupine oziroma njenim poimenovanjem. Pet intervjuvancev poimenovanja ne pozna, medtem ko je eden za pojem že slišal, a ni vedel, kaj točno bi to bilo. Na fakulteti nas učijo, da naj uporabljamo jezik socialnega dela, ker ta opogumlja in daje moč, kot pravi Čačinovič Vogrinčič idr. (2011, str. 4), zato se mi zdi sporno in nerazumljivo, da socialne delavke tega termina ne uporabljajo znotraj svojih individualnih skupin. Le v enem primeru v svojem odgovoru intervjuvanka navaja, da to imenovanje njena socialna delavka ves čas ponavlja in da ga zato tudi ona dobro pozna in ve, kaj to je.

Najbolj sporno dejstvo se mi zdi pogostost srečanj med vprašanimi, kjer je najštevilčnejše zastopana pogostost enkrat letno. Če se navežem na Rakar idr. (2010, str. 75), otrok v rejništvu potrebuje živo in delujočo individualno projektno skupino in to prav gotovo ne more biti skupina, ki se sestane le enkrat letno. Po izkušnjah Škerlj (2012, 122) so za dobro delo in dobre izide potrebna večkratna srečanja individualnih skupin.

Otroci in mladostniki z izkušnjo rejništva pa si ne želijo pogostejših srečanj. Nekateri navajajo »da so pridni in, da srečanja niso potrebna, ker se vse dogovorijo doma«. Prav zaradi takšnih in drugačnih odgovorov menim, da individualne skupine v teh primerih ne dosegajo svojih primarnih namenov in da žal niso pravilno zastavljene ali pa da delo ni strokovno opravljeno/vodeno. Tako kot v Rakar idr. (2010, str. 97) navaja izkušena socialna delavka na področju rejništva iz CSD Domžal, ki vidi slabost IPS v tem, da se organizira zgolj takrat, ko se pojavijo težave, tudi sama menim, da bi se morali srečevati tudi takrat, ko razne omenjene težave niso prisotne, saj bi le na ta način lahko ustvarili temelje za kvalitetno rejništvo in skupaj zastavili cilje (Rakar idr., 2010, str. 97). Delo bi na tak način postalo dejansko strokovno delo, ne pa izvajanje IPS zgolj zaradi formalnosti in sledenju zakona. Težavo vidi tudi Čačinovič Vogrinčič (v Rakar idr., 2012, str. 72), ki opozori na to, da število individualnih projektnih skupin ni določeno. Doktrina pravi, da je število deloma odvisno od dogovorov, a ta logika stroke nujno potrebuje varovalo. Sedanja formulacija je žal preveč ohlapna, ker resnično dopušča, kar lahko vidimo tudi v primeru mojih intervjuvancev, da se skupina skliče enkrat na leto. To nima nobenega smisla, saj to ne more biti delo na soustvarjanju rejništva in soustvarjanje sprememb in rešitev (Čačinovič Vogrinčič v Rakar idr., 2012, str. 72).

Tudi Zaviršek (2012c, str. 16) kot eno od sivih peg rejništva izpostavlja prav prereditko organiziranje individualnih skupin.

Kot omenjajo Rakar idr. (2010, str. 143), bi bilo potrebno v zakonodaji formalizirati, kako pogosto se mora IPS sestajati, in sicer navajajo najmanj enkrat mesečno ali vsake tri mesece. Sama sem mnenja, da je enkrat mesečno preveč pogosto in vidim smisel v tem, da se skupina sestane na vsake tri mesece, saj se v tem času lahko pregleda in vidi dejanski napredek skupine in preveri dogovore.

Strinjam se tudi s predlogom socialne delavke iz CSD Maribora (v Rakar idr., 2010, str. 97), da bi bilo smiselno opredeliti normative in standarde glede števila družin in otrok na enega strokovnega delavca prav z razlogom in odgovorom na preobremenjenost socialnih delavk/delavcev, da bi se individualne projektne skupine v praksi dogajale in bi tako v rejništvu tudi v praksi imeli strokovno socialno delo. Tako se socialni delavci/delavke ne bi mogli izgovarjati na prezaposlenost in zasedenost in zato odsotnost dejanskega socialnega dela.

Da pa v povezavi z individualnimi projektnimi skupinami ne govorim le o slabostih, bi rada izpostavila tudi prednost, ki me je presenetila, in sicer to, da so prav vsi intervjuvanci podali mnenje, da imajo možnost za delitev njihovega glasu znotraj skupine. To se mi zdi res pozitivno, saj upošteva pomembnost njihovega glasu in je usmerjeno k perspektivi otroka.

Prav tako se mi zdi pomembno, da imajo otroci oziroma mladostniki z izkušnjo rejništva kljub redkosti srečanj z njimi pozitivne izkušnje. Tu bi rada izpostavila eno od dobrih praks, povezano s šolo, kjer se mi zdi, da socialna delavka s povabilom v skupino tudi učiteljice, res misli na dejansko korist otroka in tako preprečuje, da bi deklica bila zaradi težav še enkrat izpostavljena tudi v šoli s svojo učiteljico. Intervjuvanka je tako v svojem intervjuju navedla, da se ji pozitivno zdi to, da je zraven v skupini prisotna tudi učiteljica. To pa pomeni, da jo bolj razume, če je slabe volje ali zaradi slabih ocen in ne dreza vanjo, saj ji je dogajanje znano. Učiteljica tako zelo dobro pozna situacijo in zaradi povabila v IPS tudi položaj in počutje otroka tako v rejniški kot matični družini.

Sporna in zaskrbljujoča je izjava najstarejše intervjuvanke o koristnosti IPS, kjer navaja, »da je v redu, samo da je opravljeno v resnici, da socialni delavec vidi stanje in da lahko naredi zapisnik«. To se mi zdi sporno z vidika, da je očitno v praksi individualna projektna skupina namenjena le socialnim delavcem in ne otrokom z izkušnjo rejništva, katerim bi morala biti vselej in vedno namenjena. To zopet potrjuje dejstvo, da je individualna

projektna skupina za nekatere le izpolnjevanje formalnosti – »kljukica« v letnih obveznostih, kar pa otrokom nikakor ne more biti v korist.

Poleg IPS spremlja center za socialno delo otroka tudi z obiski na domu, pogovori na centru in s sodelovanjem z drugimi institucijami (Rakar idr., 2010, str. 14). Tudi to se je žal izkazalo kot le formalnost. Večina jih je namreč stika s socialno delavko/delavcem deležna le na že tako redko vzpostavljenih individualnih projektih skupinah. Socialne delavke tako večino svojih »varovancev« vidijo le enkrat letno in to v prisotnosti celotne otrokove mreže – rejniške in matične družine ter ponekod še v prisotnosti zanj pomembnih šolskih oseb. Zato me ne preseneča dejstvo, da otroci oziroma mladostniki z izkušnjo rejništva svojim socialnim delavkam ne zaupajo, saj – kot navajajo – čutijo odsotnost odnosa in priložnosti za to. Socialna delavka iz CSD Domžale (Rakar idr., 2010, str. 143) izpostavi, da bi se po njenem mnenju moral socialni delavec enkrat letno pogovoriti z otrokom v rejništvu. Sama tukaj odločno nasprotujem in poudarjam, da bi se za vzpostavitev odnosa, po katerem otroci v svojih predlogih tudi hrepenijo, morali socialni delavci in otroci srečavati večkrat letno. Le tako bi se lahko ustvaril globlji odnos, kjer bi lahko otroci socialnega delavca imeli za zaupno osebo, kot je vidno tudi v primeru pri intervjuvanki, ki ima stike enkrat na približno dva meseca in se takrat svoji socialni delavki zaupa v povezavi z različnimi težavami, ki jo takrat obremenjujejo.

Kot način spremljanja rejništva jih je več kot polovica to opredelilo kot sestanki na IPS in stik/klici z rejnico. Super se mi zdi, da socialni delavci vzpostavljajo stik z rejniško družino in gradijo na njihovem odnosu, a kljub temu mislim, da je to le ena od treh nalog, ki jo v sistemu rejništva imajo. Opažam, da pozabljajo na vzpostavitev odnosa z ostalima dvema skupinama – z otrokom in matično družino, ki menim, da pomoč in odnos potrebujeta veliko bolj kot rejniška družina.

Kljub odsotnosti stika pa otroci oziroma mladostniki odnos s svojimi socialnimi delavci opisujejo kot pozitivnega. Prav tako izpostavljajo tudi dobre lastnosti svojih socialnih delavcev oziroma (v večini) delavk. Kljub redkemu stiku nekateri izpostavljajo, da se na njih v primeru težav lahko obrnejo, da lahko tako povejo, ali kaj potrebujejo. Spet drugi pa realno ocenijo in pravijo, da imajo normalen in kulturn odnos, ki pa ni globok, da čutijo nepovezanost in da težko najdejo dobre stvari pri osebi, ki jo vidijo enkrat do dvakrat letno. S tem se seveda lahko strinjam. Odnosi, ko nekoga vidiš enkrat leto, ne morejo biti globoki, še manj pa se lahko čuti povezanost. Nujno bi bilo vzpostaviti tak način dela na

centrih za socialno delo in (kot omenjeno že zgoraj) pri IPS opredeliti normative in standarde glede števila rejniških družin na enega socialnega delavca/delavko, saj bi le na tak način rejniški sistem deloval kot mora. Otroci bi pridobili zaupno osebo, s katero bi se lahko pogovorili o rejniški in matični družini, saj nekateri izpostavljajo, da potrebujejo nekoga, da se pogovorijo prav o situaciji ali situacijah v matičnih družinah, saj se s svojimi rejniki o tem ne morejo pogovarjati. Verjamem, da je podobno tudi obratno.

Ugotovitev, da socialni delavci dejansko nimajo stika z otrokom na samem, me je res presenetila, a žal v negativnem smislu. Mislim, da bi si moral vsak socialni delavec vzeti vsaj toliko časa vsaj enkrat na dva meseca, da se z otrokom sestane in preveri oziroma spremlja njegovo počutje, situacijo v rejniški in matični družini ter tudi njegov osebni razvoj. Mogoče bo z novim Družinskim zakonikom situacija na področju rejništev s prenosom pristojnosti o namestitvi otrok v rejništvo na sodišča vsaj malo lažja tudi za socialne delavce in bodo tako lahko od birokracije stopili k dejanskemu socialnemu delu, na katerega se na fakulteti tako intenzivno pripravljamo.

Raziskava je še enkrat pokazala prav to, kako pomembno je dati besedo otrokom in mladostnikom v rejništvu in upoštevati njihovo mnenje in predloge, kjer izpostavljajo, da potrebujejo oziroma si želijo bolj osebni odnos in tudi večjo podporo njihovih socialnih delavk/delavcev in sploh več zgoraj omenjenih zasebnih stikov.

6. SKLEPI

- Intervjuvanci v raziskavi so stari od 13 do 21 let.
- V rejništvo so nameščeni različno dolgo: od najmanj dveh let in pol in vse do štirinajst let, kar pa ne ustreza začasnosti rejništva. –
- Najpogosteje so v rejništvo nameščeni zaradi težav staršev z alkoholom.
- Večina jih rejniško izkušnjo doživlja kot pozitivno, saj omenjajo razne občutke sprejetosti in pozitivne spremembe.
- Stike z matično družino imajo različno pogoste: od enkrat tedensko do enkrat na dva meseca.
- Izpostavljen je dober odnos v rejniški družini.
- Prednosti rejništva otroci oziroma mladostniki vidijo v konstruktivnem reševanju težav znotraj družine, v pridobitvi novih znanj in izkušenj, zadovoljevanju različnih potreb, v delu rejnikov in raznih pozitivnih spremembah po prihodu v rejniško družino.
- Slabosti se kažejo v doživljanju raznih negativnih občutkov, povezanih z rejniško izkušnjo, v delu rejnikov in deloma v zakonodajni plati rejništva.
- Pojem individualna projektna skupina (IPS) je slabo prepoznan.
- Vsi sodelujejo v IPS v zelo podobnih sestavah: matična družina, rejniška družina, otrok in socialni delavec/delavka.
- Srečanja IPS niso pogosta. Sestajajo se od enkrat letno do največ trikrat letno.
- Pogostejših srečanj individualnih projektnih skupin si otroci in mladostniki ne želijo.
- Otroci in mladostniki so mnenja, da so znotraj IPS vključeni v pogovore in da imajo možnost deliti svoje mnenje in videnje.
- Pri koristnosti IPS navajajo različne razloge: od vpogleda socialnega delavca v stanje do skupnega srečanja vseh vsaj enkrat letno.
- Nihče ne navaja negativne izkušnje z IPS.
- Prisotne so pozitivne izkušnje z IPS, in sicer povezane z reševanjem težav v šoli in z matično družino.
- Odnos s socialnimi delavci/delavkami opisujejo kot pozitiven in prav tako veliko lastnosti le-teh.

- Pogostost stikov s socialnimi delavci in delavkami je izredno redka, najpogosteje le na IPS.
- Kot način spremljanja rejništva socialne delavke/delavca so opredeljeni stik na IPS in stiki z rejnicami.
- Zaupanje socialnemu delavcu in delavkam ni prisotno (razen v primeru, ko imata mladostnica in socialna delavka pogostejši stik, kot vsi ostali).
- Osebe z izkušnjo rejništva potrebujejo spremembe v rejniški in matični družini, zakonodajne spremembe po prenehanju rejništva in spremembe v odnosu s socialno delavko/delavci – bolj osebni odnos s pogostejšimi stiki.

7. PREDLOGI

a) Predlogi, ki izhajajo iz mnenj intervjuvancev:

- Pregled zakonodajne plati rejništva in sprememba zakonodaje po končanem študiju, da nisi kar prepuščen samemu sebi, ko postaneš polnoleten ali končaš študij. Menim, da bi tu lahko izvedli raziskavo o tem, kaj bi mladostniki po končanem rejništvu potrebovali in kako bi ta prehod vsaj olajšali. V olajšanju prehoda tukaj vidim vlogo prav socialnega dela, da bi s pogovori, informacijami in drugo pomočjo mladostnikom omogočili lažji prehod in razbremenitev stiske.
- Prisotna očetovska figura v rejniški družini za lažje vstopanje v različno-spolne odnose: sogovornica je mnenja, da bi s tem, ko bi bila v rejniški družini prisotna tako rejnica kot rejnik, dobila celostno vzgojo in pa izkušnjo vstopanja v različne odnose. Sama menim, da je bolj kot spolna specifika vlog pomembno okolje, v matični in v rejniški družini, kjer je otrok sprejet in podprt s strani staršev/rejnikov.
- Potrebno bi bilo vzpostaviti sistem, kjer bi imeli otroci z izkušnjo rejništva bolj pogost stik s svojimi socialni delavci ali delavkami. Pogrešajo bolj zaseben in zaupen odnos ter večjo podporo in informiranost.
- Več in bolj intenzivno bi bilo potrebno delati na odnosih med otrokom in matično družino. Tu menim, da bi lahko otroci z rejniško izkušnjo in njihovi matični starši imeli določene skupne poučne dejavnosti, kjer bi se lahko učili primernege odnosa drugega z drugim. Prav tako bi lahko socialni delavci oziroma delavke na centrih imeli skupaj z otroci in matično družino pogovore, kjer bi skupaj gradili in poglobljali odnose.
- Socialni delavci in delavke bi se morali še bolj osredotočiti na pomoč matični družini, da bi se vzpostavili pogoji za vrnitev otroka v družino. Potrebno bi bilo več časa nameniti matični družini in njenemu napredku z različnimi dejavnostmi in pogovori, in sicer posebej z matično družino in, kot omenjeno zgoraj, skupaj z otroki.

(Vsi navedeni predlogi so mnenja posameznikov in ne skupine)

b) Lastni predlogi, ki izhajajo iz raziskave:

- Potrebno bi bilo omejiti število rejniških družin/otrok na socialnega delavca ali delavko zaradi prezasedenosti in zato nezmožnosti opravljati strokovno delo z otroci in z matično družino. To bi lahko izvedli s podobnim projektom, kot ga

izvaja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport s projektom Prva zaposlitev na področju vzgoje in izobraževanja. Podobno bi tako zaposlili mlade socialne delavce oziroma delavke, ki se borijo z brezposelnostjo in jim na ta način omogočili zaposlitev, otrokom pa bolj kvalitetno rejništvo in potrebno podporo. Hkrati bi preprečili izgorelost socialnih delavk/delavcev.

- Predlagam bolj podrobno opredelitev individualne projektne skupine in njenega namena v zakonodaji, predvsem pa pogostost srečanj, ki bi dejansko služila namenu skupine – napredku otroka, rejniške in matične družine.
- Mladostnike bi bilo potrebno bolj informirati o zakonodajni plati rejništva, da bi imeli možnost izraziti svoje mnenje o njej. Tu vidim priložnost socialnih delavk oziroma delavcev glede informiranja otrok in mladostnikov in nalogo, da bi se o rejništvu z otroki dejansko pogovarjali individualno in tako dali otrokom glas. S tem bi poudarili pomembnost perspektive otroka in jim omogočili pomembne izkušnje za življenje.
- Vzpostaviti bi morali bolj pogosto sodelovanje otroku pomembnih organizacij – CSD, šola ... Predlagam bolj redne sestanke ali srečanja v sklopu individualnih skupin, kjer bi bili prisotni vsi, ki so v otrokovi socialni mreži pomembni, da bi bilo spremljanje njegovega razvoja lažje in predvsem bolj celovito.

8. UPORABLJENA LITERATURA

- Berglez, V., Dolčič, T., Lah, D., Lampič, D., Markač, N., Munc, M., Muršič, L., Perpar, T., Škerlar, B., & Škerlar, M. (2008). *Otrokova varnost v sistemu skrbi za otroke, ki ne morejo živeti pri starših*. Maribor: Združenje MOČ za zaščito otrok, ki ne morejo živeti pri starših.
- Bouwkamp, R., & Bouwkamp, S. (2014). *Blizu doma: priročnik za delo z družinami*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Crnkovič, M. (2008). *Psihologija motivacije – potreba po družinskem življenju in potreba po rejništvu*. Bilten Skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 5 (9), 7–17.
- Cvetek, R. (2010). *Bolečina preteklosti: Travma, medosebni odnosi, družina, terapija*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Cvetko, E., Ferlin, A., Lah, T., Mikša, L., & Pucelj, Š., (2011). *Socialni pedagog in rejništvo*. Socialna pedagogika (Ljubljana), letnik 15, številka 3, str. 243-266.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2011). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Debeljak, Barbara ; Urek, Mojca Naslov: *Socialno delo za enake možnosti za vse : knjiga povzetkov (Bider Humar, N. ..(2007)). Me sploh lahko ima kdo rad?: čustveno doživljanje otrok v reji*. V: kongres socialnega dela, Socialno delo za enake možnosti za vse: Knjiga povzetkov. Ljubljana: fakulteta za socialno delo).
- Gajšek, I. (2011). *Primerjava pravne ureditve rejništva med Slovenijo in Avstrijo*. Socialno delo, letnik 50, številka 6, str. 379-388, 422, 424.
- Keilman, N. (2003). *Demographic and social implications of low fertility for family structures in Europe*. Council of Europe Publishing.
- Kelly, G. , & Gilligan, R. (2000). *Issues in Foster Care: Policy Practice and Research*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Kompan Erzar, K., Rožič, T., & Simonič, B., (2011). *Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah*. Socialno delo, letnik 50, številka 2, str. 103-111, 151-152, 153-154.

- Končina Peternel, M. (1998). *Pomoč otrokom, ko starši odpovedo*. Ljubljana: znanstveno in publicistično središče.
- Križnik Novšak, A. (2008). *Doživljanje otrok in mladostnikov v rejništvu*. Bilten Skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 5 (9), 18–35.
- Kržišnik Novšak, A. (2012). *Izvajanje rejništva: spremljanje otrokovega doživljanja*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 80-99. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Lešnik, I. (2012). *Rejništvo- posvojitev*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 130-134. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Maj, M. (2012). *Delo z matično družino*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 109-121. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1(študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana : Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2(študijsko gradivo 2. izdaja)*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mešl, N. (2008). *Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino: Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mikič, N. (2010). *Nedosegljive sanje: V sistemu rejništva in ustanov*. Ljubljana: Založba KATR.
- Milner, P., & Carolin, B. (1999). *Time to listen to children: Personal and professional communication*. New York: Routledge.
- Novak, B. (2017). *Družinsko pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Prosen Boštjančič, K. (2007). *Sodelovanje v rejniškem sistemu je za strokovnega delavca vedno nov izziv in odkrivanje novih možnosti*. Rejniški glasnik, 2007 (45), 20–25.
- Rakar, T., Čacinovič Vogrinčič, G., Zaviršek, D., Boškić, R., Urban, S., Smolej, S., Sobočan A. M., Urh, Š., Dremelj, P., Kobal, B., Nagode, M., Žiberna, V., & Kovač, N. (2010). *Postopki, organizacija in standardi na področju rejništva*. Končno poročilo.
- Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Založba Annales.
- Satir, V. (1995). *Družina za naš čas*. Ljubljana: Cankarjeva založba
- Sitar Surić, S. (2014). *Soskrbnništvo- rejništvo za postmoderno socialno delo*. Socialno delo, letnik 53, številka 2, str. 109-114.

- Škerlj, M. (2012). *Izvajanje rejništva: Delo centrov za socialno delo*. Bilten skupnosti CSD Slovenije Kaljenje, 11, str. 121-129. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Tomec, M., & Hudobivnik, T. (2012a). *Delo z družino, ki izvaja rejniško dejavnost*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 99-109. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Tomec, M., & Hudobivnik, T. (2012b). *Priprava otroka in družine, ki izvaja rejniško dejavnost, na rejništvo*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 65-79. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Tomec, M. (2012). *Uvod*. Bilten skupnosti CSD Slovenije: Kaljenje, 11, str. 18-23. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Vodičar, A. (2012). *Uvodne besede*. Bilten skupnosti CSD Slovenije Kaljenje, 11, str. 11-12. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.
- Zaviršek, D. (2012a). *Notranje in meddržavne posvojitve: od osebnih izkušenj do dobre prakse*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Zaviršek, D. (2012b). *Od krvi do skrbi*. Maribor: Založba Aristej.
- Zaviršek, D. (2012c). *Za boljšo prakso na področju rejništva*. Bilten skupnosti CSD Slovenije Kaljenje, 11, str. 13-17. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.

ZAKONI:

- Konvencija o otrokovih pravicah (1990). Ur.l. SFRJ. Št. 15/90
- Družinski zakonik (2017). Ur.l. RS, št. 15/2017.
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (2003). Ur.l. RS, št. 54/03, 78/08 in 18/13.
- Ustava Republike Slovenije (1991). Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (2002). Uradni list RS, št. 110/02, 56/06-odločba Ustavnega sodišča RS, 114/06-ZUTPG, 71/08-ZUTPGA, 109/12-ZIRD-A.
- Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (2004). Uradni list RS, št. 69/04-UPB1.

9. PRILOGE

PRILOGA 1: VODILA ZA INTERVJU

Tema 1: Zgodba/ozadje rejništva:

- Koliko si star/a?
- Kako dolgo si že v rejništvu?
- Kakšni so bili razlogi, da si prišel/prišla v rejniško družino?

Tema 2: Rejništvo in rejniška družina

- Kako si doživljal/a prehod iz matične v rejniško družino?
- Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?
- Kakšen je tvoj odnos z rejnico/rejnikom in ostalimi v rejniški družini?
- Imaš stike s starši in kako pogosti so?
- Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?
- Kaj pa slabosti?
- Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

Tema 3: IPS

- Si že slišal/a za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?
- Si vključen/a v takšno skupino?
- Kdo vse sodeluje v tej skupini?
- Kako pogosto se srečujete?
- Bi si želel/a, da so srečanja bolj pogosta?
- Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?
- Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?
- Imaš kakšno pozitivno/negativno izkušnjo?

Tema 4: Odnos s SD

- Kako bi opisal/a tvoj odnos s socialno delavko/delavcem?
- Kako pogosti so vajini stiki?
- Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo,.. ?/
- Na kakšen način spremlja tvoje rejništvo?
- Se ji kdaj zaupaš?
- Kaj bi še potreboval/a od socialne delavke/delavca?
- Kaj ti je pri njej/ njem všeč
- Bi kaj spremenil/a?

PRILOGA 2: ZAPISI INTERVJUJEV IN DOLOČITEV ENOT KODIRANJA

INTERVJU A

Kraj intervjuja: mirnejši lokal v mestnem središču

Datum intervjuja: 8.5.2018

Trajanje intervjuja: 45 minut

Koliko si stara?

A: Stara sem 21 let. (A1)

Kako dolgo si že v rejništvu?

A1: ~~Uradno? Ker sem imela prej še vikend rejništvo...~~ V rejništvu sem od petnajstega leta, torej že 6 let(A2), pred tem pa sem bila v vikend rejništvu dve leti (A3).

Vredu, kakšni so bili razlogi, da si prišla v rejniško družino?

A: Z bratom sva bila v mladinskem domu(A4) , z rejnico smo navezal stike prek tega, ker je ona bila bratova botra v domu in je prišla na idejo, da bi midva lahko prišla živeti k njej(A5), ker doma več nisva hotela zase, razmere tam nama niso več ustrezale (A6). Na začetku so naju vprašali, če hočeva v dom ali v rejniško družino in ker so nama o rejništvu že vnaprej govorili slabe stvari, sploh mami, sva se odločila za mladinski dom, ker nisva hotela delati naprimer nekje na kmetiji.(A7) In pol smo se odločil vsi skupaj, ker ni bilo več tako fino v domu, da poskusimo z vikend rejništvom, ki se je nato prelevil v pravo rejništvo.(A8) ~~Ni pa bilo že od začetka mišljen, da bi midva sploh šla k njej v rejništvo, ampak šele po tem, ko smo se zblížali.~~

Pa je bila ona že prej rejnica?

A: ~~Ne, ona je v resnici prišla na to idejo zaradi naju. Nekak smo vsi skupaj prišli do tega.~~

Vredu, hvala. Grevi lahko kar na drugo temo.

Kako si doživljala prehod iz matične v rejniško družino?

A: Čisto vredu, ker že prej toliko časa nisem živela doma, tako da mi je bilo v resnici ful fajn, ko sem prišla v rejniško družino(A9) ker sem nekako dobila prav pravo družino(10), ker v domu je bilo vse tako zelo neosebno, tukaj pa dobiš ljubezen, ki si jo potreboval. (A11)

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

A: Vredu (A12), včasih sicer se pojavijo kakšne težave, ampak gredo čez to, imamo družinske pogovore, vedno hočemo izboljšati situacijo,...(A13)

Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

A: Men je super,vsak ima neka svoja družinska opravila, vsak ima svojo vlogo v družini. Razumemo se med sabo, kar je glavno(A14).

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

A: Jaz imam samo mami(A15), tako da enkrat na teden se vidimo po navadi vedno. Mislim ne, v resnici dvakrat, sam enkrat na teden prideva prav do nje, skupi. Pa tukaj skoraj se slišimo po telefonu, mami ima velik čas (A16), ker je invalidsko upokojena(A17). Ona rabi veliko pozornosti, ker je psihični bolnik, že od otroštva ima sziforenijsko (A18).

Aha, je bil to tudi razlog, da sta šla v dom?

A: ~~Ne ne~~, alkoholizem in potem ni skrbela za naju dobro (A19).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

A: Predvsem to, da imam neke nove vzorce, torej pač,nek pravilen vzor oziroma boljši kot sem mela prej (A20). Da imam neko drugo smernico v svojem življenju, to mi je zelo pomembno, da vidim, da je lahko drugače, da ne grem po istih korakih, kot je šel moj starš(A21). Pa sploh te odnosi, vse je drugače, nekak vidiš več, kaj moraš ti pri sebi spremeniti skozi odnose(A22) Mislim, da je bil res potreben tudi čas, da sva dobila tisto potrebno dozo ljubezni(A23).

Kaj pa slabosti?

A: ~~Slabosti, hm.. Mogoče glih~~ te slabi vzorci, ki si jih doma pobral, jih potem v tej novi družini skušaš ven metati oziroma jih pač ven mečeš (A24). ~~To mislim, da poslabša pol odnose.~~ To, pa pač mogoče maš kdaj kakšne osebne stvari, k ti niso vredu (A25). ~~Pa to, ko bom končala študij, se bo rejništvo prekinilo, vsaj uradno in bom mogla čez noč postati samostojna, to me malo skrbi..~~ (A26) Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

A: Ne vem, zelo malo razmišljam o tem.. Zelo malo tudi o tem vem (A27). Mogoče kakšen drugačen sistem, da ko postaneš polnoleten, nisi kr prepuščen sam sebi (A28).

Pri nas pa, da bi mogoče imela neko očetovsko figuro, to bi mi bilo ful fajn, bi bila boljša v teh odnosih (A29). Mogoče tudi da bi mel več skupnih aktivnosti, kakšnih družinskih izletov (A30).

Si že slišala za pojem individualna projektna skupina?

A: Am, ne (A31), ~~jsm sam slišala za stanovanje skupine, sam to ni to ane?~~

Ne, individualna projektna skupina je povezana z rejništvom. To je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno na centru za socialno delo.

A: Aha, mene niso nikol povabili (A32).

Kaj pa rejnica je povabljenka kdaj na sestanek?

A: Aha, a je to to ko se dobiš z mamo, rejnico pa socialno delavko enkrat na leto (A33)?

Ja, to je to.

A: ~~Ahaa, temu se reče IPS.~~ Mam to ja enkrat na leto, ali dvakrat (A34). Zlo redko, ker mi smo zelo pridni otroci in ni nekih težav velikih (A35). ~~Tu v domu smo mel neki podobnega.~~

Bi si želela, da so srečanja bolj pogosta?

A: Ne, zato ker se mi ne zdi, da je neka potreba po tem (A36), ker mi mam zelo vrede zadeve urejene doma, mislim, da če bi bila neka potreba po tem, da bi se večkrat sestajal. Vse kar je, sproti rešimo, znotraj družine (A37). V resnici imava midva to skupaj z bratom, letno, da poveva kako nama gre, kaj delava, kaj so najine dejavnosti, kako šola, sorojenci,... (A38). Tako da ja, mislim, da ni potrebe po tem sploh (A39).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

A: Ja mislim, da. Ne počutim se prikrajšana za svoje mnenje (A40). Ni nikoli tko, da česa ne bi mogla al pa nebi smela povedat (A41). ~~Se pa zavedam, kere stvari ja povedat in kere ne, ker je zraven tudi moja mami in hitro kej narobe razume~~

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

A: Pa men se zdi vrede (A42), ker socialni delavec vidi, dobi nek vpogled v to kakšno je stanje, ga nekak pomiriš, pa tu zapisnik lahko naredi (A43), sam da je opravljeno v resnici (A4).

Imaš kakšno pozitivno/negativno izkušnjo?

A: Aha, mogoče mi je pomagal pri tem, ko sem mela z mami probleme, ker je skos klicala in midva sva se nehala javlat, ker je blo res obremenjujoče. Pol smo to zrihtal nekako lih na tem sestanku (A45).

No pa lahko greva še na zadnjo temo. Kako bi opisala tvoj odnos s socialno delavko/delavcem?

A: V resnici sem imela jaz na začetku drugo socialno delavko, pol pa sem dobila to, rejniško socialno delavko (A46). Tako da, če mam v resnici kakšne probleme, grem k tej prvi socialni delavki, ker jo mam tudi zlo rada (A47).

S to novo pa nimam nekega odnosa (A48), je neka starejša socialna delavka (A49). Drugače je čisto vrede, normalen in kulturn odnos, ampak nič globjega (A50). Z tisto staro si pa čestitava za rojstni dan, se obiščemo, večkrat se spomne na naju, v resnici pa se dobiva tudi z najino mami, vsaj enkrat na mesec. Ful je vrede, ful jo mam rada res (A51).

Kako pogosti so vajini stiki s to socialno delavko, torej tvojo rejniško socialno delavko?

A: Najbrž to enkrat na leto, ta IPS (A52).

Vas kdaj obiskuje/sodeluje s šolo,... ?/

A: ~~Ammm,~~ ja mogoče mi je kej edin podpisala za faks, bila je že pri nas doma, ni pa to tko pogosto, mislim, da je bila v vseh teh letih dvakrat pri nas, zelo redko (A53). S staro pa smo večkrat videvale (A54).

Na kakšen način torej spremlja tvoje rejništvo?

A: Jaz nimam nobenega stika z njo (A55), vse kar se je potrebno zmenit, se sliši z mojo rejnico (A56).

Se ji kdaj zaupaš?

A: Ne zaupam se ji, tej novi ne, stari pa ja (A57).

Kaj bi še potrebovala od socialne delavke?

A: Mogoče, da bi mela bolj oseben odnos (A58). ~~Mogoče nisem pravična, do nje, jaz mam to vlogo že zapolnjeno in nekak~~ ne čutim neke povezave z njo (A59). Vem pa da premalo pozna nas, pa naše situacije... (A60)

INTERVJU B

Kraj intervjuja: majhna vas, park

Datum intervjuvanja: 12. 5. 2018

Trajanje: 35 minut

Koliko si stara?

B: Stara sem 18 let (B1).

Kako dolgo si že v rejništvu?

B: V rejništvu sem že 14 let, od četrtega leta (B2)

Kakšni so bili razlogi, da si prišla v rejniško družino?

B: Zaradi različne družinske problematike. Prisoten je bil alkoholizem, veliko nestrinjanja in preprirov med očetom in materjo, imela pa sta tudi premalo denarja za plačevanje položnic, najemnine itd.. (B3)

Kako si doživljala prehod iz matične v rejniško družino?

B: Bila sem zelo majhna, zato se spomnim le, da me je peljal oči, zraven pa je bila socialna delavka (B4).

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

B: Sedaj hodim v srednjo šolo (B5), zaradi te izkušnje se obnašam bolj zrelo od ostalih vrstnic (B6) in vem, da moram sama poskrbeti zase (B7). ~~Rada jim tudi pomagam pri hišnih opravilih in delu na kmetiji.~~ Počutim se dobro, saj me imajo radi (B8).

Kakšen je tvoj odnos z rejnico/rejnikom in ostalimi v rejniški družini?

B: Razumemo se dokaj dobro, čeprav pa se tudi kdaj skregamo, smo vseeno dobri drug do drugega (B9).

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

B: Imam, z očijem vsak mesec dvakrat, po telefonu skoraj vsak dan- klepet, z mamo pa samo takrat, ko imam jaz čas in grem k njej na obisk (B10).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

B: Zaradi rejništva-podpore, ki jo dobivam, uspešno končujem srednjo šolo (B11). Imam pa tudi izkušnje za vnaprej glede na področju svoje prihodnosti, svoje družine (B12).

Kaj pa slabosti?

B: Preveč sem odvisna od ostalih (B13), brez prave svobode (B14). Ne počutim se popolnoma enakovredna ostalim članom družine, predvsem »pravim« otrokom (B15).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

B: Rada bi imela boljše odnose z mami in očijem (B16) in bila finančno neodvisna od drugih (B17).

Si že slišala za pojem individualna projektna skupina?

B: Ja sem že slišala za to skupino (B18), sama v njej tudi sodelujem (B19).

Si pogosto prisotna na teh srečanjih?

B: Prisotna sem na vseh srečanjih, vedno (B20).

Kdo vse sodeluje v tej skupini?

B: Rejnica, starši, socialna delavka, socialna pedagoginja iz šole in jaz (B21).

Se kdaj priključi še kdo drug?

B: Včasih se priključi še učiteljica, če jo povabijo (B22).

Kako pogosto se srečujete?

B: Dvakrat letno (B23).

Bi si želel/a, da so srečanja bolj pogosta?

B: Ne. (B24)

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

B: Ja še preveč, preveč je vprašanj in odgovorov. Vedno največ povem jaz. (B25)

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

B: Zdi se mi vredno (B26), saj se mi zdi, da na skupini veliko napredujemo skupaj (B27).

Imaš kakšno pozitivno ali negativno izkušnjo?

B: Negativne se ne spomnim nobene (B28), pozitivna pa, ko sem imela v šoli določene probleme s sošolkami in smo ga skupaj z učiteljico in socialno pedagoginjo rešili na tej skupini (B29).

Kako bi opisala tvoj odnos s socialno delavko/delavcem?

B: Zelo vredno (B30), ne obnaša se hinavsko oziroma, da bila nesramna (B31).

Kako pogosti so vajini stiki?

B: 2- krat letno na srečanju skupine (B32)

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo... ?

B: Ne veliko (B33). Domov pride na obisk ko se najavi sama, ko misli, da je to potrebno (B34).

Na kakšen način torej še spremlja tvoje rejništvo?

B: Razen na skupini nimava stika (B35). Tam pa začne najprej z vprašanji po počutju, s stanjem v šoli in kako so odnosi v rejniški družini. (B36)

Se ji kdaj zaupaš?

B: Ne toliko, rešujem rada sama svoje probleme. (B37)

Kaj bi še potrebovala od socialne delavke?

B: Da bi imela večjo podporo (B38) ali pa več informacij glede financ (B39).

Kaj ti je pri njej všeč?

B: Da se rada pogovarja o temah, ki jo jaz vprašam (B40).

Bi kaj spremenila?

B: Mogoče, da bi se videle kdaj tudi same, da bi se lahko bolj odkrito pogovorile (B41).

INTERVJU C

Datum intervjuja: 14.5. 2018

Kraj intervjuja: dom intervjuvanca, mesto

Čas intervjuja: 35 minut.

Koliko si star?

C: Star sem 21 let (C1).

Kako dolgo si že v rejništvu?

C: V Rejništvo sem prišel v 1. letniku gimnazije, ko sem bil star 16 let, tko da pet let (C2).

Kakšni so bili razlogi, da si prišel v rejniško družino?

C: Želja po večjem osebnem napredku (C3). V mladinskem domu sva z sestro bila že okoli 3 leta in sva ga prerasla (C4). Rabila sva nov korak v svojem življenju (C5). Mladinski dom naju je utesnjeval s svojimi pravili (C6).

Kako si doživljal prehod iz matične v rejniško družino?

C: Najprej sem se zatekel v krizni center za mladostnike, kjer sva se odločila za odhod v mladinski dom (C7). Imela sva možnost odhoda v mladinski dom ali pa v rejniško družino (C8). Ker naju je mami doma ustrahovala, da če ne bova pridna, da bova odšla v rejništvo, rejništvo nama je bilo predstavljeno kot negativna stvar, kjer te rejniki izkoriščajo za delo na kmetiji, zato sva se raje odločila za mladinski dom (C9). V mladinskem domu sva preživela okoli 3 leta, kjer sem osebno zelo napredoval (C10). V tem času sem spoznal bodočo rejnico, ki sva jo obiskovala čez vikende že v času prebivanja v mladinskem domu in je bila moja botra, ki je prispevala 25 evrov na mesec. Z njo sva prerasla okvirje mladinskega doma in počasi se je pojavila ideja, da bi k njej prišla za trajno (C11).

Sam prehod iz mladinskega doma v rejniško družino ni bil posebej težek (C12). V novem okolju mi je bilo všeč, da nimam več toliko omejitev kakor sem jih imel v mladinskem domu, ker tam je vse bilo postavljeno kot v vojski, vse je bilo kolektivizirano. Sicer drugače ne bi mogli funkcionirati in imeti red. (C13), odnosi so postali bolj osebni (C14), lažje se dogovoriš za določene stvari (C15), tudi drugačna je delitev dela (C16). Dobil sem občutek večje podpore in razumevanja kot v mladinskem domu (C17).

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

C: Doživljam jo kot pomemben korak v mojem življenju, na boljše (C18). Menim da, bi lahko danes slabše končal, če ne bi prišel v rejniško družino (C19).

Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

C: Odnosi so v redu (C20). S sestro imam bolj tesen odnos, ker je moja biološka sestra, ker sva že od otroštva skupaj (C21). Tud z ostalim dvema mam dober odnos, razumemo se (C22). Običajno rabim malce več časa za sprejetje novih družinskih članov (C23). Obravnavam pa ju kot družinska člana (C24).

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

C: Stike z mamo imam enkrat na teden (C25). Takrat nama pripravi kosilo, se pogovarjamo, družimo(C26) in mislim, da je enkrat na teden zadosti za naju dva ter zanjo, ker midva nimava časa, ona pa ima šihofrenijo oziroma ne zmore več kot enkrat na teden(C27).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

C: Rejništvo je dobro za stabilizacijo razmer otroka , da se počuti varno in sprejeto(C28).

Kaj pa slabosti?

C: Da so včasih rejniki pristranski(C29) in nimajo spoštovanja do bioloških staršev(C30).

Da uporabljajo preteklost otroka, s tem mislim na njihove vzorce in travme iz preteklosti, v prepirih v svojo korist, kot da vsi problemi izhajajo iz njegove preteklosti, medtem ko problem tiči v čisto drugi stvari, ki nima nič z otrokovo preteklostjo in ne znajo prepoznati tega ter prevzeti odgovornosti za svoje obnašanje (C31).

Da včasih rejniki mislijo, da so najboljše osebe za pogovor in da mislijo, da razumejo vse pa to niso (C32).

Mogoče pogrešam večjo podporo in razumevanje s strani rejnice glede moje ambicioznosti(C33) ter manj očitkov(C34).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

C: Nimam idej (C35).

Si že slišal za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?

C: Sem slišal, ne vem pa točno kaj bi to blo..(C36)

Individualna projektna skupina je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno. Na njej so navadno prisotni mladostnik, socialni delavec, rejniki in starši.

Si vključen v takšno skupino?

C: Če sem prau razumel kaj to je, sem ja (C37).

Si pogosto prisoten na teh srečanjih?

C: Enkrat do dvakrat letno (C38) se srečamo na socialnem delu na sestanku z mamo, rejnico, socialno delavko, jaz in sestra(C39) in se pogovarjamo kako funkcionirajo zadeve(C40).

Se kdaj priključi še kdo drug?

C: Ne, nihče drug (C41).

Bi si želel/a, da so srečanja bolj pogosta?

C: Ne (C42).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

C: Da (C43).

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

C: Dobro je (C44) , vrede je, da se takrat vsi skupi srečamo (C45).

Imaš kakšno pozitivno ali pa negativno izkušnjo?

C: Niti ne (C46).

Kako bi opisala tvoj odnos s socialno delavko/delavcem?

C: Vidiva se samo na letnem sestanku (C47) . Ne vidiva se pogosto, ker nikoli ni problemov (C48).

Vas obiskuje, mogoče sodeluje s šolo,.. ?/

C: Ne (C49)

Na kakšen način pa poleg sestankov še spremlja tvoje rejništvo?

C: Le te sestanki (C50).

Se ji kdaj zaupaš?

C: Ne, ker nimava nobenega odnosa (C51) . Zaupam pa se socialni delavki, ki sem jo imel včasih, ko sem živel pri mami in v domu (C52) . Z njo še vedno ohranjam stik, ta se je vedno zavzela zame (C53).

Kaj bi še potreboval od socialne delavke?

C: Nič, od te ne (C54).

Kaj ti je pri njej všeč ?

C: Kul je to, da je prijazna (C55). Težko je najti dobre stvari pri osebi, ki jo vidiš enkrat al pa dvakrat letno (C56).

Bi pri njej kaj spremenil?

C: Mogoče, da bi bila bolj fleksibilna kot osebnost (C57).

INTERVJU D:

Datum intervjuja: 15.5.18

Kraj intervjuja: Park izven Ljubljane

Čas intervjuja: 40 minut

Koliko si stara?

D: 18 (D1)

Kako dolgo si že v rejništvu?

D: V rejništvu sem 2 leti pa pol (D2). Čeprav sem pol leta imela vikend rejništvo, preden sem prišla za stalno (D3).

Kakšni so bili razlogi, da si prišla v rejniško družino?

D: V rejništvo sem prišla, ker doma niso bile dobre razmere (D4). S 14 leti so me namestili v mladinski dom v Maribor (D5). Tam mi ni bilo všeč in zelo sem si želela iz tam in nazaj v Ljubljano (D6). Pobudo, da grem v rejništvo sem izrazila sama, ker sem si zelo želela oditi iz mladinskega doma (D7).

Kako si doživljala prehod v rejniško družino?

D: V rejniško družino sem prišla iz mladinskega doma. Veselila sem se tega prehoda saj je to bila moja želja (D8).

Iz matične družine v mladinski dom mi je pa bila težka izkušnja (D9). Bila sem zelo žalostna, ker nisem razumela zakaj sem morala oditi (D10). Bilo mi je zelo težko oditi, še posebej zato, ker sem odšla na drugi konec Slovenije (D11). Vendar sem čez čas spoznala, da je to bilo vseeno boljše zame kot pa, če bi ostala doma (D12).

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

D: Odkar sem v rejništvu se je moje življenje zelo spremenilo (D13). Zgodilo se mi je veliko pozitivnih stvari (D14) in tudi sama sem se zelo spremenila (D15). Vesela sem, da sem prišla (D16), in da se je moje življenje spremenilo na bolje (D17).

Kako se počutiš v rejniški družini?

D: V rejništvu se počutim dobro in sprejeto (D18).

Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

D: Z vsemi imam dober odnos (D19). Odkar sem prvič prišla se počutim sprejeto (D20). Vesela sem da imam z rejnico kot tudi z ostalimi v rejniški družini zelo dober, odkrit odnos (D21). Zelo mi je všeč, da smo res kot ena prava družina in da ni to samo 'navidezno' ampak se imamo res radi. (D22)

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

D: Z očetom nimam stikov že od drugega leta (D23). Z mamo imam stike vendar redke. Vidim se z njo enkrat na približno 1 oz. 2 meseca. Preko telefona se slišiva z mamo približno na dva tedna (D24).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

D: Rejniki te bolj spodbujajo, motivirajo k različnim stvarem, kot je izobrazba, šport... (D25), v rejništvu dobiš neko pravo vzgojo (D26) in te pripravljajo na samostojno in dobro življenje, da bo neki iz tebe (D27). V rejništvu se tudi počutiš varno (D28).

Kaj pa slabosti?

D: Če nimaš želje iti v rejniško družino lahko nastanejo problemi z odnosi, vsaj dokler se ne prilagodiš (D29). Pa da se ti rejnik ne posveča dovolj (D30).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

D: Če prihaja do problemov z odnosi, menim, da je dobro, da se pogovorite med sabo in poskušate popraviti stvari, ki so moteče (D31).

Si že slišal/a za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?

D: Ne poznam te skupine (D32).

Naj ti povem, o tem sva se že enkrat pogovarjali. Individualna projektna skupina je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno. Na njej so navadno prisotni mladostnik, socialni delavec, rejniki in starši.

Si vključen/a v takšno skupino?

D: ~~Aja, sej res, to.~~ Sem (D33), enkrat letno imam to (D34). Pogovarjamo se o odnosih in pa šoli največ (D35).

Kdo vse sodeluje v tej skupini?

D: Rejnica, jaz in socialna delavka . Tudi mami, kadar pride (D36).

Se kdaj priključi še kdo drug?

D: Ne, v teh dveh letih se še ni.. (D37)

Bi si želel/a, da so srečanja bolj pogosta?

D: Pa nevem, mislim, da ne (D38) .. So mi kar stresna (D39).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore

D: Mislm da ja, že po naravi ne govorim rada (D40).

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

D: Kokr sm že rekla, zna bit kr stresno, če smo vsi na kupu (D41). Drugače pa vreda, ker smo vsaj enkrat na leto vsi skupej (D42).

Imaš kakšno pozitivno/negativno izkušnjo?

D: Nobene preveč pozitivne in nobene preveč negativne. (D43)

Kako bi opisala tvoj odnos s socialno delavko/delavcem?

D: Menim, da imam dober odnos s socialno delavko (D44). Lahko ji povem, če kaj rabim (D45) ali če me kaj moti (D46) in ona mi zmeraj pomaga (D47).

Kako pogosti so vajini stiki?

D: Redki (D48). Načeloma 1 – 2x letno razen, če je kaj nujnega (D49).

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo,.. ?/

D: Nimava pogostih stikov (D50) . S šolo je sodelovala, ko sem se prešolala, pomagala se mi je vpisati, zrihtati diferencialne izpite (D51)..

Na kakšen način še spremlja tvoje rejništvo?

D: Ma reden stik z rejnico (D52).

Ti je bila SD kdaj v posebno pomoč?

D: Velikokrat sem se obrnila na njo, ko so bile kakšne težave z mamo (D53). Vedno je pripravljena pomagati (D54).

Se ji kdaj zaupaš?

D: Ja, sedaj malo manj (D55), ampak, ko sem bila v domu, sem se ji kar, ker nisem imela nobenga razen nje (D56).

Kaj bi še potrebovala od socialne delavke?

D: Nič. Sem zadovoljna z vsem (D57).

Kaj ti je pri njej všeč?

D: Všeč mi je, da je zelo prijazna(D58) in, da mi toliko pomaga (D59). Nikoli ji ni težko kaj narediti (D60).

Bi kaj spremenila?

D: Spremenila ne bi nič (D61).

INTERVJU E:

Datum intervjuja: 15.5. 2018

Kraj intervjuja: dom intervjuvanca, mestno središče

Čas: 30 minut

Koliko si star?

E: 13 let (E1)

Kako dolgo si v rejništvu?

E: Šest let sem v rejništvu, od sedmega leta (E2)

Kakšni so bili razlogi, da si prišel v rejniško družino?

E: Alkoholizem in nasilje (E3)

Kako si doživljal prehod iz matične v rejniško družino?

E: Predvsem z veliko žalosti in pa občutki krivde (E4)

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

E: Kot nekaj koristnega in dobrega(E5). Počutim se sprejeto, srečno, varno in pa veselo. (E6)

Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

E: Dober (E7). Imamo se radi in si veliko pomagamo med sabo (E8). Fino nam je.(E9)

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

E: Z mamo enkrat na teden (E10), z očetom redkeje (E11) .

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

E: V napredku v šoli in življenju (E12) , v samostojnosti (E13), v pripravljenosti pomagati drugim ljudem , s tem mislim prejemanje in dajanje(E14)

Kaj pa slabosti?

E: Morda, če kdo ne pride v pravo družino (E15). V moji izkušnji vidim samo prednosti (E16).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

E: Ne vem (E17)

Si že slišal za pojem individualna projektna skupina?

E: Ne, ravno (E18)

Individualna projektna skupina je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno. Na njej so navadno prisotni mladostnik, socialni delavec, rejniki in starši.

E:Nisem vedel, kako se imenuje (E19) . Vem pa, da se na CSD dobivamo in pogovorimo o preteklem obdobju in načrtih za naprej (E20).

Si pogosto prisoten na teh srečanjih?

E: Lani sem bil prvič(E21).

Kdo vse sodeluje v tej skupini?

E: Mama, oče, jaz, če sem povabljen, rejnica in socialna delavka(E22)

Kako pogosto se srečujete?

E: Enkrat na leto(E23)

Bi si želel/a, da so srečanja bolj pogosta?

E: Ne (E24).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

E: Da.(E25). Bil sem samo enkrat, lani in sem imel priložnost govoriti in odgovarjati na vprašanja (E26)

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

E: Redno preverjanje in obveščanje o življenju v rejniški družini in o življenju staršev(E27).

Kako bi opisal tvoj odnos s socialno delavko oziroma delavcem?

E: Zavedam se, da jo lahko pokličem, če jo potrebujem(E28).

Kako pogosti so vajini stiki?

E:Na IPS-u in preko rejnice (E29)

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo ?

E: Ni potrebno, ker vse štima (E30).

Na kakšen način potem še spremlja tvoje rejništvo?

E: Pogovori s rejnico in IPS (E31).

Ti je bila SD kdaj v posebno pomoč?

E: Pomagala je pri spoznavanju z rejniško družino (E32).

Kaj bi še potreboval od socialne delavke?

E: V naši rejniški družini se vse zmenimo med sabo in nismo nikoli potrebovali posebne pomoči socialne delavke razen osnovnih informacij ali ponudb za počitnice in morebitne novoletne prireditve (E33) .

Kaj ti je pri njej všeč in kaj bi spremenil?

E: Ne vidim je pogosto(E34) . Jasno pokaže, da ji je pomembno moje počutje(E35).

INTERVJU F:

Datum intervjuja: 16. 5.

Kraj intervjuja: lokal, vas

Trajanje intervjuja: 40 minut

Koliko si star?

F: Star sem 19 let (F1).

Kako dolgo si že v rejništvu?

F: 5 let (F2).

Kakšni so bili razlogi, da si prišel v rejniško družino?

F: Potem, ko so očeta zaprli, je mama postala odvisna in ni več skrbela zame, niti tako niti finančno (F3).

Kako si doživljal prehod iz matične v rejniško družino?

F: Rejnica je moja teta, tako da zame ni bilo to neko novo okolje (F4) in sem prehod doživljal kot neko dobro stvar (F5), boljše kot če bi mogel iti v kakšen dom ali kam drugam, v drugo rejniško družino (F6).

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

F: Boljše kot je bilo doma (F7), ni vsakodnevnih prepirov in tenzij (F8). Imam kar potrebujem (F9). Nobenemu pa ne rečem, da sem v rejništvu, ampak, če že vpraša, da živim pri teti (F10).

Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

F: Vredu (F11), ampak se je dosti spremenilo med nami odkar dejansko živim pri teti (F12). Prej sva imela bolj zaupen in kulski odnos (F13). Drugače se vredu razumemo (F14).

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

F: Z očetom imam stike enkrat na mesec, ko ga obiščeva skupaj s teto (F15). Z mamo pa ima stike bolj teta, se slišiva po telefonu, vidi pa se zelo redko (F16).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

F: V mojem primeru pri tem, da sem lahko ostal v znanem okolju, da mi ni bilo potrebno menjati šole ali prijateljev (F17), pa to da nekdo skrbi zate (F18) in ti daje tisto neki nadomestnoga, kar doma ne moreš dobiti (F19).

Kaj pa slabosti?

F: Mogoče to, da veš da to vseeno ni tvoja prava družina, kokr kol se pretvarjaš, da to je (F20).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

F: Pa nimam nobenega prou konkretnega (F21).

Si že slišal za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?

F: Kako individualna projektna skupina? Hm, ne (F22).

No, individualna projektna skupina je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno. Na njej so ponavadi prisotni mladostnik, socialni delavec, rejniki in starši.

Si vključen v takšno skupino?

F: Imajo oziroma imamo ja (F23), se mi zdi da, enkrat letno te sestanke (F24).

Kdo vse sodeluje v tej skupini?

F: Jaz sem bil prisoten ene dvakrat. Letos še ni bil, lani pa predlani pa sem bil (F25). Drugače pa pripeljejo očeta, teta je zraven, mama je bila enkrat in pa socialni delavec (F26).

Bi si želel, da so ta srečanja bolj pogosta?

F: Jaz mislim, da je to čist dovolj (F27).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

F: Ponavadi bolj govorijo oni, sploh socialni delavec in teta (F28). Mene pa vprašajo kaj o šoli (F29).

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

F: Pa kaj jaz vem, zdi se mi vredu, da je, če pa ga nebi bilo pa tudi ne bi bilo nič hudega (F30).

Imaš kakšno pozitivno/negativno izkušnjo?

F: Not really (F31).

Kako bi opisal tvoj odnos s socialnim delavcem?

F: Vredu, nič posebnega (F32). Če bi ga mogel opredeliti med znancem in prijateljem, bi bil pač znanec (F33).

Kako pogosti so vajini stiki?

F: Včasih so se mi zdeli bolj pogosti, ko smo še živeli doma (F34). Odkar pa sem v rejništvu, pa sem ga videl dvakrat in pa na dedku mrazu decembra, ki ga center vedno organizira (F35).

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo...?

F: Sploh ne, obiskal nas je enkrat (F36).

Na kakšen način spremlja tvoje rejništvo?

F: ~~Spremlja, am.~~ Velikokrat pokliče teto- rejnico in jo vpraša glede mene (F37), drugače pa na teh sestankih (F38). Vedno pa me povabi na tega dedka mraza in obdarovanje (F39).

Se mu kdaj zaupaš?

F: Ne vidim priložnosti, da bi se mu (F40). Nikoli nisva sama (F41).

Kaj bi še potreboval od socialnega delavca?

F: Mogoče pa res kakšen pogovor na samem, tudi glede očeta in mame, saj se s teto o tem zelo težko pogovarjam, kaj šele s kom drugim (F42).

Kaj ti je pri njem všeč?

F: Da je tak kul tip, skoliran (F43). Nikol ne pritiska kej preveč (F44) pa hitro preceni, če je kakšna situacija taka čudna in zlo hitr obrne pol to v kakšno smešno prigodo (F45). Ma smisel za humor (F46).

Bi kaj spremenil?

F: Mogoče to, da bi bil kdaj bolj nepristranski (F47).

INTERVJU G:

Datum intervjuja: 17.5.2018

Kraj intervjuja : pred šolo mladostnice, mesto

Čas : 35 minut

Koliko si stara?

G: Stara sem 14let, no poleti bom 15. (G1)

Kako dolgo si že v rejništvu?

G: 4 leta (G2)

Kakšni so bili razlogi, da si prišla v rejniško družino?

G: Ja mami je mela težave z alkoholom. (G3)

Kako si doživljala prehod iz matične v rejniško družino?

G: Zelo malo se spominjam, kljub temu, da to ni toliko nazaj (G4). Vem, da mi je bilo zelo težko, ampak sem se kar hitro navadila (G5)

Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

G: Počutim se čist vredno (G6).

Kakšen je tvoj odnos z rejnico oziroma rejnikom in ostalimi v rejniški družini?

G: Mislim, da se kar razumemo (G7). Zdej, ko imata dojenčka, se je sicer malo spremenilo in se včasih čutim nekoliko odveč (G8), drugače pa sem vesela, da sta me vzela za svojo (G9). Tudi drugi družinski člani me dobro sprejemajo, oni pa ne delajo razlik (G10). Oba mi tudi pomagata s šolo, ker imam velik težav z matematiko, kar mi mami nikoli ni (G11).

Imaš stike s starši in kako pogosti so?

G: Mami pride vsak drug vikend k nam na obisk (G12). Jaz ne rada hodim k njej ker ima novega fanta, zato smo se zmenili, da pride kar ona. (G13)

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

G: Velika prednost je to da so zdaj doma zadeve urejene (G14). Ni dretja, grdih besed, čudnih tipov (G15).

Kaj pa slabosti?

G: Slabo je to da sm dostkrat odveč, saj dojenček potrebuje velik pozornosti (G16). Rejnik je tut bolj strog k mami (G17), teži mi okol ocen pa fantov (G18). Ne razume me okoli tega (G19).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

G: Da bi se kdo pogovoru z njem okol tega da sm pač najstnica s svojimi potrebami (G20).

Si že slišal za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?

G: Nisem (G21).

No, individualna projektna skupina je skupina, narejena za vsakega otroka oziroma mladostnika z izkušnjo rejništva. To je skupina, ki naj bi se srečevala minimalno enkrat letno. Na njej so ponavadi prisotni mladostnik, socialni delavec, rejniki in starši.

Si vključena v takšno skupino?

G: Vem da morda rejnika hodit vsake toliko na centr (G22). Tut mene vsake toliko kej povabijo (G23), ampak ne maram hodit (G24).

Kdo vse sodeluje v tej skupini?

G: Mami, učiteljica iz šole, socialna delavka pa psihologinja in mi trije (G25).

Bi si želela, da so ta srečanja bolj pogosta?

G: Sploh ne (G26)

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

G: Še preveč . Sam o šoli bi se pogovarjal (G27).

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

G: Nevem (G28). Mal se pomenjo med sabo (G29), to je fajn ampak mene itak ne upoštevajo (G30).

Imaš kakšno pozitivno/negativno izkušnjo?

G: Fajn je k je učiteljica zdrav in pol me tut v šoli mal bolj razume, če sm kej slabe volje al pa nimam dobrih ocen. Potem ne dreza vame ker itak ve kaj se dogaja (G31).

Kako bi opisal tvoj odnos s socialnim delavcem?

G: Ja pač prijazna je do mene , velik vprašanj mi zastavi (G32). Všeč mi je ker so nama všeč iste serije (G33). Pol se lažje pogovarjaš z nekom k ma neki skupnega s tabo (G34).

Kako pogosti so vajini stiki?

G: Kar velikrat nas obišče, takrat me vedno pelje na kakšen sladoled ali pa mi kaj prinese (G35).

Na dva meseca približno (G36)

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo,.. ?

G: Z učitelco se velikrat pogovarja, v šolo pa pride na kakšen sestanek (G37).

Na kakšen način spremlja tvoje rejništvo?

G: Z obiski in pa klici (G38)

Se ji kdaj zaupaš?

G: Ja, velikrat ji povem kako je bilo ko je bila mami na obisku, o težavah v šoli in s prijatelci (G39)

Kaj bi še potrebovala od nje?

G: Super mi je, takšna kokr je (G40).

Kaj ti je pri njej všeč?

G: Da ni tok resna pa stroga, pa da je mlada (G41). Fajn se je z njo pogovarjat ker ne govoriva samo o problemih ampak tut tko o normalnih stvareh (G42)

Bi kaj spremenila?

G: Da nebi mami povedala tok kar ji povem, da bi bil najin odnos bolj zaupen (G43)

INTERVJU H

Datum intervjuja: 19.5. 2018

Kraj intervjuja: bližnji park, mesto

Čas intervjuja: 40 min

Koliko si stara?

H: 16 let (H1)

Kako dolgo si že v rejništvu?

H: V rejništvu sem od svojega 11 leta, torej že skoraj pet let (H2).

Kakšni so bili razlogi, da si prišla v rejniško družino?

H: Ko sem bila stara devet let mi je umrla mami (H3). Oči se po tem ni mogel pobrati in ni preveč dobro skrbel zame, me je bolj zanemarjal (H4). Kasneje sem šele razumela, pa mi je tut sam povedal, da je imel še neke težave z denarjem po mamicini smrti (H5). Tako, da je več razlogov pripeljalo do tega, da ni mogel dobro skrbeti zame (H6).

Kako si doživljal/a prehod iz matične v rejniško družino?

H: Mislim, do takrat, ko je mami umrla smo bli čisto normalna družina in smo hodil okoli na izlete in počel veliko skupaj (H7). In ko sem morala stran od njega mi je blo težko, sem ga pogrešala (H8). Mislim še zdej ga pogrešam, ker se bolj malokrat vidiva (H9), ampak se mi zdi, da mi je zdej lažje, mogoče zato ker se dobro počutim pri Barbari in je manj stresno (H10). Pa še z eno rejenko, Anjo, se že od začetka dobro zastopiva, je eno leto starejša pa mi je pomagala, ko sem prišla v rejniško družino, ker je bla ona tam že od prej (H11).

H: Kako sedaj doživljaš svojo rejniško izkušnjo?

Na začetku se mi zdi, da sem mela malo odklona do vsega skupaj, sem hotla bit z očijem (H12). Ampak, ko sem se navadla vseh novih ljudi in pa novega okolja je blo lažje (H13). Zdej se mi zdi da normalno funkcioniramo, kot neka normalna družina, mogoče z malo drugačnimi problemi, sej ubistvu nismo čist navadna (H14).

H: Kakšen je tvoj odnos z rejnico in ostalimi v rejniški družini?

Zdi se mi, da se z Barbaro, to je moja rejnica, dobro razumeva (H15), mi pomaga tut takrat, ko mi v šoli ne gre ali pa če se z očijem kej skregam, ko govoriva po telefonu (H16).

H: Imaš stike z očetom in kako pogosti so?

Z očijem se slišiva po telefonu parkrat na mesec, vidiva se pa bolj redko (H17). Ampak se mi zdi, da mu gre na bolje, se trudi (H18). In upam, da bova lahko kdaj spet skupaj se družila bolj pogosto ali pa da se bom lahko vrnila domov in skrbela zanj (H19).

Kje na splošno vidiš prednosti rejništva?

H: Se mi zdi, da se je moje življenje bolj stabiliziralo (H20), pa mogoče mi je lažje zaradi mami (H21). Mislim sej zdej znam že poskrbeti zase (H22), ampak prej, ko sem bla pa še mlajša, je pa sigurno prednost to, da nekdo dejansko skrbi zate (H23). Da ti kuha, da dejansko ješ tudi doma, ne samo kosila v šoli (H24). Pa, da ti pomaga pri šoli (H25).

Kaj pa slabosti?

H: Čeprav se navadiš živeti pri njih in se dobro razumete, to še vedno ni tvoja družina (H26). Nisi tko navezan nanjo (H27), neki ti manjka, ne vem kako bi povedala (H28).

Kakšni so tvoji predlogi za izboljšanje?

H: Mislim, da sem jest imela kar srečo, nam gre kar dobro, glede na to kaj slišim za kakšne rejniške družine (H29). Ne vem kaj bi lahko izboljšali (H30). Mogoče mam srečo, da je v rejniški družini še ena punca, s katero se dobro razumeva, pa malo deliva spomine na družine, če nama je težko. Mogoče je to dobra rešitev. (H31)

Si že slišal/a za pojem individualna projektna skupina? Veš, kaj to je?

H: Ja, te besedo socialna delavka vedno ponavlja, tako da vem (H32). V tej skupini sem tudi že od začetka (H33), čeprav mi je bilo včasih, ko sem bila majhna malo nerodno in nisem vedla kaj naj na teh sestankih počnem (H34), danes pa na njih sodelujem in so mi všeč (H35).

Kdo vse pa še sodeluje v tej skupini?

H: Oči pride, rejnica, jaz in pa socialna delavka (H36).

Kako pogosto se srečujete?

H: Ob začetku šole, ob novem letu, pa ob koncu šole (H37). Sestanek imamo glih naslednji teden (H38).

Bi si želela, da so srečanja bolj pogosta?

H: Zdi se mi, da so naša glih vreda pogosta, saj v teh parih mesecih res lahko vidiš napredek in pa če smo se držali tega, kar smo se zmenili (H39).

Se ti zdi, da te v skupini dovolj vključujejo v pogovore?

H: Ja, vedno lahko povem, kar želim (H40) in se mi zdi, da me sedaj sprejemajo kot eno izmed njih, enakovredno mislim (H41).

Kakšno je tvoje mnenje o koristnosti IPS-a?

H: Kokr sem že rekla, lahko vidiš napredek (H42), tako pri nas v družini, pa tudi pri očetu (H43).

Imaš kakšno pozitivno ali negativno izkušnjo?

H: Ja, lani ko sem imela veliko težav s tem v katero srednjo šolo naj se vpišem in se z rejnico o tem nisva strinjali, mi je bilo super, da smo se na sestanku o tem pogovorili in so mi veliko svetovali (H44). Všeč mi je bilo to, da je lahko tudi oče odločal oziroma dal mnenje o tem, se mi zdi da mu to veliko pomeni, meni pa tudi (H45).

Kako bi opisala tvoj odnos s socialno delavko?

H: Vreda (H46), zdi se mi zelo prijazna (H47) in velikokrat je tudi iskrena in mi pove kaj si misli, kar mi je pri ljudeh všeč (H48). Tudi sama sem zelo iskrena do nje in zato se mi zdi, da imava zelo dober odnos (H49).

Kako pogosti so vajini stiki?

H: Poleg sestankov me velikrat pokliče in vpraša o tem kako mi gre (H50), da mi vedeti, da če imam kakršno koli težavo, da se lahko vedno obrnem nanjo (H51).

Vas pogosto obiskuje/sodeluje s šolo,.. ?/

H: Obiskuje ne (H52), s šolo pa je sodelovala v osnovni šoli, ko je večkrat prišla in smo imeli sestanek skupaj s psihologinjo (H53), kar mi je bilo všeč, da smo bile samo mi tri (H54).

Na kakšen način še spremlja tvoje rejništvo?

H: Torej sestanki in klici (H55).

Se ji kdaj zaupaš?

H: Če imava kdaj priložnost biti same ja, ji kar povem (H56).

Kaj bi še potrebovala od socialne delavke?

H: Da bi še malo bolj pomagala očiju (H57) in pa da bi imele več stikov na samem (H58).

Kaj ti je pri njej všeč?

H: To, da ji res lahko zaupam(H59) in da kar ji povem, ostane med nama (H60). Pa da se lahko z njo pogovorim o očetu, kar se z rejnico ne morem (H61).

Bi kaj spremenila?

H: Razen, da bi se večkrat videle na samem ne (H62). Vem pa, da ima veliko dela in da to ni mogoče (H63).

PRILOGA 3: ODPRTO KODIRANJE

OSEBA A:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
A1	Stara sem 21 let.	21 let	Starost	Predstavitev sogovornika
A2	V rejništvu sem od petnajstega leta, torej že 6 let	Od petnajstega leta - 6 let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
A3	pred tem pa sem bila v vikend rejništvu dve leti	Vikend rejništvo: dve leti	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
A4	Z bratom sva bila v mladinskem domu,	Nameščena v mladinskem domu	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
A5	z rejnico smo navezal stike prek tega, ker je ona bila bratova botra v domu in je prišla na idejo, da bi midva lahko prišla živeti k njej,	Navezovanje stikov z rejnico v mladinskem domu	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
A6	Ker doma več nisva hotela zase, razmere tam nama niso več ustrezale	Neustrezne razmere v mladinskem domu	Odločitev za rejništvo	Ozadje rejništva
A7	Na začetku so naju vprašali, če hočeva v dom ali v rejniško družino in ker so nama o rejništvu že vnaprej govorili slabe stvari, sploh mami, sva se odločila za mladinski dom, ker nisva hotela delati naprimer nekje na kmetiji.	Predsodki o rejništvu na začetku	Odločitev za mladinski dom	Ozadje rejništva
A8	In pol smo se odločil vsi skupaj, ker ni bilo več tako fino v domu, da poskusimo z vikend rejništvom, ki se je nato prelevil v pravo rejništvo	Poskus rejništva	Odločitev za rejništvo	Ozadje rejništva
A9	Čist vrede, ker že prej toliko časa nisem živela doma, tako da mi je bilo v resnici ful fajn,	Vrede, »ful fajn« prehod iz matične v rejniško družino	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
A10	ko sem prišla v rejniško družino, ker sem nekako dobila prav pravo družino,	Pridobitev prave družine	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva

A11	ker v domu je bilo vse tko zelo neosebno, tukaj pa dobiš ljubezen, ki si jo potreboval.	Neosebnost v domu, ljubezen v rejništvu	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
A12	Vredu,	Vredu	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
A13	včasih sicer se pojavijo kakšne težave, ampak gremo čez to, imamo družinske pogovore, vedno hočemo izboljšati situacijo,...	Premagovanje težav skozi pogovor	Konstruktivno reševanje težav	Prednosti rejništva
A14	Men je super,vsak ima neka svoja družinska opravila, vsak ima svojo vlogo v družini. Razumemo se med sabo, kar je glavno.	Dobri odnosi	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
A15	Jaz imam samo mami,	Prisotnost matere, odsotnost očeta	Matična družina	Ozadje rejništva
A16	tako da enkrat na teden se vidimo po navadi vedno. Mislim ne, v resnici dvakrat, sam enkrat na teden prideva prav do nje, skupi. Pa tut skos se slišimo po telefonu, mami ima velik časa,	Stiki enkrat, oziroma dvakrat tedensko in telefonsko	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
A17	ker je invalidsko upokojena	Invalidska upokojitev matere	Matična družina	Ozadje rejništva
A18	Ona rabi veliko pozornosti, ker je psihični bolnik, že od otroštva ima sziforenijo	Mati duševna bolnica	Matična družina	Ozadje rejništva
A19	alkoholizem in potem ni skrbela za naju dobr	Alkoholizem in zanemarjanje	Razlogi za namestitev v dom/rejniško družino	Ozadje rejništva
A20	Predvsem to, da imam neke nove vzorce, torej pač, nek pravilen vzor oziroma boljši kot sem mela prej	Novi vzorci, pravilen vzor	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
A21	Da imam neko drugo smernico v svojem življenju, to mi je zelo pomembno, da vidim, da je lahko drugače, da ne grem po istih korakih, kot je šel moj starš	Drugačno videnje, druge smernice v življenju	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
A22	Pa sploh te odnosi, vse je drugače, nekak vidiš več, kaj moraš ti pri sebi	Pomembnost odnosov	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva

	spremenit skozi odnose			
A23	Mislim, da je bil res potreben tudi čas, da sva dobila tisto potrebno dozo ljubezni	Zadovoljitev potrebe po ljubezni	Zadovoljitev potreb	Prednosti rejništva
A24	te slabi vzorci, ki si jih doma pobral, jih potem v tej novi družini skušaš ven metat oziroma jih pač ven mečeš	Uporaba slabih priučenih vzorcev od doma v rejništvu		Slabosti rejništva
A25	To, pa mogoče maš kdaj kašne osebne stvari, k ti niso vred	Osebne stvari, ki ti niso vred		Slabosti rejništva
A26	ko bom končala študij, se bo rejništvo prekinilo, vsaj uradno in bom mogla čez noč postati samostojno, to me malo skrbi..	Skrb zaradi prekinjenega rejništva po končanem študiju	Zakonodajna plat rejništva	Slabosti rejništva
A27	Ne vem, zelo mal razmišljam o tem.. Zelo mal tudi o tem vem	Neznanje in nerazmišljanje o situaciji	Odsotnost idej	Predlogi za izboljšanje
A28	Mogoče kakšen drugačen sistem, da ko postaneš polnoleten, nisi kr prepuščen sam sebi	Sprememba sistema po prenehanju rejništva	Zakonodajna plat rejništva	Predlog za izboljšanje
A29	Pri nas pa, da bi mogoče imela neko očetovsko figuro, to bi mi bilo ful fajn, bi bila boljša v teh odnosih	Pogrešanje očetovske figure	Rejniška družina	Predlog za izboljšanje
A30	Mogoče tud da bi mel več skupnih aktivnosti, kakšnih družinskih izletov	Želja po skupnih aktivnostih	Rejniška družina	Predlog za izboljšanje
A31	Am, ne	Neznanje o tem kaj IPS je	Poznavanje IPS	IPS
A32	Aha, mene niso nikoli povabili	Nepovabljenost na IPS	Poznavanje IPS	IPS
A33	Aha, a je to to ko se dobiš z mam, rejnico pa socialno delavko enkrat na leto	Uvid v to kaj IPS je	Poznavanje IPS	IPS
A34	Mamo to ja enkrat na leto, ali dvakrat	Enkrat ali dvakrat letno srečanje	Pogostost IPS	IPS
A35	Zlo redko, ker mi smo zelo pridni otroci in ni nekih težav velikih	Redka srečanja, pripisovanje redkosti pridnosti otrok	Pogostost IPS	IPS
A36	Ne, zato ker se mi ne zdi, da je neka potreba po	Ne, ker ni potrebe po tem	Mnenje o potrebnosti po	IPS

	tem		pogostejših srečanjih	
A37	ker mi mam zelo vredno zadevo urejeno doma, mislim, da če bi bila neka potreba po tem, da bi se večkrat sestajal. Vse kar je, sproti rešimo, znotraj družine	Sprotno reševanje problemov v rejniški družini, zato ni potrebe	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
A38	V resnici imava midva to skupaj z bratom, letno, da poveva kako nama gre, kaj delava, kaj so najine dejavnosti, kako šola, sorojenci,...	IPS skupaj z bratom, pogovor o dejavnostih, šoli, sorojencih	Način dela v IPS	IPS
A39	Tako da ja, mislim, da ni potrebe po tem sploh	Nepotrebnost	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
A40	Ja mislim, da . Ne počutim se prikrajšana za svoje mnenje	Ne-prikrajšanost za mnenje	Vključenost v pogovore	IPS
A41	Ni nikoli tko, da česa ne bi mogla al pa nebi smela povedat	Možnost deljenja mnenja	Vključenost v pogovore	IPS
A42	Pa men se zdi vredno,	Vredno	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
A43	ker socialni delavec vidi, dobi nek vpogled v to kakšno je stanje, ga nekak pomiriš, pa tut zapisnik lahko naredi	Vpogled socialnega delavca v stanje	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
A44	sam da je opravljeno v resnici	Samo da je opravljeno	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
A45	Aha, mogoče mi je pomagal pri tem, ko sem mela z mami probleme, ker je skos klicala in midva sva se nehala javlat, ker je blo res obremenjujoče. Pol smo to zrihtal nekako lih na tem sestanku	Pomoč IPS pri reševanju problemov z mamno	Pozitivna izkušnja Z IPS	IPS
A46	V resnici sem imela jaz na začetku drugo socialno delavko, pol pa sem dobila to, rejniško socialno delavko	Zamenjava socialnih delavk	Menjava socialnih delavk	Odnos s socialno delavko
A47	Tako da, če mam v resnici kakšne probleme, grem k tej prvi socialni delavki, ker jo mam tud zlo rada	Obrnitev na prvotno socialno delavko ob problemu	Odnos s prvotno socialno delavko	Odnos s socialno delavko

A48	S to novo pa nimam nekega odnosa,	Odsotnost odnosa	Opis odnosa s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A49	je neka starejša socialna delavka	Starejša socialna delavka	Lastnosti socialne delavke	Odnos s socialno delavko
A50	Drugače je čisto vredno, normalen in kulturni odnos, ampak nič globjega	Normalen in kulturni odnos, ki ni globok	Opis odnosa s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A51	Z tisto staro si pa čestitava za rojstni dan, se običajno, večkrat se spomne na naju, v resnici pa se dobiva tudi z najino mami, vsaj enkrat na mesec. Ful je vredno, ful jo mam rada res	Pozitivna čustva do prve socialne delavke	Odnos s prvotno socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A52	Najbrž to enkrat na leto, ta IPS	Enkrat letno na IPS	Pogostost stikov s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A53	ja mogoče mi je kej edin podpisala za faks, bila je že pri nas doma, ni pa to tko pogosto, mislim, da je bila v vseh teh letih dvakrat pri nas, zelo redko	Redki stiki, obisk na domu dvakrat do sedaj	Pogostost stikov/obiskov socialne delavke	Odnos s socialno delavko
A54	S staro pa smo večkrat videvale.	Več videnj s prvotno socialno delavko	Odnos s prvotno socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A55	Jaz nimam nobenega stika z njo,	Odsotnost stikov s socialno delavko	Način spremljanja rejništva	Odnos s socialno delavko
A56	vse kar se je potrebno zmeniti, se sliši z mojo rejnico	Stik z rejnico	Način spremljanja rejništva	Odnos s socialno delavko
A57	Ne zaupam se ji, tej novi ne, stari pa ja	Nezaupanje novi, zaupanje prvotni socialni delavki	Zaupanje socialni delavki	Odnos s socialno delavko
A58	Mogoče, da bi mela bolj osebni odnos.	Potreba po bolj osebnem odnosu	Odnos s socialno delavko	Predlog za izboljšanje
A59	ne čutim neke povezave z njo	Nepovezanost	Opis odnosa s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
A60	Vem pa da premalo pozna nas, pa naše situacije...	Premalo znanja o nas in situacijah	Opis odnosa s socialno delavko	Odnos s socialno delavko

OSEBA B:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
B1	Stara sem 18 let	18 let	Starost	Predstavitev sogovornika
B2	V rejništvu sem že 14 let, od četrtega leta	Od četrtega leta- 14 let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
B3	Zaradi različne družinske problematike. Prisoten je bil	Različna družinska problematika:	Razlog za namestitev v	Ozadje rejništva

	alkoholizem, veliko nestrinjanja in prepirov med očetom in materjo, imela pa sta tudi premalo denarja za plačevanje položnic, najemnine itd..	alkohol, nestrinjanje, prepiri in premajhna finančna sredstva za vzdrževanje otrok	rejništvo	
B4	Bila sem zelo majhna, zato se spomnim le, da me je peljal oči, zraven pa je bila socialna delavka	Spominjanje očeta in spremstva socialne delavke	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
B5	Sedaj hodim v srednjo šolo	Srednja šola	Šolanje	Predstavitev sogovornika
B6	zaradi te izkušnje se obnašam bolj zrelo od ostalih vrstnic	Bolj zrelo obnašanje od vrstnic	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
B7	in vem, da moram sama poskrbeti	Primorana sama poskrbeti zase	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
B8	Počutim se dobro, saj me imajo radi	Dobro počutje	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
B9	Razumemo se dokaj dobro, čeprav pa se tudi kdaj skregamo, smo vseeno dobri drug do drugega	Dobro razumejo v rejniški družini, včasih se skregajo	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
B10	Imam, z očijem vsak mesec dvakrat, po telefonu skoraj vsak dan- klepet, z mamo pa samo takrat, ko imam jaz čas in grem k njej na obisk	Dvakrat mesečni stiki in vsakodnevni stiki po telefonu z očetom, z mamo, ko ima sama čas	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
B11	Zaradi rejništva-podpore, ki jo dobivam, uspešno končujem srednjo	Uspešno šolanje zaradi podpore v rejništvu	Spremembo po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
B12	Imam pa tudi izkušnje za vnaprej glede na področju svoje prihodnosti, svoje družine	Izkušnje glede svoje prihodnosti, svoje družine	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
B13	Preveč sem odvisna od ostalih	Odvisnost od ostalih	Občutki	Slabosti rejništva
B14	brez prave svobode	Pomanjkanje svobode	Občutki	Slabosti rejništva
B15	Ne počutim se popolnoma enakovredna ostalim članom družine, predvsem »pravim« otrokom	Občutek neenakovrednosti	Občutki	Slabosti rejništva
B16	Rada bi imela boljše odnose z mami in očijem	Želja po boljših odnosih z očetom in materjo	Matična družina	Predlog za izboljšanje
B17	in bila finančno neodvisna od drugih	Finančna neodvisnost	Zakonodajna plat rejništva	Predlog za izboljšanje
B18	Ja sem že slišala za to skupino	Ja, že slišala	Poznavanje IPS	IPS
B19	sama v njej tudi sodelujem	Sodeluje v skupini	Sodelovanje v skupini	IPS
B20	Prisotna sem na vseh srečanjih, vedno	Prisotnost na vseh srečanjih	Sodelovanje v skupini	IPS

B21	Rejnica, starši, socialna delavka, socialna pedagoginja iz šole in jaz	Rejnica, starši, socialna delavka, socialna pedagoginja in ona	Sodelovanje v skupini	IPS
B22	Včasih se priključi še učiteljica, če jo povabijo	Včasih tudi učiteljica	Sodelovanje v skupini	IPS
B23	Dvakrat letno	Dvakrat na leto	Pogostost IPS	IPS
B24	Ne.	Ne	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
B25	Ja še preveč, preveč je vprašanj in odgovorov. Vedno največ povem jaz.	Največ pove sama, še preveč vprašanj in odgovorov.	Vključenost v pogovore	IPS
B26	Zdi se mi vredno	Vredno	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
B27	saj se mi zdi, da na skupini veliko napredujemo skupaj	Napredovanje skupaj	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
B28	Negativne se ne spomnim nobene	Odsotnost negativne izkušnje	Negativna izkušnja	IPS
B29	pozitivna pa, ko sem imela v šoli določene probleme s sošolkami in smo ga skupaj z učiteljico in socialno pedagoginjo rešili na tej skupini	Pozitivna izkušnja z reševanjem problematike v šoli.	Pozitivna izkušnja z IPS	IPS
B30	Zelo vredno	Zelo vredno	Opis odnosa s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
B31	ne obnaša se hinavsko oziroma, da bila nesramna	Ni hinavska, nesramna	Lastnosti socialne delavke	Odnos s socialno delavko
B32	2- krat letno na srečanju skupine	2x letno na IPS	Pogostost stikov s socialno delavko	Odnos s socialno delavko
B33	Ne veliko	Ne veliko	Pogostost stikov/obiskov socialne delavke	Odnos s socialno delavko
B34	Domov pride na obisk ko se najavi sama, ko misli, da je to potrebno	Socialna delavka preceni potrebo po obisku na domu	Pogostost stikov/obiskov socialne delavke	Odnos s socialno delavko
B35	Razen na skupini nimava stika	Stiki samo na IPS	Način spremljanja rejništva	Odnos s socialno delavko
B36	Tam pa začne najprej z vprašanji po počutju, s stanjem v šoli in kako so odnosi v rejniški družini	Vprašanji po počutju, stanje v šoli in odnosi v rejniški družini	Način dela v IPS	IPS
B37	Ne toliko , rešujem rada sama svoje probleme	Ne toliko, sama rešuje probleme	Zaupanje socialni delavki	Odnos s socialno delavko
B38	Da bi imela večjo podporo	Večja podpora	Odnos s socialno delavko	Predlog za izboljšanje
B39	ali pa več informacij glede financ	Več informacij glede financ	Odnos s socialno delavko	Predlog za izboljšanje
B40	Da se rada pogovarja o	Rada pogovarja o	Lastnosti	Odnos s socialno

	temah, ki jo jaz vprašam	temah, ki jo vpraša	socialne delavke	delavko
B41	Mogoče, da bi se videle kdaj tudi same, da bi se lahko bolj odkrito pogovorile	Želja po bolj zasebnih stikih, ena na ena, zaradi odkritosti pogovora	Odnos s socialno delavko	Predlog za izboljšanje

OSEBA C:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
C1	Star sem 21 let	21 let	starost	Predstavitev sogovornika
C2	V Rejništvo sem prišel v 1. letniku gimnazije, ko sem bil star 16 let, tko da pet let	V prvem letniku gimnazije, 5 let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
C3	Želja po večjem osebnem napredku	Želja po osebnem napredku	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
C4	V mladinskem domu sva z sestro bila že okoli 3 leta in sva ga prerasla	Tri leta v mladinskem domu in ga prerasla	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
C5	Rabila sva nov korak v svojem življenju	Potreba po novem koraku v življenju	Razlogi za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
C6	Mladinski dom naju je utesnjeval s svojimi pravili	Utesnjevanje s pravili v mladinskem domu	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
C7	Najprej sem se zatekel v krizni center za mladostnike, kjer sva se odločila za odhod v mladinski dom	Najprej v kriznem centru, nato sama odločila za mladinski dom	Odločitev za mladinski dom	Ozadje rejništva
C8	Imela sva možnost odhoda v mladinski dom ali pa v rejniško družino	Možnost izbire med mladinskim domom in rejništvom	Odločitev za mladinski dom	Ozadje rejništva
C9	Ker naju je mami doma ustrahovala, da če ne bova pridna, da bova odšla v rejništvo, rejništvo nama je bilo predstavljeno kot negativna stvar, kjer te rejniki izkoriščajo za delo na kmetiji, zato sva se raje	Predstavitev rejništva kot negativne stvari	Predsodki glede rejništva	Ozadje rejništva

	odločila za mladinski dom			
C10	V mladinskem domu sva preživela okoli 3 leta, kjer sem osebnostno zelo napredoval	V treh letih v mladinskem domu napredoval	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
C11	V tem času sem spoznal bodočo rejnico, ki sva jo obiskovala čez vikende že v času prebivanja v mladinskem domu in je bila moja botra, ki je prispevala 25 evrov na mesec. Z njo sva prerasla okvirje mladinskega doma in počasi se je pojavila ideja, da bi k njej prišla za trajno	Ideja, da bi z mladinskega doma šla k sedanji rejnici	Odločitev za rejništvo	Ozadje rejništva
C12	Sam prehod iz mladinskega doma v rejniško družino ni bil posebej težek	Prehod iz mladinskega doma v rejniško družino ni bil težek	Prehod v rejniško družino	Ozadje rejništva
C13	V novem okolju mi je bilo všeč, da nimam več toliko omejitev kakor sem jih imel v mladinskem domu, ker tam je vse bilo postavljeno kot v vojski, vse je bilo kolektivizirano. Sicer drugače ne bi mogli funkcionirati in imeti red	Manj omejitev kot v mladinskem domu	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
C14	odnosi so postali bolj osebni	Bolj osebni odnosi	Spremembo po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
C15	lažje se dogovoriš za določene stvari	Lažji dogovori	Spremembo po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
C16	tudi drugačna je delitev dela	Drugačna delitev dela	Spremembo po prihodu v rejniško	Prednosti rejništva

			družino	
C17	Dobil sem občutek večje podpore in razumevanja kot v mladinskem domu	Občutek večje podpore in razumevanje	Spremembo po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
C18	Doživljam jo kot pomemben korak v mojem življenju, na boljše	Doživljanje rejništva kot pomembnega koraka na boljše	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
C19	Menim da, bi lahko danes slabše končal, če ne bi prišel v rejniško družino	Mnenje o slabši poti, če ne bi bilo rejništva	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
C20	Odnosi so v redu	Vredu odnosi	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
C21	S sestro imam bolj tesen odnos, ker je moja biološka sestra, ker sva že od otroštva skupaj	Bolj tesen odnos z biološko sestro	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
C22	Tud z ostalim dvema mam dober odnos, razumemo se	Z ostalim dvema dober odnos	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
C23	Običajno rabim malce več časa za sprejetje novih družinskih članov	Potreba po daljšem času za sprejetje novih članov	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
C24	Obravnavam pa ju kot družinska člana	Obravnava kot družinskih članov	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
C25	Stike z mamo imam enkrat na teden	Stiki z mamo enkrat tedensko	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
C26	Takrat nama pripravi kosilo, se pogovarjamo, družimo	Način stika: priprava kosila, pogovor in druženje	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
C27	in mislim, da je enkrat na teden zadosti za naju dva ter zanjo, ker midva nimava časa, ona pa ima šihofrenijo oziroma ne zmore več kot enkrat na teden	Mnenje o zadostnem stiku enkrat tedensko	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
C28	Rejništvo je dobro za stabilizacijo	Dobra stran rejništva	Zadovoljitev potreb	Prednosti rejništva

	razmer otroka , da se počuti varno in sprejeto	stabilizacija razmer in občutek varnosti in sprejetosti		
C29	Da so včasih rejniki pristranski	Pristranskost rejnikov	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C30	in nimajo spoštovanja do bioloških staršev	Nespoštovanje rejnikov do bioloških staršev	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C31	Da uporabljajo preteklost otroka, s tem mislim na njihove vzorce in travme iz preteklosti, v prepirih v svojo korist, kot da vsi problemi izhajajo iz njegove preteklosti, medtem ko problem tiči v čisto drugi stvari, ki nima nič z otrokovo preteklostjo in ne znajo prepoznati tega ter prevzeti odgovornosti za svoje obnašanje	Uporaba preteklosti v prepirih	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C32	Da včasih rejniki mislijo, da so najboljše osebe za pogovor in da mislijo, da razumejo vse pa to niso	Napačna ocena rejnika, da je najboljša oseba za pogovor	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C33	Mogoče pogrešam večjo podporo in razumevanje s strani rejnice glede moje ambicioznosti	Pogrešanje podpore in razumevanja s strani rejnice glede ambicioznosti	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C34	ter manj očitkov	Manj očitkov	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
C35	Nimam idej	Brez idej	Odsotnost idej	Predlogi za izboljšanje
C36	Sem slišal, nevem pa točno kaj bi to blo..	Slišal, nevednost o točnosti	Poznavanje IPS	IPS
C37	Če sem prau razumel kaj to je, sem ja	Vključen	Sodelovanje v skupini	IPS
C38	Enkrat do dvakrat letno	Enkrat do dvakrat letno	Pogostost IPS	IPS
C39	se srečamo na	Srečanje na CSD-ju	Sodelovanje v	IPS

	socialnem delu na sestanku z mamo, rejnico, socialno delavko, jaz in sestra	z mamo, rejnico, socialno delavko in skupaj z njima s sestro	skupini	
C40	in se pogovarjamo kako funkcionirajo zadeve	Pogovor o funkcioniranju raznih zadev	Načina dela v IPS	IPS
C41	Ne, nihče drug	Ne, nihče drug	Sodelovanje v skupini	IPS
C42	Ne	Ne	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
C43	Da	Da	Vključenost v pogovore	IPS
C44	Dobro je,	Dobro je,	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
C45	vredno je, da se takrat vsi skupi srečamo	Vredno je, skupno srečanje	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
C46	Niti ne	Odsotnost negativne/pozitivne izkušnje z IPS	Pozitivna/negativna izkušnja z IPS	IPS
C47	Vidiva se samo na letnem sestanku	Stik le enkrat letno	Pogostost stikov	Odnos s SD
C48	Ne vidiva se pogosto, ker nikoli ni problemov	Videnje nepogosto zaradi neproblematike	Opis odnosa S SD	Odnos s SD
C49	Ne	Ne obiskovanje, ne sodelovanje s šolo	Pogostost stikov/Obiskov	Odnos s SD
C50	Le te sestanki	Le sestanki	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
C51	Ne, ker nimava nobenega odnosa	Ne, zaradi odsotnosti odnosa	Zaupanje SD	Odnos s SD
C52	Zaupam pa se socialni delavki, ki sem jo imel včasih, ko sem živel pri mami in v domu.	Zaupanje bivši socialni delavki	Zaupanje SD	Odnos s SD
C53	Z njo še vedno ohranjam stik, ta se je vedno zavzela zame	Ohranjanje stika s prejšnjo, ker se je vedno zavzela	Odnos s prvotno socialno delavko	Odnos s SD
C54	Nič, od te ne.	Nič od te	Potrebe	Odnos s SD
C55	Kul je to, da je prijazna	Prijazna socialna delavka	Lastnosti SD	Odnos s SD
C56	Težko je najti dobre stvari pri osebi, ki jo vidiš enkrat al pa	Težko najti dobre stvari pri osebi, ki jo vidiš enkrat do dvakrat letno	Lastnosti SD	Odnos s SD

	dvakrat letno			
C57	Mogoče, da bi bila bolj fleksibilna kot osebnost	Bolj fleksibilna osebnost	Odnos s SD	Predlog za izboljšanje

OSEBA D:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
D1	18.	18	Starost	Predstavitev sogovornika
D2	V rejništvu sem 2 leti pa pol	2 leti in pol	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
D3	Čeprav sem pol leta imela vikend rejništvo, preden sem prišla za stalno	Pol leta vikend rejništvo	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
D4	V rejništvo sem prišla, ker doma niso bile dobre razmere	Neustrezne razmere doma	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
D5	S 14 leti so me namestili v mladinski dom v Maribor	Namestitev v Mladinski dom pred rejništvom	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
D6	Tam mi ni bilo všeč in zelo sem si želela iz tam in nazaj v Ljubljano	Želja po vrnitvi nazaj v Ljubljano	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
D7	Pobudo, da grem v rejništvo sem izrazila sama, ker sem si zelo želela oditi iz mladinskega doma	Sama izrazila željo po rejništvu	Odločitev za rejništvo	Ozadje rejništva
D8	V rejniško družino sem prišla iz mladinskega doma. Veselila sem se tega prehoda saj je to bila moja želja	Veselila se prehoda iz mladinskega doma v rejništvo, njena želja	Prehod v rejniško družino	Ozadje rejništva
D9	Iz matične družine v mladinski dom mi je pa bila težka izkušnja	Težka izkušnja	Prehod iz matične družine v institucijo	Ozadje rejništva
D10	Bila sem zelo žalostna, ker nisem razumela zakaj sem morala oditi	Žalostna zaradi nerazumevanja	Prehod iz matične družine v institucijo	Ozadje rejništva
D11	Bilo mi je zelo težko oditi, še posebej zato, ker sem odšla na drugi	Zelo težko zaradi selitve na drug konec Slovenije	Prehod iz matične družine v institucijo	Ozadje rejništva

	konec Slovenije			
D12	Vendar sem čez čas spoznala, da je to bilo vseeno bolje zame kot pa, če bi ostala doma	Spoznanje, da je bil odhod boljša stvar, kot če bi ostala doma	Prehod iz matične družine v institucijo	Ozadje rejništva
D13	Odkar sem v rejništvu se je moje življenje zelo spremenilo	Po prihodu v rejništvo življenje spremenilo	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
D14	Zgodilo se mi je veliko pozitivnih stvari	Zgodilo veliko pozitivnih stvari	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
D15	in tudi sama sem se zelo spremenila	Sprememba sebe	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
D16	Vesela sem, da sem prišla,	Vesela za odločitev	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
D17	in da se je moje življenje spremenilo na bolje	Sprememba življenja na bolje	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
D18	V rejništvu se počutim dobro in sprejeto	Dobro in sprejeto počutje	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
D19	Z vsemi imam dober odnos	Dober odnos z vsemi	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
D20	Odkar sem prvič prišla se počutim sprejeto	Občutek sprejetosti	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
D21	Vesela, sem da imam z rejnico kot tudi z ostalimi v rejniški družino zelo dober, odkrit odnos	Zelo dober, odkrit odnos z rejnico in ostalimi	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
D22	Zelo mi je všeč, da smo res kot ena prava družina in da ni to samo 'navidezno' ampak se imamo res radi	Občutek prave družine	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
D23	Z očetom nimam stikov že od drugega leta	Odsotnost stika z očetom	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
D24	Z mamo imam stike vendar redke. Vidim se z njo enkrat na približno 1 oz. 2 meseca. Preko telefona se slišiva z mamo približno na dva tedna	Redki stiki z materjo, enkrat na en ali dva meseca	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
D25	Rejniki te bolj spodbujajo, motivirajo k	Spodbujanje, motiviranje rejnikov k	Delo rejnikov	Prednosti rejništva

	različnim stvarjem, kot je izobrazba, šport...	različnim stvarjem		
D26	v rejništvu dobiš neko pravo vzgojo	Prava vzgoja	Nova znanje in izkušnje	Prednosti rejništva
D27	in te pripravljajo na samostojno in dobro življenje, da bo neki iz tebe.	Priprava na samostojno in dobro življenje	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
D28	V rejništvu se tudi počutiš varno.	Občutek varnosti	Zadovoljitev potreb	Prednosti rejništva
D29	Če nimaš želje it v rejniško družino lahko nastanejo problemi z odnosi, vsaj dokler se ne prilagodiš	Problemi z odnosi ob nestrinjanju z odhodom v rejniško družino		Slabosti rejništva
D30	Pa da se ti rejnik ne posveča dovolj.	Neposvečanje rejnikov	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
D31	Če prihaja do problemov z odnosi, menim, da je dobro, da se pogovorite med sabo in poskušate popraviti stvari, ki so moteče	Pogovor v primeru težav z odnosi : konstruktivno reševanje problemov	Rejniška družina	Predlogi za izboljšanje
D32	Ne poznam te skupine	Nepoznavanje skupine	Poznavanje IPS	IPS
D33	Sem	Vključena	Sodelovanje v skupini	IPS
D34	enkrat letno imam to	Enkrat letno	Pogostost IPS	IPS
D35	Pogovarjamo se o odnosih in pa šoli največ	Pogovor o odnosih in šoli	Način dela v IPS	IPS
D36	Rejnica, jaz in socialna delavka. Tudi mami, kadar pride	Rejnica, jaz, socialna delavka, včasih mami	Sodelovanje v skupini	IPS
D37	Ne, v teh dveh letih se še ni..	Ne v teh dveh letih se ni priključil drug	Sodelovanje v skupini	IPS
D38	Pa ne vem, mislim, da ne.	Mislim, da ne	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanj	IPS
D39	So mi kar stresna.	Stresnost srečanj	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanj	IPS
D40	Mislil da ja, že po naravi ne govorim rada.	Ja vključujejo v pogovore	Vključenost v pogovore	IPS
D41	Kokr sm že rekla,	Stresno	Mnenje o	IPS

	zna bit kr stresno, če smo vsi na kupu		koristnosti IPS	
D42	Drugače pa vredu, ker smo vsaj enkrat na leto vsi skupaj	Vredn, vsaj enkrat letno vsi skupaj	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
D43	Nobene preveč pozitivne in nobene preveč negativne	Odsotnost pozitivne ali negativne izkušnje	Pozitivna/negativna izkušnja z IPS	IPS
D44	Menim, da imam dober odnos s socialno delavko	Dober odnos s SD	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
D45	Lahko ji povem, če kaj rabim	Lahko povem, če kaj rabim	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
D46	ali če me kaj moti	Ali če me kaj moti	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
D47	in ona mi zmeraj pomaga	Vedno pomaga	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
D48	Redki	Redki stiki	Pogostost stikov s SD	Odnos s SD
D49	Načeloma 1 – 2x letno razen, če je kaj nujnega	1-2x letno	Pogostost stikov s SD	Odnos s SD
D50	Nimava pogostih stikov	Nimava pogostih stikov	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
D51	S šolo je sodelovala, ko sem se prešolala, pomagala se mi je vpisati, zrihtati diferencialne izpite	Sodelovanje SD s šolo pri prešolanju	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
D52	Ma redn stik z rejnico	Redn stik z rejnico	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
D53	Velikokrat sem se obrnila na njo, ko so bile kakšne težave z mam	Obrnitev na SD pri težavah z mam	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
D54	Vedno je pripravljena pomagati.	SD vedno pripravljena pomagati	Lastnosti SD	Odnos s SD
D55	Ja, sedaj malo manj	Sedaj malo manj	Zaupanje SD	Odnos s SD
D56	ampak, ko sem bila v domu, sem se ji kar, ker nisem imela nobenga razen nje	V domu zaupala	Zaupanje SD	Odnos s SD
D57	Nič. Sem zadovoljna z vsem	Nič, zadovoljna z vsem	Potrebe	Odnos s SD
D58	Všeč mi je, da je zelo prijazna	Prijazna	Lastnosti SD	Odnos s SD
D59	in, da mi toliko pomaga	Veliko pomaga	Lastnosti SD	Odnos s SD
D60	Nikoli ji ni težko kaj narediti	Ni ji težko narediti nič	Lastnosti SD	Odnos s SD
D61	Spremenila ne bi nič	Nič spremenila	Spremembe	Odnos s SD

OSEBA E:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
E1	13 let	13 let	Starost	Predstavitev sogovornika
E2	Šest let sem v rejništvu, od sedmega leta	Šest let v rejništvu, od sedmega leta	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
E3	Alkoholizem in nasilje	Alkoholizem in nasilje	Razlog za namestitve v rejniško družino	Ozadje rejništva
E4	Predvsem z veliko žalosti in pa občutki krivde	Velika žalost in občutki krivde	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
E5	Kot nekaj koristnega in dobrega	Kot nekaj koristnega in dobrega	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
E6	Počutim se sprejeto, srečno, varno in pa veselo.	Občutek sprejetosti, sreče, varnosti in veselja	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
E7	Dober	Dober	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
E8	Imamo se radi in si veliko pomagamo med sabo	Imamo se radi, pomagamo med sabo	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
E9	Fino nam je	Fino nam je	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
E10	Z mamom enkrat na teden	Enkrat tedenski stik z mamom	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
E11	z očetom redkeje	Redkejši stik z očetom	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
E12	V napredku v šoli in življenju,	Napredek v šoli in v življenju	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
E13	v samostojnosti,	Samostojnost	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
E14	v pripravljenosti pomagati drugim ljudem, s tem mislim prejemanje in dajanje	Pripravljenost pomagati drugim	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
E15	Morda, če kdo ne pride v pravo družino.	Če kdo ne pride v pravo družino		Slabosti rejništva
E16	V moji izkušnji vidim samo prednosti.	Izkušnja samo prednosti		Slabosti rejništva
E17	Ne vem	Ne vem	Odsotnost idej	Predlogi za izboljšanje
E18	Ne, ravno	Ne, ravno	Poznavanje IPS	IPS
E19	Nisem vedel, kako se imenuje	Neznanje o imenovanju	Poznavanje IPS	IPS
E20	Vem pa, da se na CSD dobivamo in	Pogovori in dobivanje na CSD	Način dela v IPS	IPS

	pogovorimo o preteklem obdobju in načrtih za naprej	o preteklem obdobju in o načrtih za naprej		
E21	Lani sem bil prvič	Prvič lani	Sodelovanje v skupini	IPS
E22	Mama, oče, jaz, če sem povabljen, rejnica in socialna delavka	Mama, oče, jaz ob povabilu, rejnica in socialni delavci	Sodelovanje v skupini	IPS
E23	Enkrat na leto	Enkrat letno	Pogostost IPS	IPS
E24	Ne	Ne	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
E25	Da	Da	Vključenost v pogovore	IPS
E26	Bil sem samo enkrat, lani in sem imel priložnost govoriti in odgovarjati na vprašanja	Imel priložnosti govoriti in odgovarjati na vprašanja	Vključenost v pogovore	IPS
E27	Redno preverjanje in obveščanje o življenju v rejniški družini in o življenju staršev	Redno preverjanje in obveščanje o življenju v rejništvu in življenju matične družine	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
E28	Zavedam se, da jo lahko pokličem, če jo potrebujem	Lahko pokličem, če potrebujem	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
E29	Na IPS-u in preko rejnice	IPS in stik z rejnico	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
E30	Ni potrebno, ker vse štima	Ni potrebno, ker vse štima	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
E31	Pogovori s rejnico in IPS	Pogovori z rejnico in IPS	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
E32	Pomagala je pri spoznavanju z rejniško družino	Pomoč pri spoznavanju z rejniško družino	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
E33	V naši rejniški družini se vse zmenimo med sabo in nismo nikoli potrebovali posebne pomoči socialne delavke razen osnovnih informacij ali ponudb za počitnice in morebitne novoletne prireditve	Nepotreba po pomoči socialne delavke razen v določenih primerih: informacije, počitnice, prireditve	Potrebe	Odnos s SD

E34	Ne vidim je pogosto	Ne vidim je pogosto	Odnos s SD	Predlog za izboljšanje
E35	Jasno pokaže, da ji je pomembno moje počutje	Pokaže pomembnost uporabnikovega počutja	Lastnosti SD	Odnos s SD

OSEBA F:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
F1	Star sem 19 let	19 let	Starost	Predstavitev sogovornika
F2	5 let	5 let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
F3	Potem, ko so očeta zaprli, je mama postala odvisna in ni več skrbela zame, niti tako niti finančno	Oče v zaporu, mama odvisna, ni več skrbela fizično in finančno	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
F4	Rejnica je moja teta, tako da zame ni bilo to neko novo okolje	Rejnica teta, ni bilo novo okolje	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
F5	in sem prehod doživljal kot neko dobro stvar	Doživljanje prehoda kot dobre stvari	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
F6	bolše kot če bi mogel iti v kakšen dom ali kam drugam, v drugo rejniško družino	Bolje kot če bi mogel v dom ali drugo rejniško družino	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
F7	Boljše kot je bilo doma	Bolje kot doma	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
F8	ni vsakodnevnih prepirov in tenzij	Ni več prepirov in tenzij	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
F9	Imam kar potrebujem	Potrebe zadoščene	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
F10	Nobenemu pa ne rečem, da sem v rejništvu, ampak, če že vpraša, da živim pri teti	Nobenemu ne reče, da je v rejništvu, ampak, da živi pri teti	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
F11	Vredu	Vredu	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
F12	ampak se je dosti spremenilo med nami odkar dejansko živim pri teti	Spremembe v družini odkar živi pri teti	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
F13	Prej sva imela bolj zaupen in kulski odnos	V preteklosti bolj zaupen in kulski odnos	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
F14	Drugače se vreda razumemo	Drugače vreda razumejo	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
F15	Z očetom imam stike	Stiki z očetom	Stiki z matično	Ozadje rejništva

	enkrat na mesec, ko ga obiščeva skupaj s teto	enkrat mesečno ob obisku s teto	družino	
F16	Z mamom pa ima stike bolj teta, se slišiva po telefonu, vidiva pa se zelo redko	Stiki z mamom po telefonu, fizični redki, z njo ima stike redno	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
F17	V mojem primeru pri tem, da sem lahko ostal v znanem okolju, da mi ni bilo potrebno menjati šole ali prijateljev	Ni bilo potrebno menjati okolja, lahko ostal v znanem		Prednosti rejništva
F18	pa to da nekdo skrbi zate	Skrb nekoga zate	Zadovoljitev potreb	Prednosti rejništva
F19	in ti daje tisto neki nadomestnaga, kar doma ne moreš dobiti	Dajanje nadomestnega, ki ga doma ne moreš dobiti	Zadovoljitev potreb	Prednosti rejništva
F20	Mogoče to, da veš da to vseeno ni tvoja prava družina, kokol se pretvarjaš, da to je	Zavest o tem, da to ni tvoja prava družina, kljub pretvarjanju, da je	Občutki	Slabosti rejništva
F21	Pa nimam nobenega prou konkretnega	Nobenega konkretnega predloga	Odsotnost idej	Predlogi za izboljšanje
F22	Kako individualna projektna skupina? Hm, ne	Hm, ne	Poznavanje IPS	IPS
F23	Imajo oziroma imamo ja	Imajo oziroma imamo	Sodelovanje v skupini	IPS
F24	se mi zdi da, enkrat letno te sestanke	Enkrat letno	Pogostost IPS	IPS
F25	Jaz sem bil prisoten ene dvakrat. Letos še ni bil, lani pa predlani pa sem bil	Sam prisoten dvakrat, lani in predlani	Sodelovanje v skupini	IPS
F26	Drugače pa pripeljejo očeta, teta je zraven, mama je bila enkrat in pa socialni delavec	Oče, teta-redno, mama enkrat in socialni delavec	Sodelovanje v skupini	IPS
F27	Jaz mislim, da je to čisto dovolj	Čisto dovolj	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
F28	Ponavadi bolj govorijo oni, sploh socialni delavec in teta	Bolj govorijo oni, predvsem socialni delavec in teta	Vključenost v pogovore	IPS
F29	Mene pa vprašajo kaj o šoli	Vprašanja o šoli	Vključenost v pogovore	IPS
F30	Pa kaj jaz vem, zdi	Vredu, da je- nič	Mnenje o	IPS

	se mi vrede, da je, če pa ga nebi bilo pa tudi ne bi bilo nič hudega	hudega, če ga nebi bilo	koristnosti IPS	
F31	Not really	Odsotnost negativne/pozitivne izkušnje		IPS
F32	Vredu, nič posebnega	Vredu, nič posebnega	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
F33	Če bi ga mogel opredeliti med znanecem in prijateljem, bi bil pač znanec	Opredelitev kot znanca, ne prijatelja	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
F34	Včasih so se mi zdeli bolj pogosti, ko smo še živeli doma	V matični družini bolj pogosti	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
F35	Odkar pa sem v rejništvu, pa sem ga videl dvakrat in pa na dedku mrazu decembra, ki ga center vedno organizira	V rejništvu le dvakrat in na dedku mrazu	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
F36	Sploh ne, obiskal nas je enkrat	Obisk enkrat	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
F37	Velikokrat pokliče teto- rejnico in jo vpraša glede mene	Klic rejnici in vprašanja glede njega	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
F38	drugače pa na teh sestankih	Na sestankih	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
F39	Vedno pa me povabi na tega dedka mraza in obdarovanje	Povabilo na dedka mraza in obdarovanje	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
F40	Ne vidim priložnosti, da bi se mu	Brez priložnosti	Zaupanje SD	Odnos s SD
F41	Nikoli nisva sama	Nikoli sama	Zaupanje SD	Odnos s SD
F42	Mogoče pa res kakšen pogovor na samem, tudi glede očeta in mame, saj se s teto o tem zelo težko pogovarjam, kaj šele s kom drugim	Pogovor na samem glede očeta in matere, saj se o tem s teto ne more pogovarjati	Odnos s SD	Predlog za izboljšanje
F43	Da je tak kul tip, skoliran	Kul, skoliran tip	Lastnosti SD	Odnos s SD
F44	Nikol ne pritiska kej preveč	Ne pritiska	Lastnosti SD	Odnos s SD
F45	pa hitro preceni, če je kakšna situacija taka	Preceni situacijo in jo obrne v	Lastnosti SD	Odnos s SD

	čudna in zlo hitr obrne pol to v kakšno smešno prigodo	duhovitost		
F46	Ma smisel za humor	Ima smisel za humor	Lastnosti SD	Odnos s SD
F47	Mogoče to, da bi bil kdaj bolj nepristranski	Nepristranskost SD	Odnos s SD	Predlog za izboljšanje

OSEBA G:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
G1	Stara sem 14 let, no poleti bom 15.	14 let, kmalu 15	Starost	Predstavitev sogovornika
G2	4 leta	4 leta	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
G3	Ja mami je mela težave z alkoholom	Težave z alkoholom pri materi	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
G4	Zelo malo se spominjam, kljub temu, da to ni toliko nazaj	Odsotnost spominov	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
G5	Vem, da mi je bilo zelo težko, ampak sem se kar hitro navadila	Težek prehod, a hitro navadila	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
G6	Počutim se čist vredu	Čist vrede	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
G7	Mislim, da se kar razumemo	Kar razumejo	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
G8	Zdej, ko imata dojenčka, se je sicer malo spremenilo in se včasih čutim nekoliko odveč	Zaradi novega družinskega člana so se odnosi nekoliko spremenili, občutek biti odveč	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
G9	drugače pa sem vesela, da sta me vzela za svojo	Vesela, da sta jo vzela za svojo	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
G10	Tudi drugi družinski člani me dobro sprejemajo, oni pa ne delajo razlik	Dobro sprejemanje drugih družinskih članov, ne delanje razlik	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
G11	Oba mi tudi pomagata s šolo, ker imam velik težav z matematiko, kar mi mami nikoli ni	Pomoč pri šoli, kar v matični družini ni bilo	Delo rejnikov	Prednosti rejništva
G12	Mami pride vsak drug vikend k nam	Obisk matere na domu rejniške	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva

	na obisk	družine vsak drug vikend		
G13	Jaz ne rada hodim k njej ker ima novega fanta, zato smo se zmenili, da pride kar ona.	Odsotnost želje po obiskih pri materi zaradi novega partnerja	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
G14	Velka prednost je to da so zdaj doma zadeve urejene	Urejene zadeve	Spremembe po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
G15	Ni dretja, grdih besed, čudnih tipov	Brez dretja, grdih besed in čudnih tipov	Konstruktivno reševanje težav	Prednosti rejništva
G16	Slabo je to da sm dostkrat odveč, saj dojenček potrebuje velik pozornosti	Občutek biti odveč	Občutki	Slabosti rejništva
G17	Rejnik je tut bolj strog k mami	Strog rejnik	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
G18	teži mi okol ocen pa fantov	Teži glede ocen in fantov	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
G19	Ne razume me okoli tega	Nerazumevanje rejnika	Delo rejnikov	Slabosti rejništva
G20	Da bi se kdo pogovoru z njem okol tega da sm pač najstnica s svojimi potrebami	Pogovor z rejnikom glede najstniške situacije	Rejniška družina	Predlogi za izboljšanje
G21	Nisem	Nisem	Poznavanje IPS	IPS
G22	Vem da morta rejnika hodit vsake tolk na centr	Rejnika hodita na CSD	Sodelovanje v skupini	IPS
G23	Tut mene vsake tolk kej povabjo	Povabilo tudi nje	Sodelovanje v skupini	IPS
G24	ampak ne maram hodit	Ne mara hodit	Sodelovanje v skupini	IPS
G25	Mami, učiteljica iz šole, socialna delavka pa psihologinja in mi trije	Mami, učiteljica, socialna delavka, psihologinja in oni iz rejniške družine	Sodelovanje v skupini	IPS
G26	Sploh ne	Sploh ne	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanjih	IPS
G27	Še preveč . Sam o šoli bi se pogovarjal	Še preveč, pogovori le o šoli	Vključenost v pogovore	IPS
G28	Nevem	Nevem	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
G29	Mal se pomenjo med	Pogovor drug z	Mnenje o	IPS

	sabo	drugim	koristnosti IPS	
G30	to je fajn ampak mene itak ne upoštevajo	Neupoštevanje nje	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
G31	Fajn je k je učiteljica zavrnila in pol me tut v šoli mal bolj razume, če sm kaj slabe volje al pa nimam dobrih ocen. Potem ne dreza vame ker itak ve kaj se dogaja	Prisotnost učiteljice na IPS in tako boljše razumevanje situacije (slaba volja, slabe ocene)	Pozitivna izkušnja z IPS	IPS
G32	Ja pač prijazna je do mene, velik vprašanj mi zastavi	Prijazna do nje, zastavlja veliko vprašanj	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
G33	Všeč mi je ker so nama všeč iste serije	Všeč zaradi istih serij, ki jih gledata	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
G34	Pol se lažje pogovarjaš z nekom k ma neki skupnega s tabo	Lažji pogovor o skupnih stvareh	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
G35	Kar velikrat nas obišče, takrat me vedno pelje na kakšen sladoled ali pa mi kaj prinese	Pogosti obiski s sladoledom ali prinašanjem daril	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
G36	Na dva meseca približno	Približno na dva meseca	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
G37	Z učiteljo se velikrat pogovarja, v šolo pa pride na kakšen sestanek	Pogovor z učiteljico, sestanki na šoli	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
G38	Z obiski in pa klici	Obiski in klici	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
G39	Ja, velikrat ji povem kako je bilo ko je bila mami na obisku, o težavah v šoli in s prijatelji	Velikokrat o stvareh povezanih z materinim obiskom, težavah v šoli in prijateljicami	Zaupanje SD	Odnos s SD
G40	Super mi je, takšna kokr je	Super, kakršna je	Lastnosti SD	Odnos s SD
G41	Da ni tok resna pa stroga, pa da je mlada	Všeč, da ni resna in stroga ter da je mlada	Lastnosti SD	Odnos s SD
G42	Fajn se je z njo pogovarjat ker ne govori samo o problemih ampak tut tko o normalnih	Pogovor tudi o drugih stvareh, ne samo o težavah	Opis odnosa s SD	Odnos s SD

	stvarah			
G43	Da nebi mami povedala tok kar ji povem, da bi bil najin odnos bolj zaupen	Bolj zaupen odnos	Odnos s SD	Predlog za izboljšanje

OSEBA H:

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
H1	16 let	16 let	Starost	Predstavitev sogovornika
H2	V rejništvu sem od svojega 11 leta, torej že skoraj pet let.	Od 11 leta, skoraj 5 let	Trajanje rejništva	Ozadje rejništva
H3	Ko sem bila stara devet let mi je umrla mami	Smrt mame pri devetih letih	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
H4	Oči se po tem ni mogel pobrati in ni preveč dobro skrbel zame, me je bolj zanemarjal	Nemoč očeta po smrti, neprimerna skrb zanjo in zanemarjanje	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
H5	Kasneje sem šele razumela, pa mi je tut sam povedal, da je imel še neke težave z denarjem po mamicini smrti	Prisotnost finančnih težav po smrti matere	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
H6	Tako, da je več razlogov pripeljalo do tega, da ni mogel dobro skrbeti zame	Več razlogov pripeljalo do namestitve	Razlog za namestitev v rejniško družino	Ozadje rejništva
H7	Mislim, do takrat, ko je mami umrla smo bli čisto normalna družina in smo hodil okoli na izlete in počel veliko skupaj	Pred smrtjo matere normalna družina, hodili na izlete in imeli skupne aktivnosti	Situacija pred rejništvom	Ozadje rejništva
H8	In ko sem morala stran od njega mi je blo težko, sem ga pogrešala	Težka ločitev od očeta, pogrešanje	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
H9	Mislim še zdej ga pogrešam, ker se bolj malokrat vidi	Pogrešanje očeta zaradi odsotnosti stikov	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
H10	ampak se mi zdi, da mi je zdej lažje, mogoče zato ker se dobro počutim pri Barbari in je manj stresno	Trenutno situacija lažja zaradi dobrega počutja pri rejnici in manj stresa	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva

H11	Pa še z eno rejenko, Anjo, se že od začetka dobro zastopiva, je eno leto starejša pa mi je pomagala, ko sem prišla v rejniško družino, ker je bila ona tam že od prej	Pomoč druge mladostnice v rejništvu in zato lažji prehod	Prehod iz matične v rejniško družino	Ozadje rejništva
H12	Na začetku se mi zdi, da sem mela malo odklona do vsega skupaj, sem hotla bit z očijem	Začetni odklon do rejništva zaradi želje po bivanju z očetom	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
H13	Ampak, ko sem se navadla vseh novih ljudi in pa novega okolja je blo lažje	Lažje doživljanje po tem, ko se je navadila novih ljudi in okolja	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
H14	Zdej se mi zdi da normalno funkcioniramo, kot neka normalna družina, mogoče z malo drugačnimi problemi, sej ubistvu nismo čist navadna	Normalno funkcioniranje rejniške družine kot normalne družine, z malo drugačnimi težavami zaradi neobičajnosti družine	Doživljanje rejniške izkušnje	Ozadje rejništva
H15	Zdi se mi, da se z Barbaro, to je moja rejnica, dobro razumeva	Dober odnos in razumevanje z rejnico	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
H16	mi pomaga tut takrat, ko mi v šoli ne gre ali pa če se z očijem kej skregam, ko govoriva po telefonu	Pomoč rejnice pri šolskih težavah in pri prepirih z očetom	Odnosi v rejniški družini	Ozadje rejništva
H17	Z očijem se slišiva po telefonu parkrat na mesec, vidiva se pa bolj redko	Stiki z očetom preko telefona parkrat mesečno, fizično redkeje	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
H18	Ampak se mi zdi, da mu gre na bolje, se trudi	Trud očeta, viden napredek	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
H19	In upam, da bova lahko kdaj spet skupaj se družila bolj pogosto ali pa da se bom lahko vrnila domov in skrbela zanj	Želja po pogostejših druženjih in vrnitvi domov v prihodnosti	Stiki z matično družino	Ozadje rejništva
H20	Se mi zdi, da se je moje življenje bolj	Stabilizacija življenja	Spremembo po prihodu v	Prednosti rejništva

	stabiliziralo		rejniško družino	
H21	pa mogoče mi je lažje zaradi mami	Lažje zaradi materine smrti	Spremembo po prihodu v rejniško družino	Prednosti rejništva
H22	Mislím sej zdej znám že poskrbeti zase	Zna poskrbeti zase	Nova znanja in izkušnje	Prednosti rejništva
H23	ampak prej, ko sem bla pa še mlajša, je pa sigurno prednost to, da nekdo dejansko skrbi zate	Nekdo skrbi zate	Delo rejnikov	Prednosti rejništva
H24	Da ti kuha, da dejansko ješ tudi doma, ne samo kosila v šoli	Kuhanje rejnikov	Delo rejnikov	Prednosti rejništva
H25	Pa, da ti pomaga pri šoli	Pomoč pri šoli	Delo rejnikov	Prednosti rejništva
H26	Čeprav se navadiš živeti pri njih in se dobro razumete, to še vedno ni tvoja družina	Kljub življenju pri njih in dobrem odnosu, to še vedno ni tvoja družina	Občutki	Slabosti rejništva
H27	Nisi tko navezan nanjo	Nisi tako navezan nanjo	Občutki	Slabosti rejništva
H28	neki ti manjka, ne vem kako bi povedala	Občutek, da nekaj manjka	Občutki	Slabosti rejništva
H29	Mislím, da sem jest imela kar srečo, nam gre kar dobro, glede na to kaj slišim za kakšne rejniške družine	Sreča, glede izbire rejniške družine, glede na slišano	Delo rejnikov	Prednosti rejništva
H30	Ne vem kaj bi lahko izboljšali	Ne vem kaj bi lahko izboljšali	Odsotnost idej	Predlogi za izboljšanje
H31	Mogoče mam srečo, da je v rejniški družini še ena punca, s katero se dobro razumeva, pa malo deliva spomine na družine, če nama je težko. Mogoče je to dobra rešitev.	Delitev spominov ob težkih trenutkih z drugo punco v rejništvu	Rejniška družina	Predlogi za izboljšanje
H32	Ja, te besedo socialna delavka vedno ponavlja, tako da vem	Poznavanje, zaradi ponavljanja socialne delavke o tem	Poznavanje IPS	IPS
H33	V tej skupini sem tudi že od začetka	Prisotna v skupini od začetka	Sodelovanje v skupini	IPS
H34	čeprav mi je bilo včasih, ko sem bila	V preteklosti zaradi starosti	Sodelovanje v skupini	IPS

	majhna malo nerodno in nisem vedla kaj naj na teh sestankih počnem	neprijetno na sestankih		
H35	danes pa na njih sodelujem in so mi všeč	Danes sodeluje in so ji všeč	Sodelovanje v skupini	IPS
H36	Oči pride, rejnica, jaz in pa socialna delavka	Oče, rejnica, ona in socialna delavka	Sodelovanje v skupini	IPS
H37	Ob začetku šole, ob novem letu, pa ob koncu šole	Ob začetku šole, začetku leta in koncu šolskega leta	Pogostost IPS	IPS
H38	Sestanek imamo gluh naslednji teden	Predviden sestanek v naslednjem tednu	Pogostost IPS	IPS
H39	Zdi se mi, da so naša gluh vreda pogosta, saj v teh parih mesecih res lahko vidiš napredek in pa če smo se držali tega, kar smo se zmenili	Pogostost srečanj primerna zaradi vidnega napredka in dogovorov	Mnenje o potrebnosti pogostejših srečanj	IPS
H40	Ja, vedno lahko povem, kar želim	Možnost povedati, kar želi	Vključenost v pogovore	IPS
H41	in se mi zdi, da me sedaj sprejemajo kot eno izmed njih, enakovredno mislm	Sprejemanje kot enakovredne govornice	Vključenost v pogovore	IPS
H42	Kokr sem že rekla, lahko vidiš napredek	Viden je napredek	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
H43	tako pri nas v družini, pa tudi pri očetu	Napredek viden v rejniški družini in pri očetu	Mnenje o koristnosti IPS	IPS
H44	Ja, lani ko sem imela veliko težav s tem v katero srednjo šolo naj se vpišem in se z rejnico o tem nisva strinjali, mi je bilo super, da smo se na sestanku o tem pogovorili in so mi veliko svetovali	Pri težavah pri vpisovanju in izbiri srednje šole, kjer je bilo prisotno nestrinjanje z rejnico in so se na tem sestanku pogovorili	Pozitivna izkušnja z IPS	IPS
H45	Všeč mi je bilo to, da je lahko tudi oče odločal oziroma dal mnenje o tem, se mi zdi da mu to veliko pomeni, meni pa tudi	Pozitivna izkušnja s tem, da ja lahko odločal tudi oče.	Pozitivna izkušnja z IPS	IPS

H46	Vredu	Vredu	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
H47	zdi se mi zelo prijazna	Zelo prijazna	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
H48	in velikokrat je tudi iskrena in mi pove kaj si misli, kar mi je pri ljudeh všeč	Iskrenost socialne delavke	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
H49	Tudi sama sem zelo iskrena do nje in zato se mi zdi, da imava zelo dober odnos	Zaradi lastne iskrenosti in njene iskrenost- > dober odnos	Opis odnosa s SD	Odnos s SD
H50	Poleg sestankov me velikrat pokliče in vpraša o tem kako mi gre	Pogosti telefonski klici	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
H51	da mi vedeti, da če imam kakršno koli težavo, da se lahko vedno obrnem nanjo	Možnost obrnitve nanjo v primeru težave	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
H52	Obiskuje ne	Obiskuje ne	Pogostost stikov/obiskov SD	Odnos s SD
H53	s šolo pa je sodelovala v osnovni šoli, ko je večkrat prišla in smo imeli sestanek skupaj s psihologinjo	Sodelovanje s šolo v osnovni šoli s sestanki s psihologinjo	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
H54	kar mi je bilo všeč, da smo bile samo mi tri	Všeč, da so bile le tri	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
H55	Torej sestanki in klici	Sestanki in klici	Način spremljanja rejništva	Odnos s SD
H56	Če imava kdaj priložnost biti same ja, ji kar povem	Zaupanje ob priložnosti (če sta same)	Zaupanje SD	Odnos s SD
H57	Da bi še malo bolj pomagala očiju	Večja pomoč SD matični družini oz. očetu	Matična družina	Predlogi za izboljšanje
H58	in pa da bi imele več stikov na samem	Več samostojnih stikov	Odnos s SD	Predlogi za izboljšanje
H59	To, da ji res lahko zaupam	Lahko zaupa	Lastnosti SD	Odnos s SD
H60	in da kar ji povem, ostane med nama	Povedano ostane znotraj odnosa	Lastnosti SD	Odnos s SD
H61	Pa da se lahko z njo pogovorim o očetu, kar se z rejnico ne morem	Možnost pogovora o očetu	Lastnosti SD	Odnos s SD

H62	Razen, da bi se večkrat videle na samem ne	Več stika na samem	Odnos s SD	Predlogi za izboljšanje
H63	Vem pa, da ima veliko dela in da to ni mogoče	Zavedanje o prezasedenosti SD	Odnos s SD	Predlogi za izboljšanje

PRILOGA 4: OSNO KODIRANJE

PREDSTAVITEV SOGOVORNIKA

STAROST :

- 21 let (A1,C1)
- 18 let (B1, D1)
- 13 let (E1)
- 19 let (F1)
- 14 let, kmalu 15(G1)
- 16 let (H1)

ŠOLANJE:

- Srednja šola(B5)

OZADJE REJNIŠTVA

TRAJANJE REJNIŠTVA:

- Od petnajstega leta- 6 let (A2)
- Vikend rejništvo: dve leti (A3)
- Od četrtega leta- 14 let (B2)
- V prvem letniku gimnazije- 5 let (C2)
- 2 leti in pol (D2)
- Pol leta vikend rejništvo (D3)
- Šest let v rejništvu, od sedmega leta (E2)
- 5 let (F2)
- 4 leta (G2)
- Od 11 leta, skoraj 5 let(H2)

SITUACIJA PRED REJNIŠTVOM

- Nameščena v mladinskem domu (A4)
- Navezovanje stikov z rejnico v mladinskem domu (A5)
- Tri leta v mladinskem domu in ga prerasla (C4)
- Utesnjevanje s pravili v mladinskem domu (C6)
- V treh letih v mladinskem domu napredoval (C10)
- Namestitev v mladinski dom pred rejništvom (D5)
- Želja po vrnitvi nazaj v Ljubljano (D6)
- Pred smrtjo matere normalna družina, hodili na izlete in imeli skupne aktivnosti (H7)

RAZLOG ZA NAMESTITEV V REJNIŠKO DRUŽINO

- Alkoholizem in zanemarjanje (A19)

- Različna družinska problematika: alkohol, nestrinjanje, prepiri in premajhna finančna sredstva za vzdrževanje otrok (B3)
- Želja po osebnem napredku (C3)
- Potreba po novem koraku v življenju (C5)
- Neustrezne razmere doma (D4)
- Alkoholizem in nasilje (E3)
- Oče v zaporu, mama odvisna, ni več skrbela fizično in finančno (F3)
- Težave z alkoholom pri materi (G3)
- Smrt matere pri devetih letih (H3)
- Nemoč očeta po smrti, neprimerna skrb zanjo in zanemarjanje (H4)
- Prisotnost finančnih težav po smrti matere (H5)
- Več razlogov pripeljalo do namestitve (H6)

ODLOČITEV ZA REJNIŠTVO:

- Neustrezne razmere v mladinskem domu (A6)
- Poskus rejništva (A8)
- Ideja, da bi z mladinskega doma šla k sedanji rejnici (C11)
- Sama izrazila željo po rejništvu (D7)

ODLOČITEV ZA MLADINSKI DOM:

- Predsodki o rejništvu na začetku (A7)
- Najprej v kriznem centru, nato sama odločila za mladinski dom (C7)
- Možnost izbire med mladinskim domom in rejništvom (C8)

PREHOD IZ MATIČNE V REJNIŠKO DRUŽINO:

- Vredu, »ful fajn« prehod iz matične v rejniško družino (A9)
- Spominjanje očeta in spremstva socialne delavke (B4)
- Prehod iz mladinskega doma v rejniško družino ni bil težek (C12)
- Veselila se prehoda iz mladinskega doma v rejništvo, njena želja (D8)
- Velika žalost in občutki krivde (E4)
- Rejnica teta, ni bilo novo okolje (F4)
- Doživljanje prehoda kot dobre stvari (F5)
- Bolje kot če bi mogel v dom ali drugo rejniško družino (F6)
- Odsotnost spominov (G4)
- Težek prehod, a hitro navadila (G5)
- Težka ločitev od očeta, pogrešanje (H8)
- Pomoč druge mladostnice v rejništvu in zato lažji prehod (H11)

DOŽIVLJANJE REJNIŠKE IZKUŠNJE

- Vredu (A12)
- Dobro počutje (B8)
- Doživljanje rejništva kot pomembnega koraka na boljše (C18)
- Mnenje o slabši poti, če ne bi bilo rejništva (C19)
- Vesela za odločitev (D16)
- Sprememba življenja na bolje (D17)
- Dobro in sprejeto počutje (D18)
- Kot nekaj koristnega in dobrega (E5)
- Občutek sprejetosti, sreče, varnosti in veselja (E6)
- Bolje kot doma (F7)
- Ni več preprirov in tenzij (F8)
- Potrebe zadoščene (F9)
- Nobenemu ne reče, da je v rejništvu, ampak, da živi pri teti (F10)

- Čist vredu(G6)
- Pogrešanje očeta zaradi odsotnosti stikov(H9)
- Trenutno situacija lažja zaradi dobrega počutja pri rejnici in manj stresa (H10)
- Začetni odklon do rejništva zaradi želje po bivanju z očetom(H12)
- Lažje doživljanje po tem, ko se je navadila novih ljudi in okolja(H13)
- Normalno funkcioniranje rejniške družine kot normalne družine, z malo drugačnimi težavami zaradi neobičajnosti družine(H14)

MATIČNA DRUŽINA:

- Prisotnost matere, odsotnost očeta (A15)
- Invalidska upokojitev matere (A17)
- Mati duševna bolnica (A18)

STIKI Z MATIČNO DRUŽINO:

- Stiki enkrat, oziroma dvakrat tedensko in telefonsko (A16)
- Dvakrat mesečni stiki in vsakodnevni stiki po telefonu z očetom, z mamo, ko ima sama čas (B10)
- Stiki z mamo enkrat tedensko (C25)
- Način stika: priprava kosila, pogovor in druženje (C26)
- Mnenje o zadostnem stiku enkrat tedensko (C27)
- Odsotnost stika z očetom (D23)
- Redki stiki z materjo, enkrat na en ali dva meseca (D24)
- Enkrat tedenski stik z mamo (E10)
- Redkejši stik z očetom (E11)
- Stiki z očetom enkrat mesečno ob obisku s teto(F15)
- Stiki z mamo po telefonu, fizični redki, z njo ima stike rejnica (F16)
- Obisk matere na domu rejniške družine vsak drug vikend(G12)
- Odsotnost želje po obiskih pri materi zaradi novega partnerja(G13)
- Stiki z očetom preko telefona parkrat mesečno, fizično redkeje(H17)
- Trud očeta, viden napredek(H18)
- Želja po pogostejših druženjih in vrnitvi domov v prihodnosti(H19)

ODNOSI V REJNIŠKI DRUŽINI:

- Dobri odnosi (A14)
- Dobro razumejo v rejniški družini, včasih skregajo (B9)
- Vredu odnosi (C20)
- Bolj tesen odnos z biološko sestro (C21)
- Z ostalim dvema dober odnos (C22)
- Potreba po daljšem času za sprejetje novih članov (C23)
- Obravnava kot družinskih članov (C24)
- Dober odnos z vsemi (D19)
- Občutek sprejetosti (D20)
- Zelo dober, odkrit odnos z rejnico in ostalimi (D21)
- Občutek prave družine (D22)
- Dober(E7)
- Imamo se radi, pomagamo med sabo(E8)
- Fino nam je (E9)
- Vredu (F11)
- Spremembi v družini odkar živi pri teti (F12)
- V preteklosti bolj zaupen in kulski odnosn (F13)
- Drugače vredu razumejo (F14)
- Kar razumejo (G7)

- Zaradi novega družinskega člana so se odnosi nekoliko spremenili, občutek biti odveč(G8)
- Vesela, da sta jo vzela za svojo(G9)
- Dobro sprejemanje drugih družinskih članov, ne delanje razlik(G10)
- Dober odnos in razumevanje z rejnico(H15)
- Pomoč rejnice pri šolskih težavah in pri prepirih z očetom(H16)

PREDSODKI GLEDE REJNIŠTVA:

- Predstavitev rejništva kot negativne stvari (C9)

PREHOD IZ MATIČNE DRUŽINE V INSTITUCIJO

- Težka izkušnja (D9)
- Žalostna zaradi nerazumevanja (D10)
- Zelo težko zaradi selitve na drug konec Slovenije (D11)
- Spoznanje, da je bil odhod boljša stvar, kot če bi ostala doma (D12)

PREDNOSTI REJNIŠTVA

-Ni bilo potrebno menjati okolja, lahko ostal v znanem (F17)

KONSTRUKTIVNO REŠEVANJE TEŽAV:

- Premagovanje težav skozi pogovor (A13)
- Brez dretja,grdih besed in čudnih tipov(G15)

NOVA ZNANJA IN IZKUŠNJE:

- Novi vzorci, pravilen vzor (A20)
- Drugačno videnje, druge smernice v življenju (A21)
- Pomembnost odnosov (A22)
- Izkušnje glede svoje prihodnosti, svoje družine (B12)
- Prava vzgoja (D26)
- Priprava na samostojno in dobro življenje (D27)
- Samostojnost(E13)
- Pripravljenost pomagati drugim(E14)
- Zna poskrbeti zase(H22)

ZADOVOLJITEV POTREB:

- Zadovoljitev potrebe po ljubezni (A23)
- Dobra stran rejništva stabilizacija razmer in občutek varnosti in sprejetosti (C28)
- Občutek varnosti (D28)
- Skrb nekoga zate (F18)
- Dajanje nadomestnega, ki ga doma ne moreš dobiti(F19)

SPREMEMBE PO PRIHODU V REJNIŠKO DRUŽINO:

- Pridobitev prave družine (A10)
- Neosebnost v domu, ljubezen v rejništvu (A11)
- Manj omejitev kot v mladinskem domu (C13)
- Napredek v šoli in v življenju (E12)
- Bolj zrelo obnašanje od vrstnic (B6)
- Primorana sama poskrbeti zase (B7)

- Uspešno šolanje zaradi podpore v rejništvu (B11)
- Bolj osebni odnosi (C14)
- Lažji dogovori (C15)
- Drugačna delitev dela (C16)
- Občutek večje podpore in razumevanja (C17)
- Mnenje o slabši poti, če ne bi bilo rejništva (C19)
- Po prihodu v rejništvo življenje spremenilo (D13)
- Zgodilo veliko pozitivnih stvari (D14)
- Sprememba sebe (D15)
- Urejene zadeve (G14)
- Stabilizacija življenja (H20)
- Lažje zaradi materine smrti (H21)

DELO REJNIKOV

- Spodbujanje, motiviranje rejnikov k različnim stvarim (D25)
- Pomoč pri šoli, kar v matični družini ni bilo (G11)
- Nekdo skrbi zate (H23)
- Kuhanje rejnikov (H24)
- Pomoč pri šoli (H25)
- Sreča, glede izbire rejniške družine, glede na slišano (H29)

SLABOSTI REJNIŠTVA

- Uporaba slabih priučenih vzorcev od doma v rejništvu (A24)
- Osebne stvari, ki ti niso vredne (A25)
- Problemi z odnosi ob nestrinjanju z odhodom v rejniško družino (D29)
- Če kdo ne pride v pravo družino (E15)
- Izkušnja samo prednosti (E16)

OBČUTKI:

- Odvisnost od ostalih (B13)
- Pomanjkanje svobode (B14)
- Zavest o tem, da to ni tvoja prava družina, kljub pretvarjanju, da je (F20)
- Občutek biti odveč (G16)
- Kljub življenju pri njih in dobrem odnosu, to še vedno ni tvoja družina (H26)
- Nisi tako navezan nanjo (H27)
- Občutek, da nekaj manjka (H28)
- Občutek neenakovrednosti (B15)

ZAKONODAJNA PLAT REJNIŠTVA:

- Skrb zaradi prekinjenega rejništva po končanem študiju (A26)

DELO REJNIKOV:

- Pristranskost rejnikov (C29)
- Nespoštovanje rejnikov do bioloških staršev (C30)
- Uporaba preteklosti v preprih (C31)
- Napačna ocena rejnika, da je najboljša oseba za pogovor (C32)
- Pogrešanje podpore in razumevanja s strani rejnice glede ambicioznosti (C33)
- Manj očitkov (C34)

- Neposvečanje rejnikov (D30)
- Strog rejnik(G17)
- Teži glede ocen in fantov(G18)
- Nerazumevanje rejnika (G19)

PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE

- ODSOTNOST IDEJ:

- Neznanje in nerazmišljanje o situaciji (A27)
- Brez idej(C35)
- Ne vem (E17)
- Nobenega konkretnega predloga (F21)
- Ne vem kaj bi lahko izboljšali (H30)

ZAKONODAJNA PLAT REJNIŠTVA:

- Sprememba sistema po prenehanju rejništva (A28)
- Finančna neodvisnost (B17)

REJNIŠKA DRUŽINA

- Pogrešanje očetovske figure(A29)
- Želja po skupnih aktivnostih(A30)
- Pogovor v primeru težav z odnosi : konstruktivno reševanje problemov(D31)
- Pogovor z rejnikom glede najstniške situacije(G20)
- Delitev spominov ob težkih trenutkih z drugo punco v rejništvu (H31)

ODNOS S SOCIALNO DELAVKO:

- Potreba po bolj osebnem odnosu (A58)
- Večja podpora(B38)
- Več informacij glede financ (B39)
- Želja po bolj zasebnih stikih, ena na ena, zaradi odkritosti pogovora (B41)
- Bolj fleksibilna osebnost(C57)
- Ne vidim je pogosto (E34)
- Pogovor na samem glede očeta in matere, saj se o tem s teto ne more pogovarjati(F42)
- Nepriistranskost SD(F47)
- Bolj zaupen odnos (G43)
- Več samostojnih stikov (H58)
- Več stika na samem (H62)
- Zavedanje o prezasedenosti SD(H63)

MATIČNA DRUŽINA:

- Želja po boljših odnosih z očetom in materjo (B16)
- Večja pomoč SD matični družini oziroma očetu (H57).

INDIVIDUALNA PROJEKтна SKUPINA

POZNAVANJE IPS

- Neznanje o tem kaj IPS je(A31)
- Nepovabljenost na IPS(A32)
- Uvid v to kaj IPS je (A33)
- Ja, že slišala (B18)

- Slišal, nevednost o točnosti (C36)
- Nepoznavanje skupine (D32)
- Ne, ravno (E18)
- Neznanje o imenovanju (E19)
- Hm, ne (F22)
- Nisem(G21)
- Poznavanje, zaradi ponavljanja socialne delavke o tem(H32)

SODELOVANJE V SKUPINI:

- Sodeluje v skupini(B19)
- Prisotnost na vseh srečanjih(B20)
- Rejnica, starši, socialna delavka, socialna pedagoginja in ona (B21)
- Včasih tudi učiteljica (B22)
- Vključen (C37)
- Srečanje na CSD- ju z mamo, rejnico, socialno delavko in skupaj z njima s sestro (C39)
- Ne, nihče drug (C41)
- Vključena (D33)
- Rejnica, jaz, socialna delavka, včasih mami (D36)
- Ne, v teh dveh letih se ni priključil drug (D37)
- Prvič lani(E21)
- Mama, oče, jaz ob povabilu, rejnica in socialni delavci(E22)
- Imajo oziroma imamo (F23)
- Sam prisoten dvakrat, lani in predlani(F25)
- Oče, teta- rejnica, mama enkrat in socialni delavec
- Rejnika hodita na CSD(G22)
- Povabilo tudi nje(G23)
- Ne mara hoditi (G24)
- Mami, učiteljica, socialna delavka, psihologinja in oni iz rejniške družine (G25)
- Prisotna v skupini od začetka (H33)
- V preteklosti zaradi starosti neprijetno na sestankih (H34)
- Danes sodeluje in so ji všeč (H35)
- Oče, rejnica,ona in SD (H36)

POGOSTOST IPS:

- Enkrat ali dvakrat letno srečanje(A34)
- Redka srečanja, pripisovanje redkosti pridnosti otrok (A35)
- Dvakrat na leto (B23)
- Enkrat do dvakrat letno (C38)
- Enkrat letno (D34, E23, F24)
- Ob začetku šole, začetku leta in koncu šolskega leta (H37)
- Predviden sestanek v naslednjem tednu (H38)

MNENJE O POTREBNOSTI PO POGOSTEJŠIH SREČANJIH:

- Ne, ker ni potrebe po tem (A36)
- Sprotno reševanje problemov v rejniški družini, zato ni potrebe (A37)
- Nepotrebnost(A39)
- Ne (B24, C42, E24)
- Mislim, da ne (D38)
- Stresnost srečanj (D39)

- Čisto dovolj(F27)
- Sploh ne (G26)
- Pogostost srečanj primerna zaradi vidnega napredka in dogovorov (H39)

NAČIN DELA V IPS:

- IPS skupaj z bratom, pogovor o dejavnostih, šoli , sorojencih
- Pogovor o funkcioniranju raznih zadev (C40)
- Pogovor o odnosih in šoli (D35)
- Vprašanja po počutju, stanje v šoli in odnosi v rejniški družini (B36)
- Pogovori in dobivanje na CSD o preteklem obdobju in načrtih za naprej (E20)

VKLJUČENOST V POGOVORE:

- Ne-prikrajšanost za mnenje (A40)
- Možnost deljenja mnenja (A41)
- Največ pove sama, še preveč vprašanj in odgovorov (B25)
- Da (C43, E25)
- Ja vključujejo v pogovore (D40)
- Imel priložnosti govoriti in odgovarjati na vprašanja(E26)
- Bolj govorijo oni, predvsem socialni delavec in teta (F28)
- Vprašanja o šoli (F29)
- Še preveč, pogovori le o šoli (G27)
- Možnost povedati, kar želi (H40)
- Sprejemanje kot enakovredne govornice (H41)

MNENJE O KORISTNOSTI IPS:

- Vredu (A42, B26)
- Vpogled socialnega delavca v stanje (A43)
- Samo da je opravljeno (A44)
- Napredovanje skupaj (B27)
- Dobro je (C44)
- Vredu je, skupno srečanje(C45)
- Stresno (D41)
- Vredu, vsaj enkrat letno vsi skupaj (D43)
- Redno preverjanje in obveščanje o življenju v rejništvu in življenju matične družine (E27)
- Vredu , da je – nič hudega če ga nebi bilo (F30)
- Nevem (G28)
- Pogovor drug z drugim (G29)
- Neupoštevanje nje(G30)
- Viden je napredek (H42)
- Viden napredek v rejniški družini in pri očetu(H43)

POZITIVNA IZKUŠNJA Z IPS:

- Pomoč IPS pri reševanju problemov z mamo(A45)
- Pozitivna izkušnja z reševanjem problematike v šoli (B29)
- Prisotnost učiteljice na IPS in tako boljše razumevanje situacije(slaba volja, slabe ocene) (G31)
- Pri težavah pri vpisovanju in izbiri srednje šole, kjer je bilo prisotno nestrinjanje z rejnico in so se na tem sestanku pogovorili (H44)

NEGATIVNA IZKUŠNJA Z IPS:

- Odsotnost negativne izkušnje (B28)
- Odsotnost negativne/ pozitivne izkušnje (C46, D43, F31)

ODNOS S SD

MENJAVA SOCIALNIH DELAVK:

- Zamenjava socialnih delavk(A46)

ODNOS S PRVOTNO SOCIALNO DELAVKO:

- Obrnitev na prvotno socialno delavko ob problemu(A47)
- Pozitivna čustva do prve socialne delavke(A51)
- Več videnj s prvotno socialno delavko(A54)
- Ohranjanje stika s prejšnjo, ker se je vedno zavzela (C53)

OPIS ODNOSA S SOCIALNO DELAVKO/DELAVCEM:

- Odsotnost odnosa (A48)
- Normalen in kulturn odnos, ki ni globok (A50)
- Nepovezanost (A59)
- Premalo znanja o nas in situacijah(A60)
- Zelo vredu (B30)
- Videnje nepogosto zaradi neproblematike (C48)
- Dober odnos s SD (D44)
- Lahko povem, če kaj rabim(D45)
- Ali če me kaj moti(D46)
- Vedno pomaga (D47)
- Obrnitev na SD pri težavah z mamo(D53)
- Lahko pokličem, če potrebujem (E28)
- Pomoč pri spoznavanju z rejniško družino (E32)
- Vredu, nič posebnega(F32)
- Opredelitev kot znanca, ne prijatelja (F33)
- Prijazna do nje, zastavlja veliko vprašanj (G32)
- Všeč zaradi istih serij, ki jih gledata (G33)
- Lažji pogovor o skupnih stvareh(G34)
- Pogovor tudi o drugih stvareh, ne samo o težavah (G42)
- Vredu (H46)
- Zelo prijazna (H47)
- Iskrenost socialne delavke (H48)
- Zaradi lastne iskrenosti in njene iskrenosti -> dober odnos (H49)

LASTNOSTI SOCIALNE DELAVKE/DELAVCA:

- Starejša socialna delavka (A49)
- Ni hinavska, nesramna (B31)
- Rada pogovarja o temah, ki jo vpraša(B40)
- Prijazna socialna delavka(C55)
- Težko najti dobre stvari pri osebi, ki jo vidiš enkrat do dvakrat letno (C56)
- SD vedno pripravljena pomagati(D54)
- Prijazna(D58)
- Veliko pomaga(D59)
- Ni ji težko narediti nič(D60)

- Pokaže pomembnost uporabnikovega počutja(E35)
- Kul, skoliran tip(F43)
- Ne pritiska (F44)
- Preceni situacijo in jo obrne v duhovitost(F45)
- Ima smisel za humor(F46)
- Super,kakršna je(G40)
- Všeč, da ni resna in stroga ter da je mlada (G41)
- Lahko zaupa (H59)
- Povedano ostane znotraj odnosa(H60)
- Možnost pogovora o očetu(H61)

POGOSTOST STIKOV/OBISKOV SOCIALNE DELAVKE/DELAVCA:

- Enkrat letno na IPS (A52)
- Redki stiki, obisk na domu dvakrat do sedaj(A53)
- 2x letno na IPS(B32)
- Ne veliko (B33)
- Socialna delavka preceni potrebo po obisku na domu (B34)
- Stik le enkrat letno(C47)
- Ne obiskovanje, ne sodelovanje s šolo (C49)
- Redki stiki(D48)
- 1-2x letno(D50)
- IPS in stik z rejnico(E29)
- Ni potrebno, ker vse štima(E30)
- V matični družini bolj pogosti (F34)
- V rejništvu le dvakrat in na dedku mrazu (F35)
- Obisk enkrat(F36)
- Pogosti obiski s sladoledom ali prinašanjem daril (G35)
- Približno na dva meseca (G36)
- Pogosti telefonski klici (H50)
- Možnost obrnitve nanjo v primeru težave (H51)
- Obiskuje ne (H52)

NAČIN SPREMLJANJA REJNIŠTVA:

- Odsotnost stikov s socialno delavko(A55)
- Stik z rejnico(A56)
- Stiki samo na IPS(B35)
- Le sestanki(C50)
- Nimava pogostih stikov(D50)
- Sodelovanje SD s šolo pri prešolanju(D51)
- Reden stik z rejnico (D52)
- Pogovori z rejnico in IPS (E31)
- Klici rejnici in vprašanja glede njega(F37)
- Na sestankih(F38)
- Povabilo na dedka mraza in obdarovanje (F39)
- Pogovor z učiteljico, sestanki na šoli (G37)
- Obiski in klici (G38)
- Sodelovanje s šolo v osnovni šoli s sestanki s psihologinjo (H53)
- Všeč, da so bile le tri (H54)
- Sestanki in klici (H55)

ZAUPANJE SOCIALNI DELAVKI/DELAVCU:

- Nezaupanje novi, zaupanje prvotni socialni delavki(A57)
- Ne toliko, sama rešuje probleme(B37)
- Ne, zaradi odsotnosti odnosa(C51)
- Zaupanje bivši socialni delavki (C52)
- Sedaj malo manj(D55)
- V domu zaupala(D56)
- Brez priložnosti (F40)
- Nikoli sama (F41)
- Velikokrat o stvareh povezanih z materinim obiskom, težavah v šoli in prijateljicami (G39)
- Zaupanje ob priložnosti (če sta same) (H56)

POTREBE

- Nič od te(C54)
- Nič, zadovoljna z vsem(D57)
- Nepotreba po pomoči socialne delavke razen v določenih primerih: informacije, počitnice, prireditve (E33)

SPREMEMBE:

- Nič spremenila(D61)